

Středočeský kraj

SOCIOEKONOMICKÁ ANALÝZA ŠIDLIŠTĚ KROČEHLAVY V Kladně

RNDr. Jana Temelová, Ph.D.
RNDr. Martin Ouředníček, Ph.D.
Mgr. Jakub Novák
Mgr. Petra Puldová

Spolupráce:
Nina Dvořáková
Iva Kuncová
Marie Macešková
Martin Šimon

*Univerzita Karlova v Praze, Přírodovědecká fakulta
katedra sociální geografie a regionálního rozvoje*

Srpen 2007

OBSAH

1	ÚVOD	3
2	VYMEZENÍ ÚZEMÍ	4
2.1	Srovnání s vybranými městy Středočeského kraje	7
3	METODIKA VÝZKUMU	10
4	DEMOGRAFICKÝ VÝVOJ ÚZEMÍ	14
4.1	Vývoj počtu obyvatel.....	15
4.2	Věkové složení obyvatel	19
5	VZDĚLANOSTNÍ SLOŽENÍ OBYVATEL	25
6	EKONOMICKÁ AKTIVITA A NEZAMĚSTNANOST	32
6.1	Ekonomická aktivita obyvatelstva	33
6.2	Nezaměstnanost a sociální dávky.....	35
7	KRIMINALITA A BEZPEČNOST	44
8	KONCENTRACE ZNEVÝHODNĚNÝCH A SOCIÁLNĚ VYLOUČENÝCH SKUPIN	53
8.1	Koncentrace zdravotně postižených obyvatel: Meta Kladno	53
8.2	Koncentrace sociálně vyloučených obyvatel: Masokombinát Kladno.....	58
9	REZIDENČNÍ PROSTŘEDÍ	65
9.1	Stáří a fyzický stav bytového fondu.....	65
9.2	Veřejné prostory a zeleň.....	72
9.3	Čistota a pořádek	83
9.4	Parkování	87
9.5	Ceny bydlení	89
9.6	Shrnutí hlavních problémů rezidenčního prostředí	91
10	VYBAVENOST ÚZEMÍ A DOSTUPNOST SLUŽEB	94
10.1	Služby poskytované v lokalitě	94
10.2	Hodnocení dostupnosti služeb	99
11	MOBILITA OBYVATEL	103
11.1	Analýza migračních proudů	103
11.2	Stabilita obyvatel.....	104
11.3	Denní pohyb obyvatel	107
12	ZÁVĚR	118
13	LITERATURA A ZDROJE DAT	120

SEZNAM PŘÍLOH

Příloha 1: Formulář dotazníku k průzkumu názorů obyvatel na sídlišti Kročehlavy v Kladně

Příloha 2: Informační leták k dotazníkovému šetření

1 ÚVOD

Socioekonomická analýza sídliště Kročehlavy v Kladně vznikla jako výstup zakázky Středočeského kraje s názvem „**Socioekonomická analýza katastrálního území Kladno - Kročehlavy**“. Analýzu vypracoval tým pracovníků katedry sociální geografie a regionálního rozvoje Přírodovědecké fakulty Univerzity Karlovy v Praze z pracovní skupiny URRLab (Urbánní a regionální laboratoř). V terénu spolupracovali s výzkumným týmem studenti magisterského a doktorského stupně sociální a regionální geografie. Studie vznikla v těsné spolupráci s Magistrátem města Kladna a řadou dalších pracovišť, která poskytla pro práci statistické materiály.

Cílem studie bylo shromáždit podkladové materiály a vyhodnotit **současný stav sociálního a fyzického prostředí na sídlišti Kladno-Kročehlavy**, které představuje jedno z největších sídlišť ve Středočeském kraji. Zároveň jsou v analýze zvažována **rizika dalšího vývoje** sídliště s ohledem na demografické stárnutí místního obyvatelstva, možnou degradaci fyzického i sociálního prostředí a funkční vybavenost území. Studie vychází z detailních údajů ze Sčítání lidu, domů a bytů 1991 a 2001, unikátních statistik za jednotlivé domy sídliště a především rozsáhlé terénní práce. Analýza byla uskutečněna v květnu až srpnu 2007.

Jednotlivé kapitoly přinášejí komplexní pohled na demografické, sociální, ekonomické a architektonické charakteristiky sídlištního prostředí, poukazují na střety sociálních skupin na sídlišti i závažné problémy vnímané místním obyvatelstvem. V závěru obsahují jednotlivé kapitoly shrnutí stěžejních zjištění a doporučení dalšího postupu. Studie během zpracování významně přesáhla plánovaný rozsah. Přesto je vhodné informace o jednotlivých hodnocených tématech dále shromažďovat a závěry autorského týmu postupně doplňovat a zpřesňovat. Předkládaná studie slouží jako rámcový materiál, který komplexně hodnotí prostředí kročehlavského sídliště. Nemůže však sloužit jako detailní podklad pro rozhodování v jednotlivých dílčích problémech řešených v budoucnosti. K tomu účelu doporučujeme vypracování speciálních a aktualizovaných studií menšího rozsahu, které budou podrobně zacíleny na vybranou tematiku.

Za podporu při zpracování studie děkujeme paní Iloně Binhackové z Magistrátu města Kladna a pánům Zbyňkovi Melkesovi a Petrovi Pokrupovi ze společnosti OKsystem.

Autoři

V Praze 31.8. 2007

2 VYMEZENÍ ÚZEMÍ

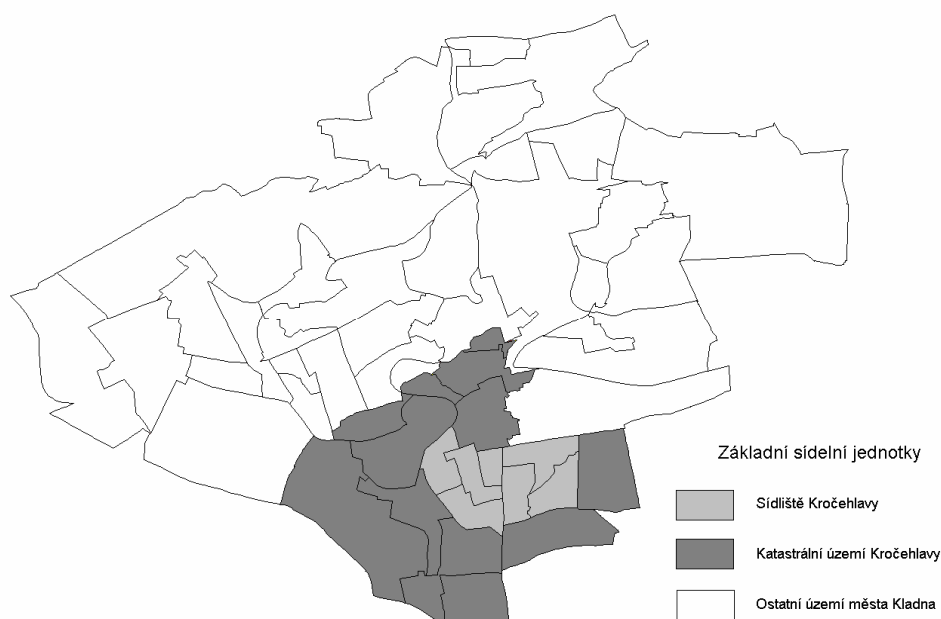
V analýze se zaměřujeme na území s pracovním názvem Sídliště Kročehlavy, které je možné složit ze sedmi základních sídelních jednotek (urbanistických obvodů) uvedených v tabulce 2.1. a na obrázcích 2.1 a 2.2. Celková plocha sledovaného území činí 157 ha. Sídliště leží při jižní a východní hranici Kladna a je tvořeno výhradně bytovými domy mezi ulicemi Americká, Arménská, Pražská, Vodárenská, Vrchlického, Otevřená, Lacinova a U Hvězdy. Doplnkově hodnotíme soubor panelového domu s obecními byty a buněk pro neplatiče nájemného v ulici U Masokombinátu. Na severu navazuje na sídliště zástavba starších rodinných domů Starých Kročehlav a les, z východu pole se započatou výstavbou obchodního centra a les, z jihu přimyká k sídlišti rozrůstající se průmyslová a obchodní zóna Kladno-jih a ze západu kladenská čtvrť Sítná.

Tabulka 2.1: Základní charakteristika urbanistických obvodů tvořících sídliště Kročehlavy

Název základní sídelní jednotky	Kód ZSJ	Rozloha v ha	Počet obyvatel 2001
Sídliště 9. května I	0652000	11,230	1 577
U Pražské ulice	0652180	28,767	3 888
U Bažantnice	0652260	22,564	4 899
Šrotiště	0652510	23,393	4 128
Zabitý	3009260	25,766	4 956
Sídliště 9. května II	3009340	20,522	3 515
V pastušinách	3009420	24,942	4 107
Sídliště Kročehlavy Kladno	-	157,184	27 070
	-	3 697,000	71 132

Zdroj: SLDB 2001.

Obrázek 2.1: Základní sídelní jednotky (urbanistické obvody) Kladna, katastrálního území Kročehlavy a sídliště Kročehlavy

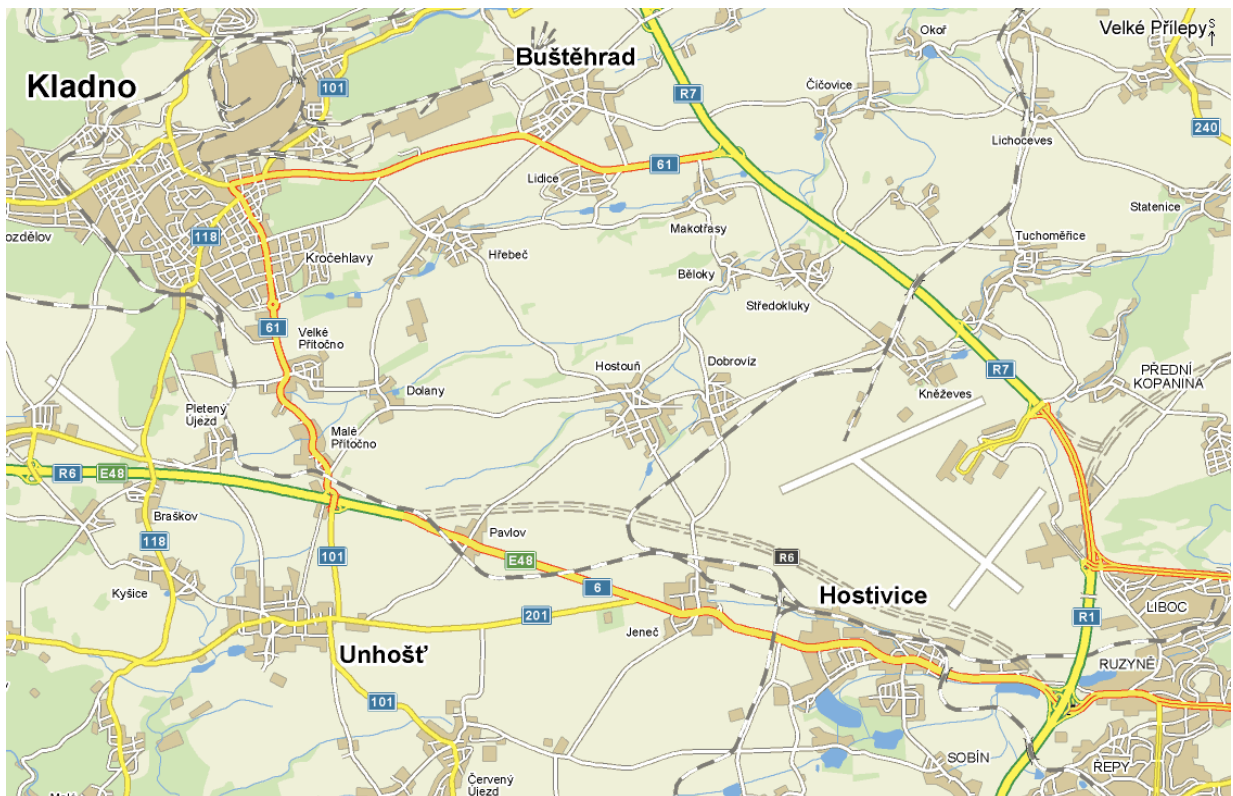

Obrázek 2.2: Základní sídelní jednotky (urbanistické obvody) na sídlišti Kročehlavy

Podkladová mapa: www.mapy.cz.

Obrázek 2.3: Poloha sídliště Kročehlavy v Kladnu a v širším regionu

Zdroj: www.mapy.cz.

Sídliště je integrální součástí kompaktní zástavby Kladna s velmi dobrou dostupností centra města i sousedních městských čtvrtí s vyšší vybaveností. Sídliště má výhodnou dopravní polohu zejména směrem na Prahu, komunikace R7 a budovaná R6 představují efektivní možnosti dopravy na konečné stanice linek A a B pražského metra a do oblasti ruzyňského letiště.

Kročehlavy představují největší kladenské sídliště. Sídliště netvoří z hlediska typu zástavby homogenní území. Nejstarší část domovního fondu pochází z poloviny 50. let. Cihlové bytové domy v centrální části sledovaného území jsou soustředěny v urbanistickém obvodu Sídliště 9. května I. a lze je snadno rozpoznat z ortofotomapy na obrázku 2.4. Od počátku 60. let byly dokončovány panelové domy zejména po okraji nejstarší zástavby v tzv. okrscích 0 a 2, tedy v urbanistických obvodech Sídliště 9. května II., U Pražské ulice a V pastušinách, na přelomu 60. a 70. let vznikla většina domů v obvodech Šrotiště a U Bažantnice, v 80. letech byla dokončena nejmladší zástavba v lokalitě Zabitý.

Obrázek 2.4: Ortofotomapa Sídliště Kročehlavy s vyznačením studovaného území

Podkladová mapa: <http://geoportal.cenia.cz>.

Tabulka 2.2: Sídliště Kročehlavy v rámci Kladna v roce 2001

	Počet obyvatel		Počet bytů		Bytů v panelových domech	
	Počet	Podíl v %	Počet	Podíl v %	Počet	Podíl v %
Kladno	71 132	100	28 092	100	15 287	100
Sídliště Kročehlavy	27 070	38	11 325	40	9 938	65

Zdroj: SLDB 2001.

Na sídlišti Kročehlavy je soustředěno přibližně 11 tisíc bytů (40 % všech bytů v Kladně), z toho téměř 10 tisíc bytů je panelové konstrukce, což představuje 65 % všech panelových bytů v Kladně. Zbývajících 1 378 bytů bylo na sídlišti postaveno ještě bez využití panelové technologie (tabulka 2.2). Sídlíště Kročehlavy tak s 27 tisíci obyvateli a 10 tisíci panelovými byty představuje největší koncentraci panelových domů jak v rámci Kladna, tak i v rámci celého Středočeského kraje.

2.1 Srovnání s vybranými městy Středočeského kraje

Kladno je největším středočeským městem s téměř 70 tisíci obyvateli. V pořadí druhou Mladou Boleslav převyšuje o více než třetinu. Kladno tvoří jedno z významných jader Pražské středočeské sídelní aglomerace s výrazným napojením na hlavní město.

Tabulka 2.3: Největší města ve Středočeském kraji podle počtu obyvatel k 1.1.2007

Pořadí města	Název města	Počet obyvatel k 1.1.2007
1.	Kladno	69 276
2.	Mladá Boleslav	43 923
3.	Příbram	34 660
4.	Kolín	30 158
5.	Kutná Hora	21 373

Zdroj: www.czso.cz.

Kladno má vysoký podíl domů a bytů koncentrovaných na sídlištích. Vysoký je podíl panelových domů. Z celkového počtu kladenských bytů připadá téměř 55 % na byty v panelových domech. Nad hranicí 50 % bytů v panelových domech se nachází také Mladá Boleslav s 67% podílem. V ostatních velkých městech Středočeského kraje je podíl bytů v panelových domech výrazně nižší (viz tabulka 2.4). V absolutním pohledu představuje Kladno největší koncentraci panelové výstavby ve Středočeském kraji. Na panelových sídlištích žije ve více než 15 tisících panelových bytech přes 35 tisíc obyvatel Kladna.

Tabulka 2.4: Bytový fond ve vybraných městech Středočeského kraje v roce 2001

Město	Počet bytů celkem	Počet bytů v panelových domech	Podíl bytů v panelových domech (v %)
Kladno	28 092	15 287	54,42
Mladá Boleslav	16 988	11 404	67,13
Příbram	14 007	4 560	32,56
Kolín	11 412	5 280	46,27
Kutná Hora	7 879	3 145	39,92

Zdroj: SLDB 2001.

Obrázek 2.5: Příklady panelových domů na sídlišti Kročehlavy

Foto Martin Ouředníček

Z hlediska období výstavby existují mezi srovnávanými městy některé výraznější odchylky. V první řadě se jedná o výrazně větší podíl bytů v panelových domech postavených mezi lety 1961 a 1970 v případě Kladna, který napovídá o vyšším stáří panelových domů v porovnání s ostatními městy. A v druhé řadě se jedná o vyšší zastoupení bytů v panelových domech z let 1981-1990 v případě Příbrami, jež napovídá o zdejší relativně mladší panelové výstavbě (tabulka 2.5).

Tabulka 2.5: Stáří bytů v panelových domech ve vybraných městech Středočeského kraje v roce 2001 (v procentech)

Město	Před rokem 1960	1961-1970	1971-1980	1981-1990	1991-2001
Kladno	0	34	39	23	5
Mladá Boleslav	1	21	47	23	7
Příbram	1	16	45	31	6
Kolín	0	27	45	20	7
Kutná Hora	0	22	49	20	8

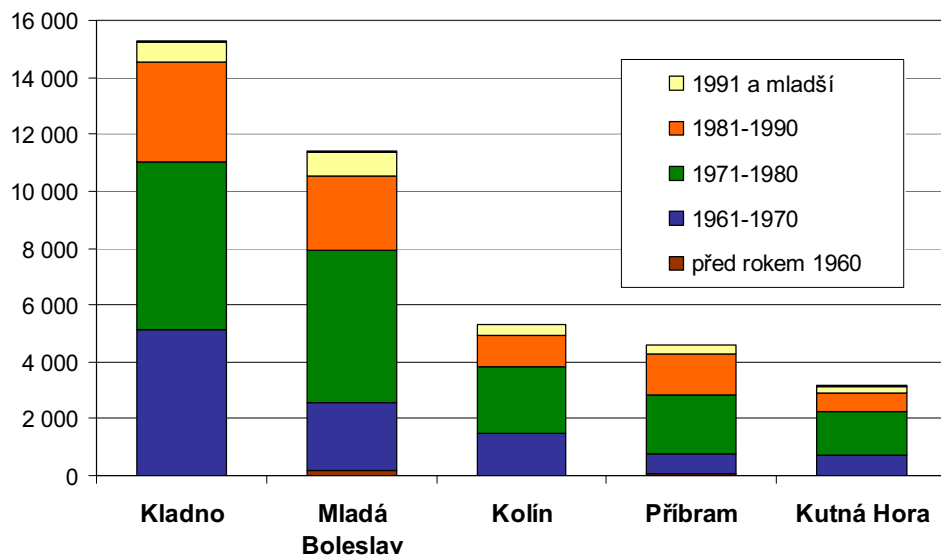
Zdroj: SLDB 2001.

Jasnější představu o rozsahu a stáří panelové zástavby v jednotlivých městech dostaneme propojením relativních a absolutních charakteristik bytového fondu. Jak již bylo řečeno, Kladno disponuje relativně starším panelovým bytovým fondem. V absolutních číslech se

jedná o 5 143 panelových bytů postavených mezi lety 1961 a 1970, což je srovnatelné s celkovým počtem panelových domů v Kolíně a dokonce převyšuje celkový počet panelových domů v Kutné Hoře či Příbrami (obrázek 2.6).

Obrázek 2.6: Počet a staří panelových bytů ve vybraných městech Středočeského kraje

Zdroj: SLDB 2001.

Obrázek 2.7: Mezi nejproblematičtější typy domů se řadí zejména G57, který je hojně zastoupen v nejstarších částech panelového sídliště. Dva příklady rekonstrukce.

Foto Martin Ouředníček

SHRNUTÍ

Ve srovnání s ostatními městy Středočeského kraje je v Kladnu koncentrováno největší množství panelových bytů. Navíc se ve velké míře jedná o problematické typy panelových domů (např. G57 na obrázku 2.7). Z hlediska priorit pro regeneraci sídlišť v rámci Středočeského kraje je oprávněné zařadit sídliště Kročehlavy na jedno z čelních míst především s ohledem na rozsah sídlištního souboru a stáří domovního fondu.

3 METODIKA VÝZKUMU

Zpracování socioekonomické studie sídliště Kročehlavy bylo založeno na použití několika výzkumných metod, které se navzájem doplňovaly. V první řadě byla analyzována statistická data a dostupná literatura a studie zabývající se případovým územím. V dalším kroku byl proveden terénní výzkum v lokalitě a jejím okolí s cílem podrobně poznat sídliště a shromáždit názory místních obyvatel. Metodiku provedeného výzkumu lze rozčlenit do několika bloků:

1. Analýza statistických dat a literatury
2. Terénní šetření v lokalitě
3. Dotazníkové šetření spokojenosti občanů (anketa)
4. Rozhovory s klíčovými osobnostmi
5. Průzkum cen nemovitostí

Analýza statistických dat a literatury

Základní metodou výzkumu území byla analýza statistických dat. Kromě dat Českého statistického úřadu (data ze Sčítání lidu, domů a bytů 1991 a 2001, Retrospektivní lexikon obcí a další), byla shromážděna a analyzována i územně podrobná a unikátní data: údaje Městské policie Kladno a Policie ČR o kriminalitě; podrobná data o nezaměstnanosti (struktura nezaměstnaných podle věku, vzdělání a délky nezaměstnanosti v letech 1997-2007) a data o příspěvcích na bydlení (za rok 2006) poskytnutých Úřadem práce města Kladna a zpracovaných společností OKsystem, s.r.o.; demografická a migrační statistika Magistrátu města Kladna a internetová aplikace územního plánu města Kladna. Při grafickém zobrazování dat byl kladen důraz na vyjádření jejich prostorových aspektů, a to zejména vytvořením výstupů v softwaru GIS. Ve práci byly rovněž využity již existující publikace o dílčích problematikách sídliště (např. studie společnosti Člověk v tísni), internetové stránky společností a firem sídlících v průmyslové zóně Kladno-jih, místní i celostátní tisk, webové mapové servery a další.

Terénní šetření v lokalitě

Terénní šetření v lokalitě bylo zaměřeno na výzkum prostředí lokality. Průzkum byl rozdělen do několika dílčích cílů: 1. zmapování fyzického stavu budov a veřejných prostor; 2. zhodnocení vybavenosti lokality základní infrastrukturou a službami a její dopravní dostupnosti; 3. pozorování rytmu života lokality. Terénní průzkum provedli tazatelé jako součást dvoudenního dotazníkového šetření (viz níže). Informace tazatelé zaznamenávali do předem připravených mapových a tabulkových podkladů.

Dotazníkové šetření spokojenosti občanů se stavem lokality

Dotazníkové šetření (anketa) bylo zaměřeno na vnímání problémů spojených s územím sídliště, spokojenosti s bydlením v lokalitě a poznání každodenního života obyvatel. Dotazník se skládal ze dvou částí (příloha 1). První část byla zaměřena na průzkum názorů obyvatel spojených se sídlištěm samotným. Druhou část tvořil deníkový záznam, jehož úkolem bylo zachytit denní aktivity obyvatel.

Průzkum názorů obyvatel byl rozčleněn do šesti tematických okruhů: prostředí bydliště, dostupnost obchodů a služeb, bezpečnost v lokalitě, stabilita obyvatel, specifikace největších problémů sídliště a na závěr identifikační údaje respondentů. Za účelem získat co největší objem srovnatelných dat byl každý okruh pečlivě strukturován do uzavřených a otevřených otázek. Celkem bylo shromážděno 217 vyplněných dotazníků.

Za účelem sledování každodenního života obyvatel sídliště Kročehlavy byl do dotazníkového šetření zařazen blok, ve kterém respondenti pomocí deníkového zápisu zachytili podobu svého všedního dne (příloha 1). S ohledem na specifickou formu deníkového záznamu ve srovnání se standardním dotazníkem a časovou náročnost jeho vyplnění byly deníky pořizovány pouze tazateli přímo při terénním průzkumu. Do internetové formy dotazníku nebyla tato sekce zahrnuta. Přesto se během terénního šetření podařilo získat celkově 139 vyplněných deníkových záznamů. Vedle vyplněného deníkového záznamu jsme měli k dispozici také všechny ostatní odpovědi zahrnuté v dotazníku a identifikační údaje jednotlivých respondentů.

Dotazníkové šetření proběhlo v několika fázích. Na konci července 2007 bylo provedeno dvoudenní terénní šetření přímo v lokalitě, při němž byli oslovováni obyvatelé v různých denních dobách ve všech částech sídliště. Cílem této části bylo získat v možné míře vyváženou strukturu respondentů z hlediska jejich socioekonomických a demografických znaků. Během šetření byly na veřejná místa a vchody domů vyvěšovány letáky s informacemi o probíhající šetření s možností stáhnout dotazník na webových stránkách Magistrátu města Kladna a vyplněný poslat zpracovatelům studie (příloha 2). Dotazníky byly dále k dispozici v místní knihovně a v areálu Meta Kladno.

Největší podíl dotazníků byl získán přímo při terénním šetření (tabulka 3.1). Nečekaně velkou část – téměř třetinu - tvořily dotazníky získané prostřednictvím internetu. Jelikož museli respondenti vyvinout ke sdělení svých názorů vyšší míru vlastní iniciativy než v ostatních případech, svědčí tato skutečnost o poměrně vysokém zájmu obyvatel o dění

v místě jejich bydliště a celkový rozvoj sídliště. Desetina dotazníků pak byla vyplněna obyvateli domů v areálu META, z městské knihovny nebyl získán dotazník žádný.

Tabulka 3.1: Dotazníky podle zdroje jejich získání

Zdroj dotazníků	Počet získaných dotazníků	Podíl získaných dotazníků
Terénní šetření tazateli	133	61,3 %
Areál META Kladno	20	9,2 %
Městská knihovna Kladno...	0	0 %
Webová stránka Magistrátu města Kladno	64	29,5 %
Celkem	217	100,0 %

Zdroj: dotazníkové šetření, červenec a srpen 2007.

Z hlediska socioekonomické a demografické struktury respondentů můžeme považovat vzorek za poměrně vyvážený (obrázky 3.1 a 3.2). Mezi dotazovanými převažovaly ženy, které tvořily dvě třetiny respondentů. Ve věkové struktuře mírně převažuje kategorie obyvatel mezi 25 a 39 lety, ostatní kategorie mají přibližně stejné zastoupení. Mezi respondenty jsou zastoupeni především středoškoláci (67 %). Z hlediska ekonomické aktivity tvořili největší část zaměstnanci, následováni s odstupem důchodci a matkami na mateřské dovolené. Většina – téměř tři čtvrtiny - čistých příjmů domácností dosahovala maximální výše 29 tisíc. Se závislými dětmi žije v domácnosti zhruba 40 % respondentů. Pro potřeby dalších analýz byli respondenti dotazováni také na místo jejich bydliště. Jak je vidět v tabulce 3.2, jsou jednotlivé základní sídelní jednotky poměrně rovnoměrně zastoupeny, mírně větší podíl respondentů bydlí pouze v ZSJ Zabítý.

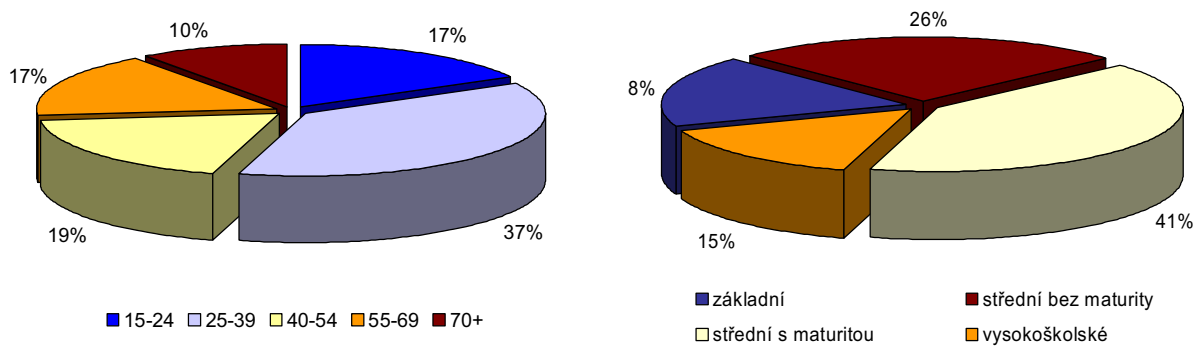
Tabulka 3.2: Místo bydliště respondentů

Místo bydliště (ZSJ)	Počet získaných dotazníků	Podíl získaných dotazníků
Šrotiště	27	7 %
V pastušinách	37	10 %
Sídliště 9. května I	14	12 %
Sídliště 9. května II	22	14 %
U Pražské ulice	29	13 %
U Bažantnice	31	17 %
Zabítý	57	26 %
Sídliště Kročehlavy	217	100,0 %

Zdroj: dotazníkové šetření, červenec a srpen 2007.

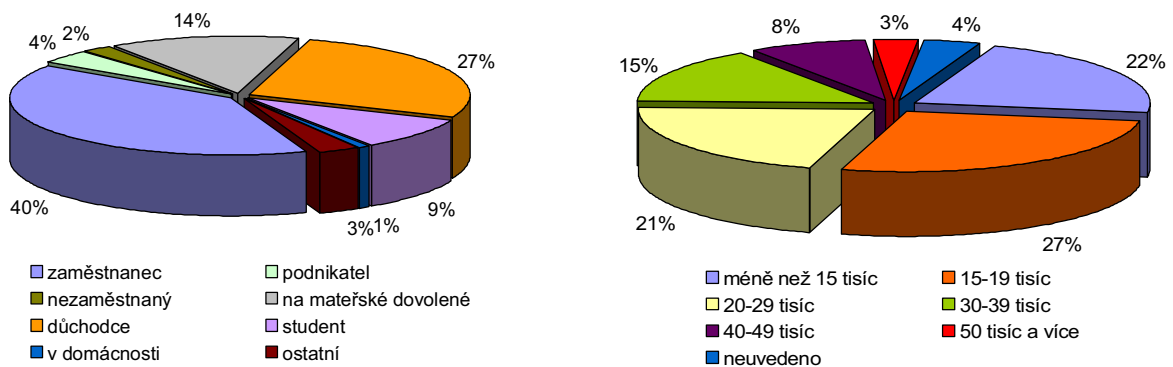

Obrázek 3.1: Věková a vzdělanostní struktura respondentů

Zdroj: dotazníkové šetření, červenec a srpen 2007.

Obrázek 3.2: Ekonomická aktivita a průměrné čisté příjmy domácností respondentů

Zdroj: dotazníkové šetření, červenec a srpen 2007.

Rozhovory s klíčovými osobnostmi

Doplňkovou součástí výzkumu tvořily rozhovory s klíčovými představiteli lokality. Osobní nebo emailové rozhovory byly uskutečněny s těmito osobami:

- Karel Kuchař, předseda sdružení Speciální pečovatelská služba Kladno – META,
- Ing. Vojtěch Munzar, Správa bytového fondu Kladno s.r.o.,
- Bc. Martin Šimáček, Program sociální integrace, ředitel pobočky Středočeský kraj, Člověk v tísni, společnost při ČT, o.p.s.

Průzkum cen nemovitostí

Analýza trhu nemovitostí byla provedena na základě 1 800 inzerátů zveřejněných na internetových portálech pro realitní trh. Vybrané inzeráty byly zveřejněny realitními kanceláři od počátku roku 2007. Hlavní zjišťované charakteristiky byly prodej a pronájem bytu, poloha – ulice (čtvrť), cena, velikost, stav (původní, částečně rekonstruovaný, rekonstruovaný, nový), datum zadání inzerátu, realitní společnost zveřejňující inzerát. Na základě uvedených ulic byly vybrány byty patřící do části katastru sídliště Kročehlavy. Hlavním záměrem bylo porovnat ceny bytů na sídlišti Kročehlavy s cenami bytů v Kladně a s cenami bytů na dalším sídlišti v Kladně. Vybráno bylo sídliště Rozdělov pro jeho snadnou lokalizaci vůči okolní zástavbě.

4 DEMOGRAFICKÝ VÝVOJ ÚZEMÍ

Základním zdrojem informací pro sledování demografických charakteristik obyvatelstva v potřebné podrobnosti jsou sčítání lidu, domů a bytů. Podle údajů poslední sčítání lidu, které proběhlo 1.3. 2001, žije na sídlišti Kročehlavy vymezeném sedmi urbanistickými obvody (viz kapitola o vymezení sledovaného území) 27 070 obyvatel. Na sledovaném území se tedy nachází asi 37 % obyvatelstva Kladna a sídliště představuje jednu z nejvýznamnějších územních koncentrací obyvatelstva Pražské aglomerace. Na ploše 157 ha činí hustota zalidnění více než 17 tis. obyvatel na km², vysoká je koncentrace obyvatelstva zejména v jihovýchodní části sídliště (tabulka 4.1).

Tabulka 4.1: Základní charakteristiky obyvatelstva v roce 2001

Název ZSJ	Rozloha (v ha)	Obyvatelstvo celkem	Muži	Ženy	Hustota zalidnění (2001)
Sídliště 9. května I	11,2	1 577	725	852	14 043
U Pražské ulice	28,8	3 888	1 850	2 038	13 516
U Bažantnice	22,6	4 899	2 387	2 512	21 711
Šrotiště	23,4	4 128	1 963	2 165	17 646
Zabitý	25,8	4 956	2 439	2 517	19 234
Sídliště 9. května II	20,5	3 515	1 623	1 892	17 128
V pastušinách	24,9	4 107	1 993	2 114	16 466
Sídliště Kročehlavy	157,2	27 070	12 980	14 090	17 222
Kladno	3 697,0	71 132	34 368	36 764	1 924

Zdroj: SLDB 2001.

Tabulka 4.2: Demografické charakteristiky urbanistických obvodů sídliště Kročehlavy ve srovnání s Českem v roce 2001

Název ZSJ	Obyvatelstvo celkem	Se státním občanstvím ČR (v %)	České národnosti (v %)	Obyvatelstvo věřící (v %)
Sídliště 9. května I	1 577	99,18	94,80	18,58
U Pražské ulice	3 888	98,30	94,57	16,10
U Bažantnice	4 899	98,59	94,65	15,06
Šrotiště	4 128	98,74	95,35	14,20
Zabitý	4 956	97,84	92,74	12,49
Sídliště 9. května II	3 515	98,44	94,68	17,44
V pastušinách	4 107	97,88	93,23	13,49
Sídliště Kročehlavy	27 070	98,34	94,19	14,88
Kladno	71 132	98,30	93,82	15,72
Česká republika	10 230 060	98,76	90,42	32,14

Zdroj: SLDB 2001.

Struktury obyvatelstva na sídlišti Kročehlavy jsou relativně homogenní z pohledu dalších demografických charakteristik (tabulka 4.2). Na sídlišti nejsou podle výsledků sčítání z roku 2001 významně zastoupeny osoby s cizím státním občanstvím ani osoby s cizí

národností. Pouze v urbanistických obvodech Zabítý a V pastušinách je mírně nadprůměrné zastoupení těchto osob vzhledem ke středním hodnotám v Česku jako celku. Významně se liší podíl osob hlásících se k náboženství, jejichž zastoupení je v jednotlivých částech sídliště zhruba poloviční, ve dvou výše zmiňovaných urbanistických obvodech téměř třetinový oproti průměrným hodnotám za Česko.

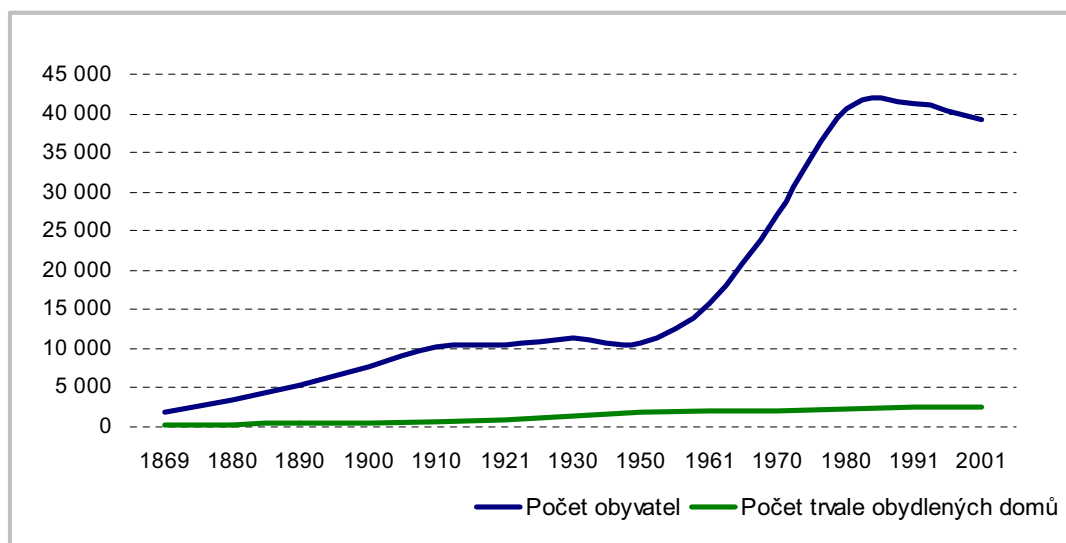
4.1 Vývoj počtu obyvatel

Vývoj počtu obyvatel podává základní informace o celkovém stavu obyvatelstva ve sledovaném území. Sídliště v České republice (a obecně všechny nové obytné soubory) procházejí specifickým životním cyklem. Domy na sídlišti Kročehlavy patří k nejstarší (Sídlíště 9. května I) a střední generaci sídlišť. Jednotlivé části sídliště dospěly k populačnímu maximu krátce po nastěhování prvních obyvatel. Poté pozvolna stárnou až k pozvolnému nahrazování nejstarších obyvatel nově příchozími migranty. V jednotlivých částech sídliště se projevuje velmi specifická věková struktura daná stěhováním zejména mladých rodin s dětmi. Tato nezvyklá věková struktura byla velmi posilována systémem bytové politiky socialistického státu a způsobovala zejména v minulosti vysoké (a dočasné) nároky na sociální infrastrukturu a dopravu. V současnosti se u nejstarších částí sídliště projevuje postupné omlazování dané generační výměnou obyvatelstva. Tento proces je však velmi pozvolný. Na druhou stranu lze předpokládat příchod početnějších domácností, které budou nahrazovat především domácnosti seniorů-jednotlivců. V důsledku toho bude docházet postupně u nejstarších bytových domů k mírnému nárůstu počtu obyvatelstva a zahlazení disproporcí ve věkovém složení obyvatelstva jednotlivých lokalit.

Na obrázku 4.1 je dobře vidět nárůst obyvatelstva v katastrálním území Kročehlavy v dlouhodobé retrospektivě. Od roku 1950 za dynamický růst odpovídá právě nová bytová výstavba na sídlišti Kročehlavy (poté i Sítná). Populační maximum bylo dosaženo s dostavbou posledních panelových domů v 80. letech. Od té doby dochází k postupnému vylidňování sídliště.

Situaci v posledních desetiletích dokládá tabulka 4.3. Ještě v letech 1991-2001 můžeme pozorovat postupné dosidlování některých částí sídliště. Jako celek sídliště populačně ztrácí jak přirozenou měnou (zemřelí převažují nad narozenými), tak migrací (vystěhovalí převažují nad přistěhovalými).

Obrázek 4.1: Vývoj počtu obyvatel a trvale obydlených bytů v části obce Kročehlavy v letech 1869 – 2001

Zdroj: Retrospektivní lexikon obcí, Český statistický úřad.

Tabulka 4.3: Vývoj počtu obyvatelstva v urbanistických obvodech sídliště Kročehlavy v letech 1991 až 2007

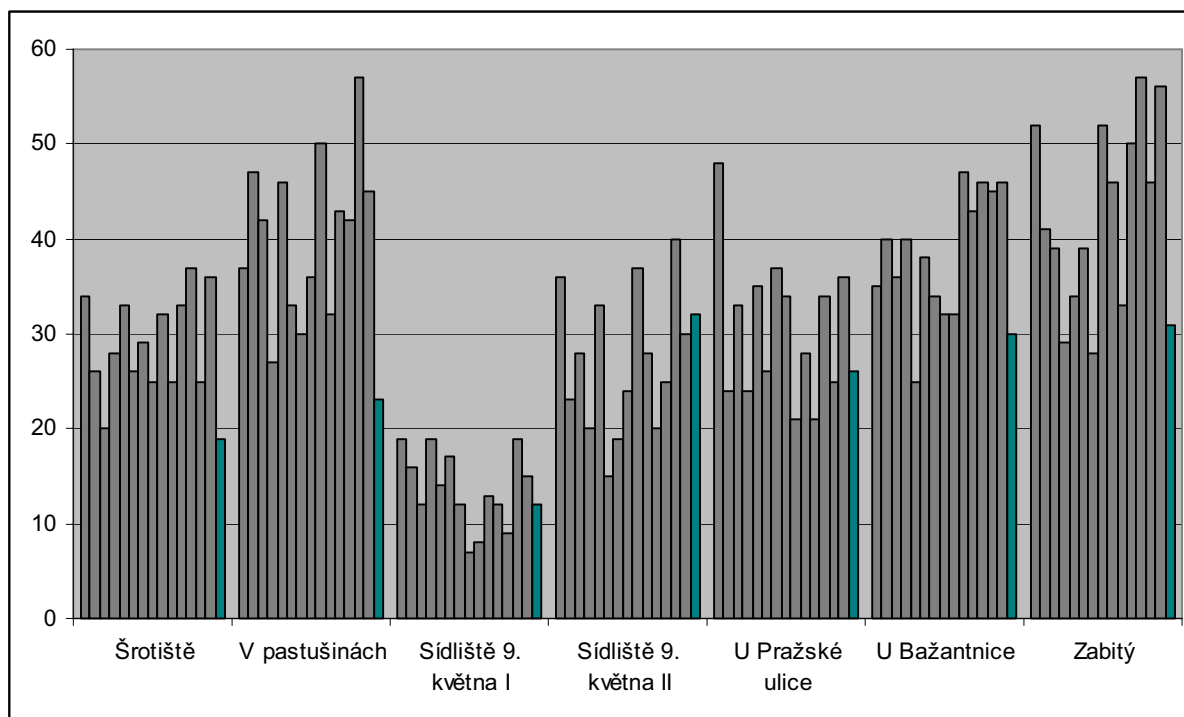
Název ZSJ	Počet obyvatel (1991)	Počet obyvatel (2001)	Počet obyvatel (2007)	Index změny 01/91	Index změny 07/01	Index změny 07/91
Sídliště 9. května I	1 646	1 577	1 574	95,8	99,8	95,6
U Pražské ulice	4 594	3 888	3 623	84,6	93,2	78,9
U Bažantnice	5 534	4 899	4 670	88,5	95,3	84,4
Šrotiště	4 721	4 128	3 411	87,4	82,6	72,3
Zabitý	4 750	4 956	4 589	104,3	92,6	96,6
Sídliště 9. května II	3 383	3 515	3 360	103,9	95,6	99,3
V pastušinách	3 883	4 107	4 249	105,8	103,5	109,4
Sídliště Kročehlavy	28 511	27 070	25 476	94,9	94,1	89,4
Kladno	71 753	71 132	69 276	99,1	97,4	96,5

Zdroj: SLDB 1991 a 2001, Magistrát města Kladno.

Poznámka: Index změny = podíl počtu obyvatel v daných letech, vyjádřený v %.

Statistika přirozené měny je relativně spolehlivá a je možné sledovat výsledky i za velmi malá území (urbanistické obvody) v jednotlivých letech. Trendem v posledních letech, který je však podmíněn všeobecně silným zastoupením ročníků ve věku zakládání rodiny, je zvyšování počtu narozených dětí při stagnaci počtu zemřelých. Většina urbanistických obvodů tak z hlediska přirozeného pohybu obyvatelstva v posledních několika letech získává, což zřejmě potrvá ještě 5 - 10 let. Opět existují výrazné územní rozdíly a trend populačního přírůstku je např. v lokalitě Zabitý posilován velmi mladým současným složením obyvatelstva (obrázky 4.2 až 4.4).

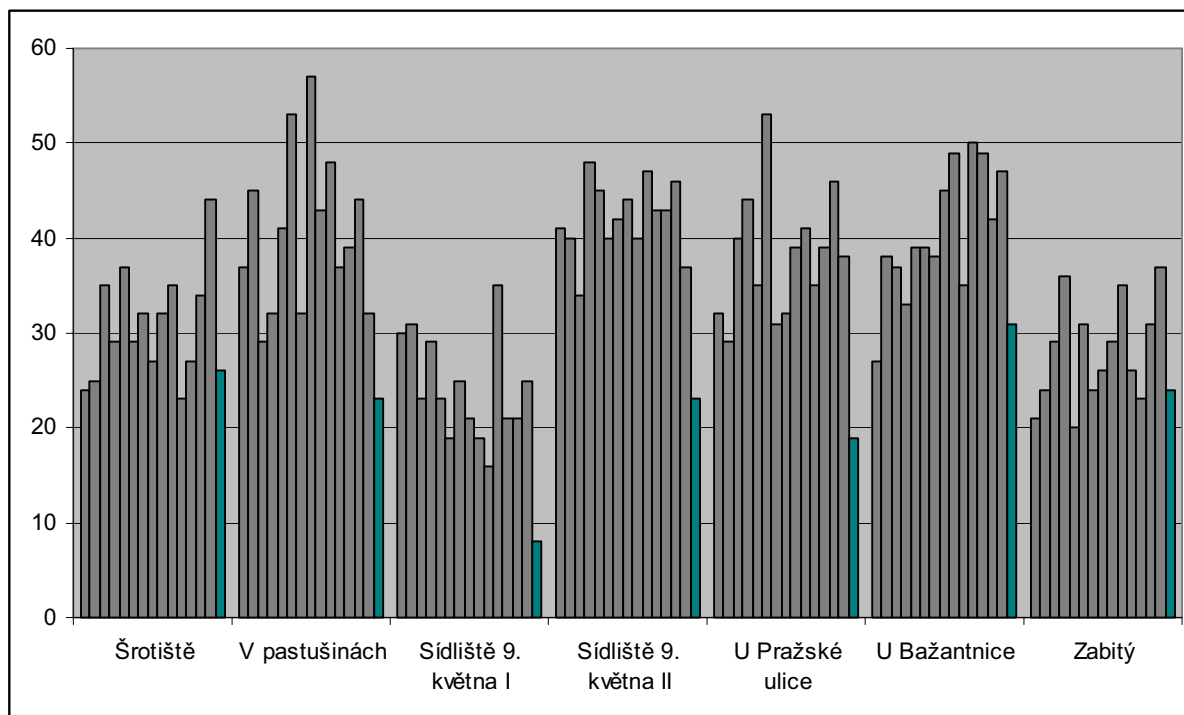
Obrázek 4.2: Vývoj počtu narozených v urbanistických obvodech sídliště Kročehlavy v letech 1993-2007

Zdroj: Magistrát města Kladna.

Poznámka: Data za rok 2007 (zelený sloupec) jsou jen do 31. července.

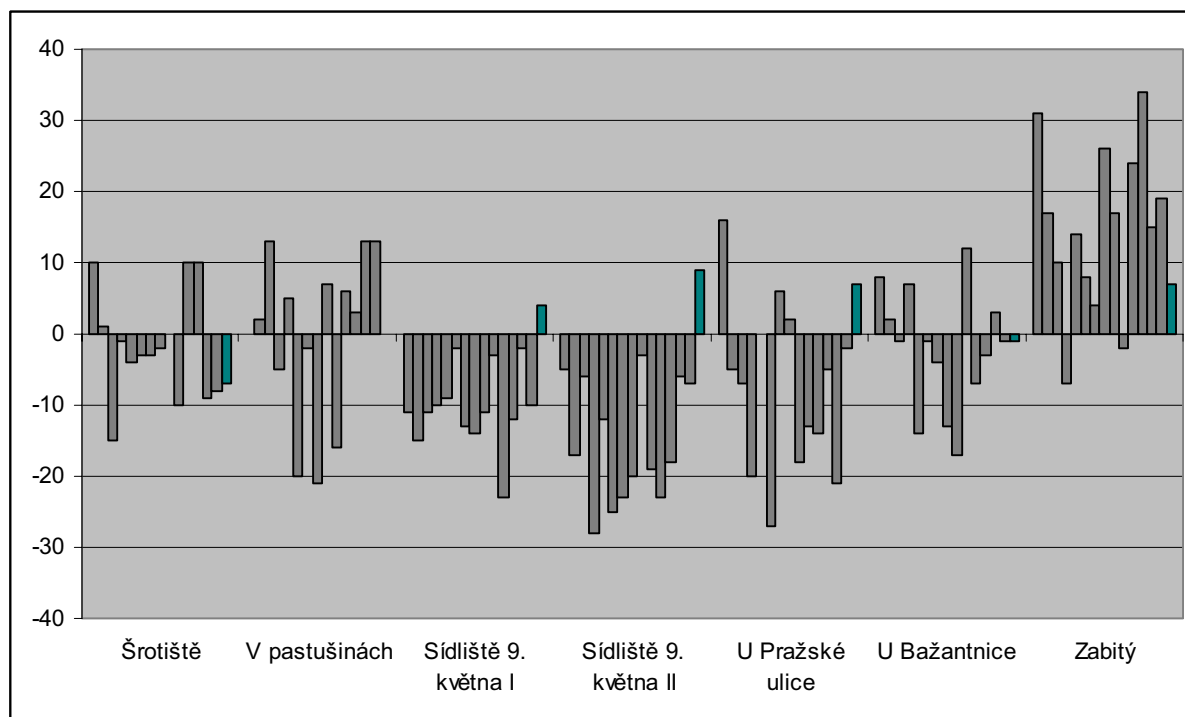
Obrázek 4.3: Vývoj počtu zemřelých v urbanistických obvodech sídliště Kročehlavy v letech 1993-2007

Zdroj: Magistrát města Kladna.

Poznámka: Data za rok 2007 (zelený sloupec) jsou jen do 31. července.

Obrázek 4.4: Vývoj počtu přirozeného přírůstku obyvatelstva v urbanistických obvodech sídliště Kročehlavy v letech 1993-2007

Zdroj: Magistrát města Kladna.

Poznámka: Data za rok 2007 (zelený sloupec) jsou jen do 31. července.

Druhá složka populačního růstu – migrace – je ze statistického hlediska bohužel relativně málo přesná. Navíc byla Magistrátem poskytnuta velmi nekompletní data s nutností mnoha dílčích úprav. Za největší překážku kvalitního zpracování migrační analýzy lze považovat absenci dat o vystěhovalých obyvatelích sídliště do ostatních částí Kladna. Z tohoto důvodu nelze zcela spolehlivě posoudit, jací obyvatelé se ze sídliště odstěhovávají. To je do značné míry stěžejní informace, protože struktura vystěhovalých může hodně napovědět o problémech sídliště specificky pociťovaných různými věkovými nebo sociálními skupinami. V této vstupní části o obyvatelstvu jsme se snažili alespoň odhadnout základní migrační tendence. Základní informace o přirozeném i migračním pohybu na sídlišti jsou obsaženy v tabulce 4.4.

Ačkoliv jsou migrační údaje málo spolehlivé, lze usuzovat alespoň na základní vývojové trendy populačních charakteristik. Žádná část sídliště v současnosti nezískává výrazným způsobem obyvatelstvo. Drobné migrační zisky vykazuje nejstarší část sídliště s cihlovými domy. Tento vývoj očekáváme v dalších desetiletích i v dalších částech sídliště. Celkově nelze očekávat znovudosažení maximálních populačních stavů z období těsně po dostavbě sídliště ani dlouhodobější populační přírůstky. Negativní migrační bilance bude i v budoucnosti převažovat mírné populační přírůstky způsobené přirozenou měnou. Významnější narušení tohoto vývoje může přinést i drobnější projekt nové výstavby v území. Jedinou populační skupinou, kterou sídliště výrazně získává, jsou mladí

obyvatelé přicházející z Prahy, jejichž zastoupení na sídlišti postupně narůstá (více v kapitole 11 o mobilitě obyvatelstva).

Tabulka 4.4: Základní charakteristiky přirozené měny a migrace v letech 2001-2007

Název ZSJ	Počet narozených	Počet zemřelých	Přirozený přírůstek
Šrotiště	198	221	-23
V pastušinách	289	266	23
Sídliště 9. května I	87	145	-58
Sídliště 9. května II	205	279	-74
U Pražské ulice	187	257	-70
U Bažantnice	278	303	-25
Zabítý	308	205	103
Sídliště Kročehlavy	1 552	1 676	-124

Název ZSJ	Počet přistěhovalých	Počet vystěhovalých	Saldo migrace
Šrotiště	568	- 1)	- 1)
V pastušinách	670	- 1)	- 1)
Sídliště 9. května I	285	230	55
Sídliště 9. května II	616	697	-81
U Pražské ulice	553	748	-195
U Bažantnice	711	915	-204
Zabítý	824	1 294	-470
Sídliště Kročehlavy	4 227	5 697	-1 470

Název ZSJ	Počet obyvatel (2001)	Celkový přírůstek 1.3. 2001-31.7. 2007	Počet obyvatel (2007)
Šrotiště	4 128	- 1)	- 1)
V pastušinách	4 107	- 1)	- 1)
Sídliště 9. května I	1 577	-3	1 574
Sídliště 9. května II	3 515	-155	3 360
U Pražské ulice	3 888	-265	3 623
U Bažantnice	4 899	-229	4 670
Zabítý	4 956	-367	4 589
Sídliště Kročehlavy	27 070	-1 594	25 476

Zdroj: Magistrát města Kladna.

Poznámka: 1) Data nejsou spolehlivá.

4.2 Věkové složení obyvatel

Stárnutí populace představuje jeden ze zásadních problémů české společnosti. Většina bytů na sídlišti je obývána v průměru starším obyvatelstvem než Kladno jako celek (tabulka 4.5). Typická pro sídlištní prostředí je dvougeneračnost věkové struktury. Mechanismus přidělování bytů na sídlištích byl v období socialismu založen na preferenci mladých rodin s dětmi. Silné ročníky rodičů se po skončení druhé světové války a jejich děti mají obecně v české populaci vysoké zastoupení, na sídlištích (včetně kročehlavského) je tato nerovnováha ještě posílena.

Obrázek 4.5: Starých obyvatel sídliště přibývá zejména demografickým stárnutím. Mezi typické obyvatele sídliště patří již dnes ženy starší generace. Jejich zastoupení v populaci se v důsledku větší střední délky života bude zvyšovat. Vybavenost sídliště je nutné postupně upravovat potřebám seniorů.

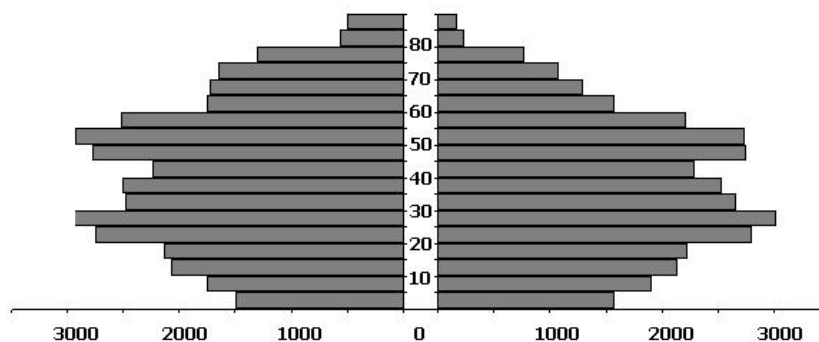
Foto Martin Ouředníček

Tabulka 4.5: Průměrný věk obyvatelstva v urbanistických obvodech sídliště Kročehlavy v roce 2001

Název ZSJ	Průměrný věk
Sídliště 9. května I	44
U Pražské ulice	40
U Bažantnice	40
Šrotiště	40
Zabitý	34
Sídliště 9. května II	41
V pastušínách	37
Kladno	39
Česká republika	39

Zdroj: SLDB 2001.

Obrázek 4.6: Věková struktura města Kladno v roce 2001

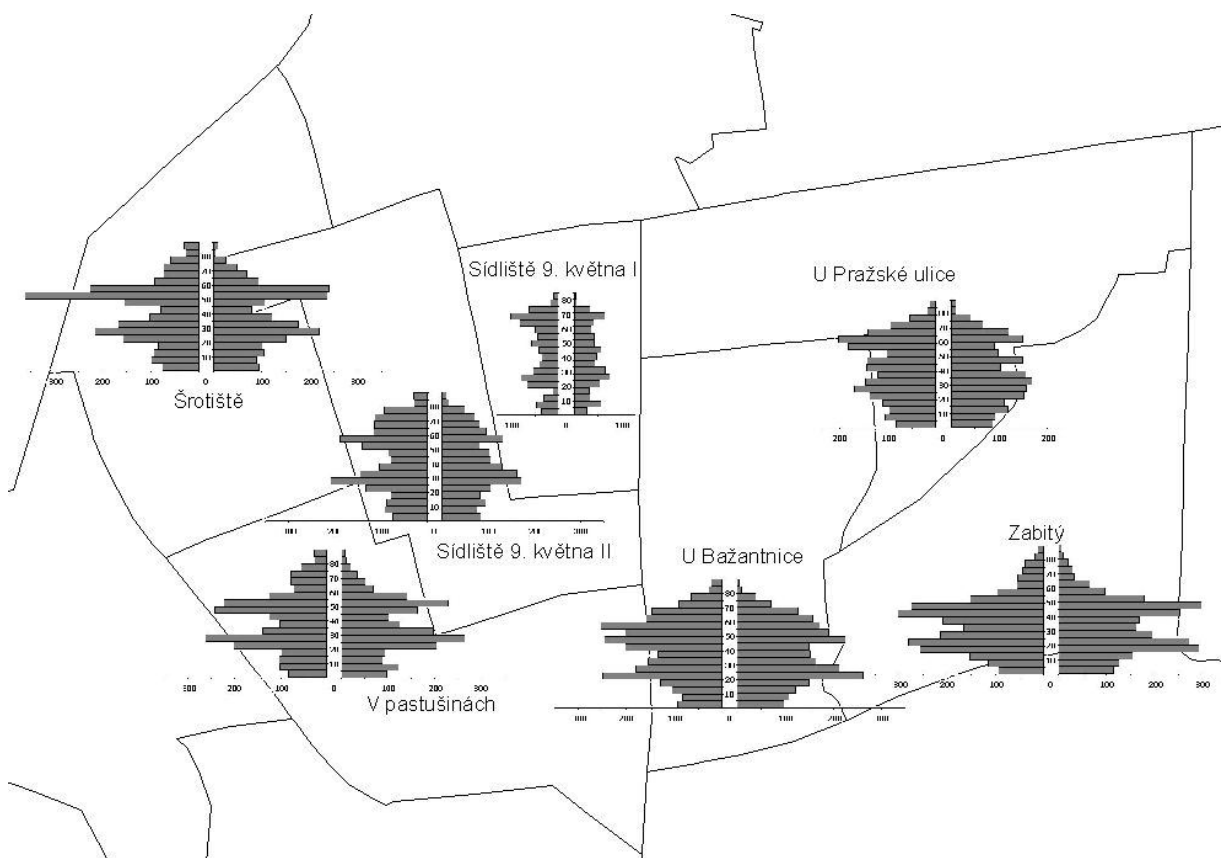
Zdroj: SLDB 2001.

Poznámka: V levé polovině věkové pyramidy jsou znázorněny pětileté věkové pyramidy pro ženy, v pravé pro muže.

Se stárnutím bytového fondu stárne i věková struktura obyvatelstva. Charakteristická původní dvougeneračnost věkové struktury je u starších částí sídliště vyrovnávána zejména migrační obměnou rezidentů. Migrací dochází k nejvýraznějším změnám v kategorii obyvatelstva mezi dvacátým a třicátým rokem věku, které patří k migračně nejvíce mobilní části populace. Výrazné disproporce ve věkové struktuře můžeme vidět zejména u nejmladších částí sídliště (Zabitý, V pastušinách, Šrotiště), naopak v nejstarších domech je věková struktura více vyrovnaná a postupně omlazovaná příchodem mladších rezidentů (Sídliště 9. května). K tomuto procesu, který je charakteristický pro životní cyklus většiny starších sídlišť, bude docházet i v ostatních částech sídliště. Zatímco mladší části sídliště budou poměrně dramaticky stárnout – bude se zvyšovat zastoupení seniorů – nejstarší části sídliště budou velmi pozvolna mládnout. I tak je zřejmé, že zastoupení seniorů ve všech částech sídliště bude v příštích letech nadprůměrné, jak při srovnání s Kladnem (obrázek 4.6 a 4.7), tak ve srovnání s průměrnými hodnotami za Českou republiku jako celku.

Obrazek 4.7: Věkové složení obyvatel v urbanistických obvodech sídliště Kročehlavy v pětiletých skupinách v roce 2001

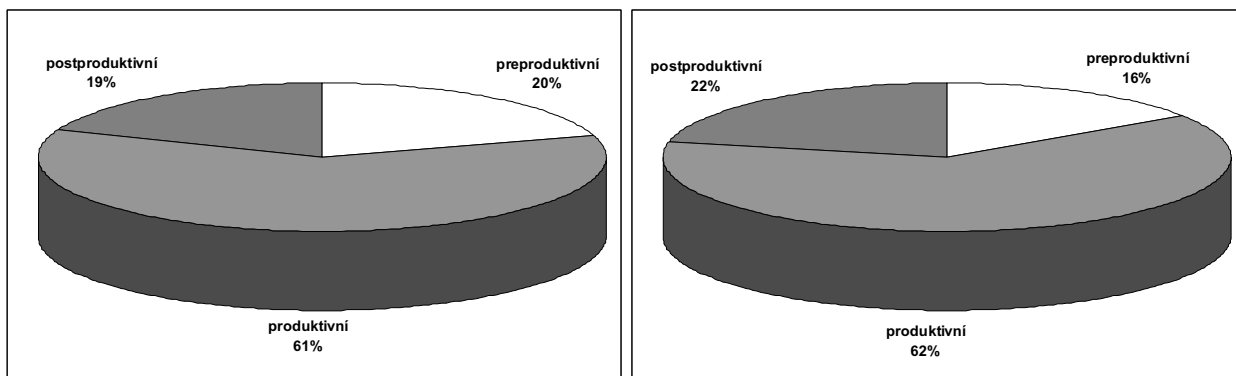

Zdroj: SLDB 2001.

Poznámka: V levé polovině věkové pyramidy jsou znázorněny pětileté věkové pyramidy pro ženy, v pravé pro muže.

Vývoj věkové struktury mezi lety 1991 a 2001 dokládá obrázek 4.8. V tomto desetiletí se hlavní populační skupiny sídliště posunuly z dětského věku do věku produktivního. V roce příštího sčítání lidu (2011) můžeme očekávat, že populace seniorů bude dosahovat zhruba jedné třetiny obyvatelstva sídliště.

Obrázek 4.8: Vývoj věkové struktury obyvatelstva sídliště Kročehlavy v letech 1991 a 2001.

Zdroj: SLDB 1991 a 2001.

Poznámka: Preproduktivní věk = obyvatelstvo ve věku 0 - 14 let; produktivní = muži ve věku 15 - 59 a ženy ve věku 15 - 54 let; postproduktivní = muži 60letí a starší, ženy 55leté a starší včetně nezjištěného věku.

Obrázek 4.9: Kromě seniorů tvoří významnou část populace i mladé rodiny s dětmi.

Foto Martin Ouředníček

Charakteristiky hlavních populačních skupin a jejich vývoj v letech 1991 až 2001 je obsažen v tabulce 4.6. Tři vývojové fáze jednoho scénáře vývoje populační struktury obyvatelstva je možné pozorovat v urbanistických obvodech Sídlíště 9. května I, pěti dalších obvodech a u obvodu Zabitý. Omlazování věkové struktury u nejstarší části sídliště je vidět na obrázku 4.10 nejvíce vlevo. Postupný nárůst produktivní a zejména poproduktivní složky u většiny sídliště a specifický vývoj obvodu Zabitý s přesunem dětské složky populace do produktivního věku s prozatím nízkým zastoupením seniorů. Délka čáry v grafu navíc znamená dynamiku změny, která je přímo závislá na stáří

sídliště. Výrazně vyšší je v novějších částech sídliště i migrační fluktuace (výměna) obyvatelstva.

Tabulka 4.6: Vývoj věkového složení obyvatelstva sídliště Kročehlavy v letech 1991 až 2001

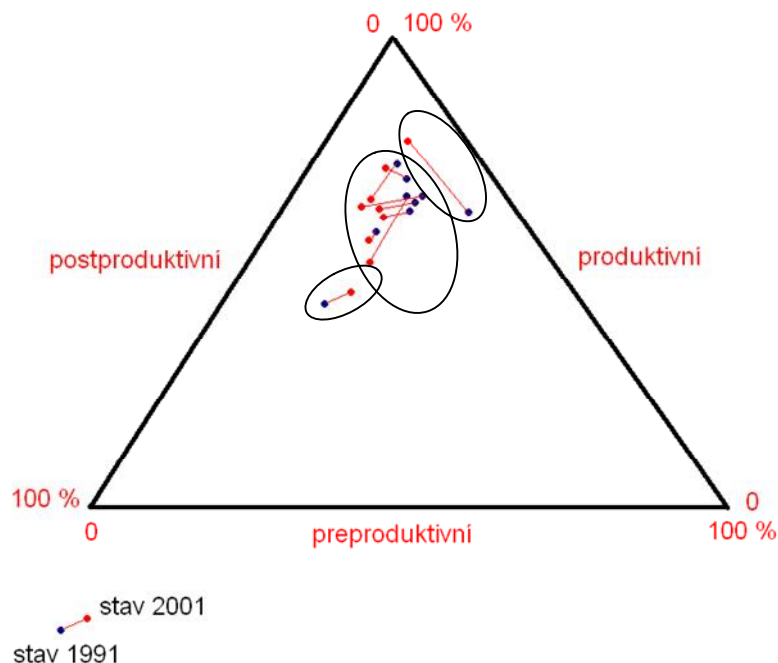
Název ZSJ	1991				2001			
	A	B	C	Celkem	A	B	C	Celkem
Sídliště 9. května I	217	789	640	1 646	225	818	534	1 577
U Pražské ulice	887	2 960	747	4 594	573	2 234	1 081	3 888
U Bažantrnice	1 248	3 590	696	5 534	599	3 145	1 155	4 899
Šrotiště	730	3 430	561	4 721	554	2 749	825	4 128
Zabítý	1 525	2 947	278	4 750	747	3 744	465	4 956
Sídliště 9. května II	493	2 016	874	3 383	503	2 020	992	3 515
V pastušinách	720	2 655	508	3 883	587	2 889	631	4 107
Sídliště Kročehlavy	5 820	18 387	4 304	28 511	3 788	17 599	5 683	27 070
Kladno	14 552	43 747	13 454	71 753	11 078	44 727	15 327	71 132

Název ZSJ	Rozdíl 2001-1991				Podíl 2001/1991 (v %)			
	A	B	C	Celkem	A	B	C	Celkem
Sídliště 9. května I	8	29	-106	-69	103,7	103,7	83,4	95,8
U Pražské ulice	-314	-726	334	-706	64,6	75,5	144,7	84,6
U Bažantrnice	-649	-445	459	-635	48,0	87,6	165,9	88,5
Šrotiště	-176	-681	264	-593	75,9	80,1	147,1	87,4
Zabítý	-778	797	187	206	49,0	127,0	167,3	104,3
Sídliště 9. května II	10	4	118	132	102,0	100,2	113,5	103,9
V pastušinách	-133	234	123	224	81,5	108,8	124,2	105,8
Sídliště Kročehlavy	-2 032	-788	1 379	-1441	65,1	95,7	132,0	94,9
Kladno	-3 474	980	1 873	-621	76,1	102,2	113,9	99,1

Zdroj: SLDB 1991 a 2001.

Poznámka: A - Preproduktivní věk = obyvatelstvo ve věku 0 - 14 let; B - produktivní = muži ve věku 15 - 59 a ženy ve věku 15 - 54 let; C - postproduktivní = muži 60letí a starší, ženy 55leté a starší včetně nezjištěného věku.

Obrázek 4.10: Vývoj zastoupení věkových kategorií obyvatelstva sídliště Kročehlavy v letech 1991 až 2001

Zdroj: SLDB 1991 a 2001.

Poznámka: Preproduktivní věk = obyvatelstvo ve věku 0 - 14 let; produktivní = muži ve věku 15 - 59 a ženy ve věku 15 - 54 let; postproduktivní = muži 60letí a starší, ženy 55leté a starší včetně nezjištěného věku.

SHRNUTÍ

V blízké budoucnosti je potřeba prostředí, vybavenost a služby v sídlišti přizpůsobit stárnoucí populaci, která je výrazně stabilnější než mladší obyvatelstvo (nemá tendenci ze sídliště odcházet). Obyvatelé ve starších věkových kategoriích jsou vedle rezidenční stability také mnohem méně mobilní v prostoru města (viz kapitola 11) a více závislí na lokální vybavenosti na sídlišti. V dalších letech lze očekávat, že s narůstající střední délkou života, snižováním úmrtnosti v nejstarších věkových kategoriích a stabilizací obyvatel v důchodovém věku v místě bydliště (tradiční neochota se ve stáří stěhovat), bude zvýšenou měrou narůstat zastoupení seniorů na sídlišti Kročehlavy. To přináší kromě jiného i zmenšení velikosti domácností, a tedy celkový pokles počtu obyvatel na sídlišti.

5 VZDĚLANOSTNÍ SLOŽENÍ OBYVATEL

Následující kapitola hodnotí rozdíly v sociálním statusu obyvatelstva jednotlivých částí sídliště Kročehlavy. Jako hlavní indikátor sociálního statusu používáme charakteristiky vzdělání. Údaje o příjmech domácností se v české statistice zjišťují pouze za vyšší statistické jednotky, proto nejsou pro naši analýzu vhodné. Hodnocení vzdělanostní struktury doplňujeme o další vybrané charakteristiky sociálního statusu obyvatelstva získané ze Sčítání lidu, domů a bytů v roce 2001 (SLDB 2001). Hodnocení vývoje a rozmístění obyvatelstva podle sociálního postavení ukazuje na sociálně silná nebo naopak potenciálně sociálně deprivovaná území ve městě (na sídlišti). Spolu s charakteristikami nezaměstnanosti a příjemců sociálních dávek (kapitola 6) podává zevrubný přehled o sociální situaci na sídlišti na základě statistické analýzy. Tyto informace jsou doplněny výsledky dotazníkového šetření v dalších kapitolách analýzy, které odrážejí subjektivní percepci obyvatelstva bydlícího v lokalitě a částečně také pozorováním v lokalitě (obrázek 5.1).

Obrázek 5.1: Sociální status obyvatelstva se dá zachytit pouze nepřímo.

Foto Martin Ouředníček

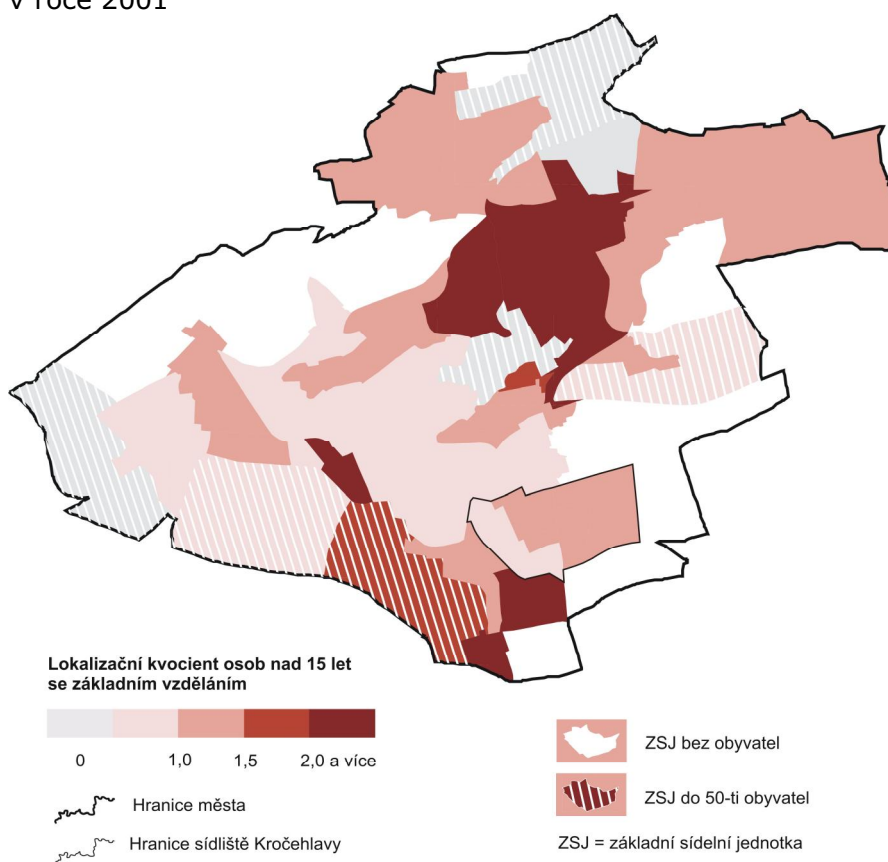

Kladno jako celek patří mezi města s relativně nízkou úrovní vzdělanosti obyvatelstva (Šnejdová 2006). Pokud budeme hodnotit úroveň vzdělanosti např. zastoupením obyvatelstva se středoškolským a vysokoškolským vzděláním, vykazuje Kladno mezi městy stejné populační velikosti podprůměrná čísla. V zastoupení vysokoškoláků v obyvatelstvu starším 15 let má město dokonce nižší podíl, než je průměrná hodnota za Česko (tabulka 5.1). Tento stav je do značné míry dán minulostí Kladna a specifickou strukturou obyvatelstva pracujícího v kladenských průmyslových závodech. Přesto je u velkých měst nezvykle nízký.

Úroveň vzdělání obyvatelstva na sídlišti Kročehlavy je v průměru ještě nižší než ve městě Kladně jako celku. Uvnitř sídliště však existují územní rozdíly, které jsou podmíněny na

prvním místě věkovou strukturou obyvatelstva. Nejstarší části sídliště mají zároveň nejnižší zastoupení středoškolského a vysokoškolského obyvatelstva. To je zřejmé z tabulky 5.1, ve které jsou uvedeny hodnoty pro rok 1991 a 2001. Nejnižší míry vzdělání lze dlouhodobě evidovat zejména ve starších urbanistických obvodech Sídlíště 9. května I, U Pražské ulice a U Bažantnice. Naopak hodnoty srovnatelné s celorepublikovým průměrem vykazují urbanistické obvody Šrotiště, Zabitý a Sídlíště 9. května II. Postavení sedmi obvodů kročehlavského sídliště v rámci Kladna ilustrují obrázky 5.2 a 5.3, které zobrazují hodnoty lokalizačního kvocientu, tedy násobky průměrné hodnoty za celou Českou republiku (vysvětlení v poznámce pod obrázky).

Obrázek 5.2: Zastoupení osob se základním a nižším vzděláním v populaci starší 15 let v roce 2001

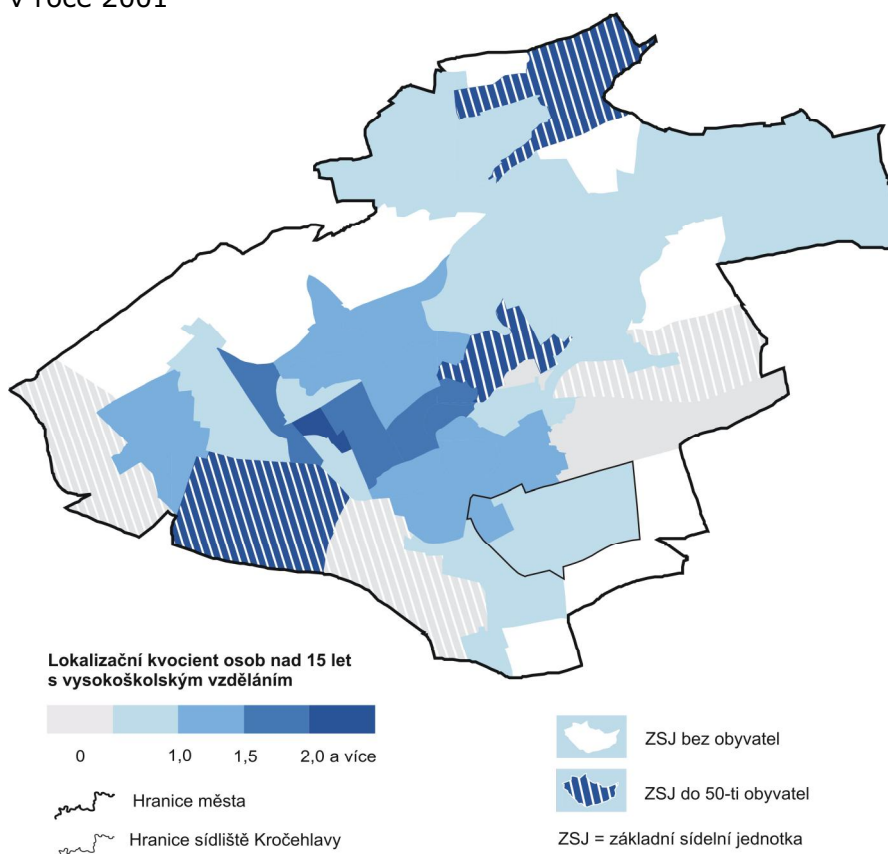

Zdroj: SLDB 2001.

Poznámka: Lokalizační kvocient udává násobky průměrné hodnoty za celou Českou republiku, tedy 1 = průměrné zastoupení, 2 = dvojnásobný podíl než v Česku jako celku.

Obrázek 5.3: Zastoupení osob s vysokoškolským vzděláním v populaci starší 15 let v roce 2001

Zdroj: SLDB 2001.

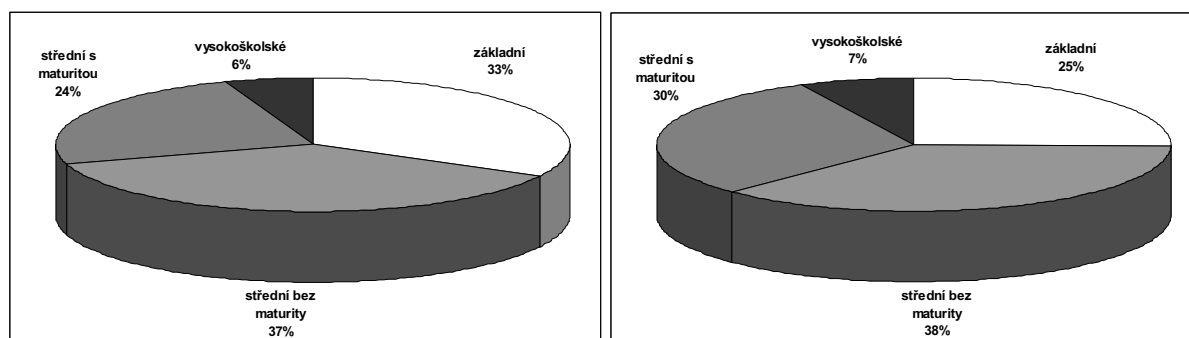
Poznámka: Lokalizační kvocient udává násobky průměrné hodnoty za celou Českou republiku, tedy 1 = průměrné zastoupení, 2 = dvojnásobný podíl než v Česku jako celku.

Významným indikátorem vývoje sociálního statusu na sídlišti je porovnání změny ve vzdělanostní struktuře obyvatelstva mezi lety 1991 a 2001. V tomto období došlo zejména v ekonomice města k dramatickým změnám, což je reflektováno např. ve složení ekonomicky aktivních obyvatel na sídlišti (kapitola 6). Pokud srovnáme vývoj vzdělanostní a ekonomické struktury, dochází u prvně jmenované k mnohem menším změnám ve složení obyvatelstva. Zatímco v případě změny zaměstnání byla řada rezidentů sídliště přinucena hledat nové uplatnění zejména v sektoru služeb, v případě vzdělání nedocházelo k masivnímu zvyšování kvalifikace. Hlavními mechanismy změny ve vzdělanostní struktuře jsou tedy procesy přirozené měny (zejména úmrtí osob starších generací, a tedy v průměru s nižším vzděláním) a migrace (naopak především stěhování mladšího obyvatelstva s průměrně vyšším vzděláním).

Vývoj vzdělanostní struktury mezi lety 1991 a 2001 je zobrazen na grafech obrázku 5.4. K větším změnám (především v důsledku výše popsaných mechanismů) došlo pouze v kategoriích základního a středoškolského vzdělání s maturitou. U vysokoškoláků sice došlo na sídlišti jako celku k nárůstu počtu i podílu této kategorie vzdělání, v průměru však nižšímu než v republice i v Kladně. Jelikož nedochází na sídlišti k nové výstavbě

rezidenčních objektů (v letech 1991-2001 postaveny čtyři domy s 426 obyvateli), je populace relativně stabilizována. Určité změny lze zaznamenat v místech vyšší migrační obměny. Tento proces lze pozorovat v urbanistických obvodech Sídliště 9. května II, V pastušinách a Sídliště 9. května I. Negativní vývoj vzdělanostní struktury můžeme vidět v nejmladší části sídliště v obvodu Zabítý. Tato situace může být částečně způsobena specifickým věkovým složením obyvatelstva – přistěhování teenagerů, kteří mají zatím nižší dokončený stupeň vzdělání; nízké zastoupení osob starších generací, a tedy nižší počet zemřelých atp. Na druhou stranu může být stagnace nebo zhoršování vzdělanostní struktury varovným indikátorem potenciální sociální deprivace některých částí sídliště (srovnejte s kapitolou 7 o kriminalitě a bezpečnosti).

Obrázek 5.4: Složení obyvatelstva sídliště Kročehlavy staršího 15 let podle nejvyššího dosaženého vzdělání v letech 1991 a 2001

Zdroj: SLDB 1991 a 2001.

Poznámka: Základní vzdělání včetně neukončeného, osob bez vzdělání a s neuvedeným údajem o vzdělání; střední s maturitou včetně vyššího a nástaveb.

Jako doplňkovou informaci zařazujeme přehled o vybavenosti domácností a vybraných charakteristikách sociální patologie. Toto hodnocení slouží především pro srovnání sociálního prostředí sídliště s průměrnými hodnotami domácností v Česku a ve městě Kladno. Sčítání lidu obsahuje informace o vybavenosti domácností, ze kterých jsme vybrali čtyři charakteristiky uvedené v tabulce 5.2.

Tabulka 5.2 a obrázek 5.5 ukazují na pozici sídliště Kročehlavy v porovnání s Českou republikou jako celkem a srovnání s ostatními urbanistickými obvody Kladna. Z hlediska vybavenosti vychází sídliště Kročehlavy jako průměrná oblast v rámci Česka a podprůměrná v rámci Kladna. Vyšších hodnot dosahuje pouze urbanistický obvod Zabítý v podílu domácností vybavených počítačem, relativně nízké hodnoty všech indikátorů vykazuje Sídliště 9. května I. Významným vysvětlujícím faktorem je v tomto případě věkové složení obou urbanistických obvodů (viz kapitola 4). V případě lokality Zabítý hraje úlohu i specifické složení obyvatelstva s velkým zastoupením handicapovaných lidí. Ti z velké části pracují z domova na počítači, což zřejmě ovlivnilo hodnoty tohoto ukazatele. Na druhou stranu další ukazatele „sociální patologie“ svědčí o relativně

vysokých hodnotách míry nezaměstnanosti, neúplných rodin nebo podílu rozvedených osob na sídlišti jako celku a zvláště v nejstarší části sídliště 9. května I. Přesnější lokalizaci sociálně slabých obyvatel na sídlišti poskytuje analýza nezaměstnanosti a sociálních dávek v další kapitole.

Tabulka 5.1: Složení obyvatelstva urbanistických obvodů sídliště Kročehlavy staršího 15 let podle nejvyššího dosaženého vzdělání v letech 1991 a 2001

Rok 1991	Počet obyvatel starších 15 let se vzděláním				Podíl obyvatel starších 15 let se vzděláním (v %)			
	Název ZSJ	Základní	Bez maturity	S maturitou	VŠ	Základní	Bez maturity	S maturitou
Sídliště 9.května I	593	552	245	39	41,50	38,63	17,14	2,73
U Pražské ulice	1 212	1 501	829	165	32,69	40,49	22,36	4,45
U Bažantnice	1 421	1 639	1 023	203	33,15	38,24	23,87	4,74
Šrotiště	1 106	1 385	1 211	289	27,71	34,70	30,34	7,24
Zabitý	968	1 214	814	229	30,02	37,64	25,24	7,10
Sídliště 9.května II	1 008	1 075	658	149	34,88	37,20	22,77	5,16
V Pastušínách	1 109	1 169	703	182	35,06	36,96	22,23	5,75
Sídliště Kročehlavy	7 417	8 535	5 483	1 256	32,69	37,61	24,16	5,54
Kladno	19 180	20 546	13 944	3 531	33,53	35,92	24,38	6,17
Česká republika	2 809 302	2 878 645	1 857 845	582 849	34,52	35,37	22,83	7,16

Rok 2001	Počet obyvatel starších 15 let se vzděláním				Podíl obyvatel starších 15 let se vzděláním (v %)			
	Název ZSJ	Základní	Bez maturity	S maturitou	VŠ	Základní	Bez maturity	S maturitou
Sídliště 9.května I	395	563	333	61	29,21	41,64	24,63	4,51
U Pražské ulice	864	1 349	921	181	26,07	40,69	27,79	5,46
U Bažantnice	1 154	1 621	1 267	258	26,84	37,70	29,46	6,00
Šrotiště	709	1 271	1 255	339	19,85	35,56	35,11	9,49
Zabitý	1 156	1 460	1 281	312	27,46	34,69	30,44	7,41
Sídliště 9.května II	788	1 082	878	264	26,16	35,92	29,15	8,76
V Pastušínách	822	1 342	1 066	290	23,34	38,13	30,28	8,24
Sídliště Kročehlavy	5 888	8 688	7 001	1 705	25,29	37,32	30,07	7,32
Kladno	15 347	21 422	18 337	4 948	25,55	35,67	30,54	8,24
Česká republika	2 126 168	3 255 400	2 431 171	762 459	24,79	37,96	28,35	8,89

Rozdíl 2001-1991	Počet obyvatel starších 15 let se vzděláním				Podíl obyvatel starších 15 let se vzděláním (v %)			
	Název ZSJ	Základní	Bez maturity	S maturitou	VŠ	Základní	Bez maturity	S maturitou
Sídliště 9.května I	-198	11	88	22	-12,29	3,01	7,49	1,78
U Pražské ulice	-348	-152	92	16	-6,62	0,20	5,43	1,01
U Bažantnice	-267	-18	244	55	-6,31	-0,54	5,59	1,26
Šrotiště	-397	-114	44	50	-7,86	0,86	4,77	2,25
Zabitý	188	246	467	83	-2,56	-2,95	5,20	0,31
Sídliště 9.května II	-220	7	220	115	-8,72	-1,28	6,38	3,60
V Pastušínách	-287	173	363	108	-11,72	1,17	8,05	2,49
Sídliště Kročehlavy	-1 529	153	1 518	449	-7,40	-0,30	5,91	1,79
Kladno	-3 833	876	4 393	1 17	-7,98	-0,25	6,16	2,07
Česká republika	-683 134	376 755	573 326	179 610	-9,73	2,59	5,52	1,73

Zdroj: SLDB 1991 a 2001.

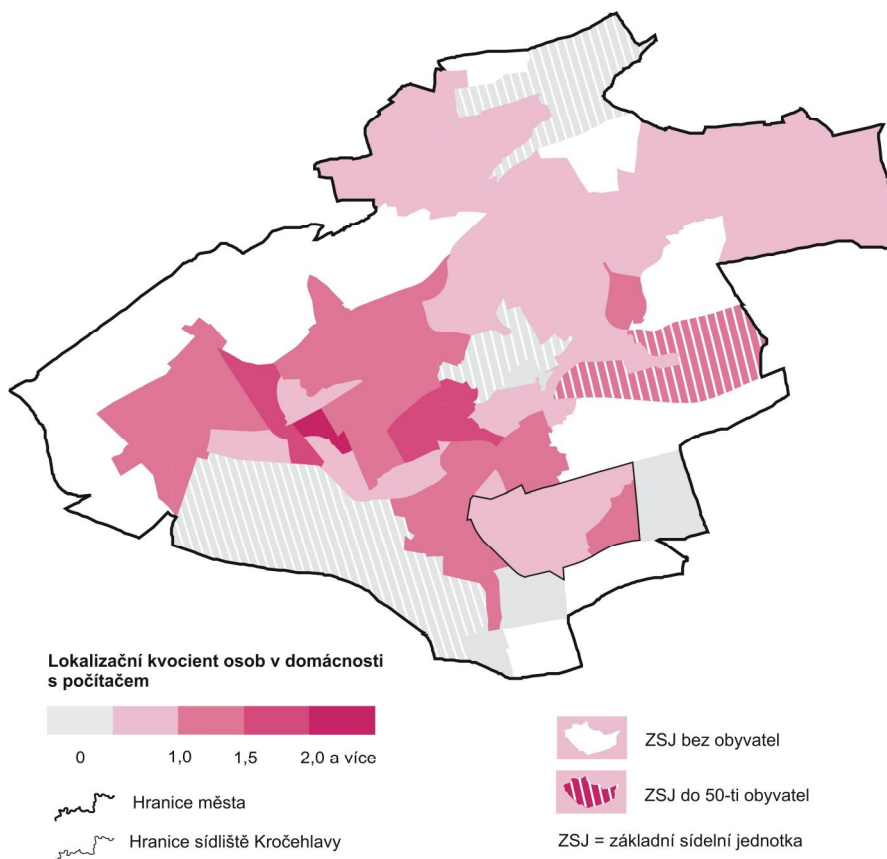
Poznámka: Základní vzdělání včetně neukončeného, osob bez vzdělání a s neuvedeným údajem o vzdělání; střední s maturitou včetně vyššího a nástaveb.

Tabulka 5.2: Vybavenost domácností v urbanistických obvodech sídliště Kročehlavy v roce 2001

Název ZSJ	Podíl osob v bytech v % s vybavením			
	Dva a více automobilů	Telefon-mobilní	Internet	Osobní počítač
Sídliště 9. května I	2,97	7,96	4,72	9,17
U Pražské ulice	4,42	9,92	5,37	12,83
U Bažantnice	4,20	10,78	4,85	13,41
Šrotiště	5,49	8,49	7,47	15,22
Zabitý	5,54	9,80	8,91	20,04
Sídliště 9. května II	3,70	12,95	5,37	12,28
V pastušinách	4,59	11,87	5,88	13,55
Sídliště Kročehlavy celkem	4,56	10,45	6,21	14,25
Kladno	6,07	9,96	7,19	15,88
Česká republika	7,03	10,21	6,42	15,32

Zdroj: SLDB 1991 a 2001.

Obrázek 5.5: Vybavenost domácností počítačem v roce 2001

Zdroj: SLDB 2001.

Poznámka: Lokalizační kvocient udává násobky průměrné hodnoty za celou Českou republiku, tedy 1 = průměrné zastoupení, 2 = dvojnásobný podíl než v Česku jako celku.

Tabulka 5.3: Indikátory sociální deprivace v urbanistických obvodech sídliště Kročehlavy v roce 2001

Název ZSJ	Míra nezaměstnanosti	Poměr mezi neúplnými a úplnými domácnostmi se závisými dětmi	Podíl rozvedených (v %)
Sídliště 9. května I	13,11	85	13,70
U Pražské ulice	9,80	53	10,60
U Bažantnice	9,54	53	13,08
Šrotiště	7,75	58	11,80
Zabitý	10,92	44	10,45
Sídliště 9. května II	9,63	51	12,86
V pastušinách	9,80	59	13,98
Sídliště Kročehlavy	9,78	53	12,19
Kladno	10,11	45	10,49
Česká republika	9,27	31	7,93

Zdroj: SLDB 2001.

Poznámka: Ve druhém sloupci je ukazatel vypočten jako podíl neúplných domácností se závisými dětmi na 100 úplných domácností se závisými dětmi.

SHRNUTÍ

Sociální status obyvatelstva sídliště Kročehlavy se pohybuje v posuzovaných charakteristikách okolo průměrných hodnot za Českou republiku. Pokud srovnáváme hodnoty vzdělanostní struktury a vybavenosti domácností s velkými městy, patří obyvatelstvo na sídlišti k relativně méně vzdělaným a domácnosti k méně vybaveným. V rámci Kladna patří urbanistické obvody sídliště k podprůměrným. V současnosti můžeme být svědky diferencovaného vývoje českých sídlišť. Na jedné straně dochází k revitalizaci a humanizaci některých sídlišť, na jiných místech dochází ke ghettoizaci a segregaci. V případě sídliště Kročehlavy v posledních letech nedochází k pozitivním posunům např. ve vývoji vzdělanostní struktury. Ačkoli je to částečně dáno stabilním obyvatelstvem s nízkou migrační fluktuací a zřejmě i nepřesnou migrační statistikou, měla by městská správa v budoucnosti usilovat o promísení sociálního složení sídliště např. podporou drobnějších projektů rezidenční výstavby. Kromě této diverzifikace trvale bydlicích (rezidentů) je možné podpořit i zpestření struktury obyvatel území využívajících přes den při docházkách za službami, využívajících sídliště jako pracovní místo nebo místo sportu, zábavy atp. Pozitivní efekt pro sociální prostředí sídliště by měla i lokalizace institucí středního nebo vyššího vzdělávání. Tyto kroky, v první fázi možná i pouhá deklarace o vytvoření dobré adresy (v klidném a příjemném prostředí, blízko Prahy), mohou předcházet sociální degradaci sídliště.

6 EKONOMICKÁ AKTIVITA A NEZAMĚSTNANOST

Sídliště Kročehlavy plní v první řadě rezidenční funkci. Přímo ve vymezeném území není lokalizován žádný velký zaměstnavatel. Sídliště však nabízí řadu pracovních příležitostí zejména ve službách (obchody a supermarkety, školská zařízení), specifickou výrobu zabezpečuje firma META na východním okraji sídliště (kapitola 8.1). Většina pracovních příležitostí je umístěna vně sídliště. V minulosti patřily k hlavním zaměstnavatelům zejména kladenské průmyslové podniky. V 90. letech se významně proměnila nabídka pracovních příležitostí, možností soukromého podnikání i dojížděka do zaměstnání. Hlavní koncentrace průmyslové výroby se přesunula z areálu Poldi částečně do průmyslové zóny Kladno-jih těsně přimykající k jižní části sídliště. V současné době se zde rozvíjí jak průmyslová výroba, tak další služby (tabulka 6.1). Významnou lokalitou s enormním nárůstem pracovních příležitostí je 15 km vzdálené mezinárodní letiště Praha-Ruzyně, zvýšenou nabídku pracovních míst lze očekávat jak v průmyslové zóně Kladno-jih, tak v rozsáhlé nové rozvojové ploše Mezilesí na východním okraji sídliště Kročehlavy. Tato lokalita je rozpracovávána územním plánem s hlavním využitím pro bydlení a související obchody a služby.

Tabulka 6.1: Vybrané firmy lokalizované v průmyslové a obchodní zóně Kladno-jih

Název firmy	Zaměření výroby
Arquati-Czech, s.r.o.	Stínící technika
Connectronics, s.r.o.	Výroba elektrosoučástek
Barco Manufacturing, s.r.o.	Výroba elektroniky
Flextronics International, s.r.o.	Výroba hraček a her
Dr. Oetker, s.r.o.	Výroba a prodej přísad do pečení
Izoglass, s.r.o.	Výroba izolačních skel
Delibake, a.s.	Výroba, dovoz a prodej trvanlivého pečiva
Celestica Czech Republic, s.r.o.	Výroba měřicích a navigačních přístrojů
Tesco Stores ČR, a.s.	Hypermarket
Lidl Česká republika, v.o.s.	Prodej potravin a spotřebního zboží
McDonald´s ČR	Rychlé občerstvení
Showa Aluminium Czech, s.r.o.	Výroba kondenzátorů automobilové klimatizace
Halbos	Výroba, prodej a montáž vestavěného nábytku

Zdroj: terénní výzkum, www.mapy.cz.

Obyvatelstvo sídliště velkou měrou vyjíždí za prací do ostatních částí Kladna a do Prahy. Řada obyvatel se do sídliště stěhuje právě z Prahy, kde však zůstává nadále pracovat a využívá relativně výhodné polohy sídliště. Podíl vyjíždějících v jednotlivých urbanistických obvodech sídliště Kročehlavy se v období mezi lety 1991 až 2001 zvýšil o 5 - 10 %. Zároveň je potřeba upozornit na velký nárůst pracovních příležitostí v drobných provozovnách, službách, supermarketech, stáncích a kočárkárenských obchůdkách na jedné straně (kapitola 10) a podnikání bez dojížděky do zaměstnání, z domova nebo další

nové formy práce. Proto je možné nárůst vyjížděky ze sídliště hodnotit jako relativně vysoký (tabulka 6.2).

Tabulka 6.2: Vyjíždka do zaměstnání podle ZSJ sídliště Kročehlavy v letech 1991 a 2001

Název ZSJ	1991			2001		
	Vyjíždějící mimo obec	EA	Podíl vyjíždějících	Vyjíždějící mimo obec	EA	Podíl vyjíždějících
Sídliště 9. května I	151	751	20,11 %	198	732	27,05 %
U Pražské ulice	620	2 592	23,92 %	549	1 999	27,46 %
U Bažantnice	735	3 183	23,09 %	819	2 726	30,04 %
Šrotiště	783	2 948	26,56 %	781	2 452	31,85 %
Zabitý	632	2 536	24,92 %	860	2 940	29,25 %
Sídliště 9. května II	415	1 833	22,64 %	575	1 765	32,58 %
V pastušinách	561	2 245	24,99 %	750	2 489	30,13 %
Sídliště Kročehlavy	3 897	16 088	24,22 %	4 532	15 103	30,01 %
Kladno	8 699	38 668	22,50 %	10 173	38 098	26,70 %

Zdroj: SLDB 1991 a 2001.

Obrázek 6.1: Letecký pohled na část průmyslové zóny Kladno-jih. V pozadí jižní část sídliště Kročehlavy.

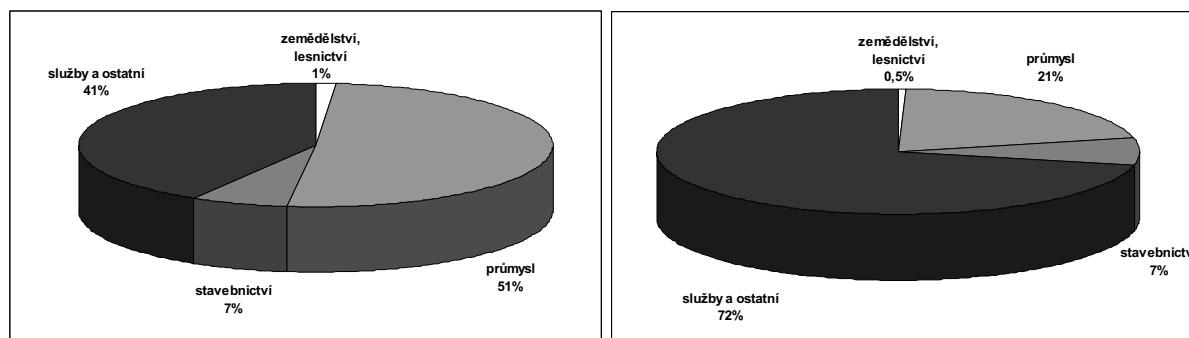
Zdroj: www.aerodata.cz

6.1 Ekonomická aktivita obyvatelstva

Privatizace a restrukturalizace kladenského průmyslu měla výrazné dopady i na složení ekonomicky aktivních obyvatel na sídlišti. Obrázek 6.2 a tabulka 6.2 dokumentují zásadní odliv ekonomicky aktivních obyvatel ze sektoru průmyslu do služeb. V současné době pracují tři čtvrtiny obyvatelstva sídliště Kročehlavy ve službách, podíl ekonomicky aktivních pracujících v průmyslu zaznamenal v tomto decéniu 30% propad. Za pozornost stojí i významné rozdíly ve vývoji počtu ekonomicky aktivních v jednotlivých částech

sídliště (tabulka 6.2). Zatímco v pěti urbanistických obvodech docházelo k poklesu počtu ekonomicky aktivních zejména v důsledku stárnutí populace, a tedy odchodů do důchodu (pravděpodobně i předčasných), v mladších urbanistických obvodech Zabítý a V pastušinách došlo jednak migrací, ale také posuny mladších věkových kategorií do produktivního věku k relativně vysokým nárůstům ekonomicky aktivních.

Obrázek 6.2: Složení obyvatelstva sídliště Kročehlavy podle sektorů ekonomiky v letech 1991 a 2001

Zdroj: SLDB 1991 a 2001.

Tabulka 6.3: Složení obyvatelstva sídliště Kročehlavy podle sektorů ekonomiky v letech 1991 a 2001.

Rok 2001		Podíl ekonomicky aktivních v odvětví (v %)			
Název ZSJ	zemědělství, lesnictví	průmysl	stavebnictví	služby a ostatní	
Sídliště 9.května I	0,41	21,31	6,69	71,58	
U Pražské ulice	0,60	23,01	7,40	68,98	
U Bažantnice	0,51	22,56	7,23	69,70	
Šrotiště	0,45	19,62	5,87	74,06	
Zabítý	0,31	20,82	6,26	72,62	
Sídliště 9.května II	0,45	18,24	8,22	73,09	
V Pastušinách	0,52	21,37	6,03	72,08	
Sídliště Kročehlavy	0,46	21,04	6,73	71,76	
Kladno	0,41	21,31	6,69	71,58	

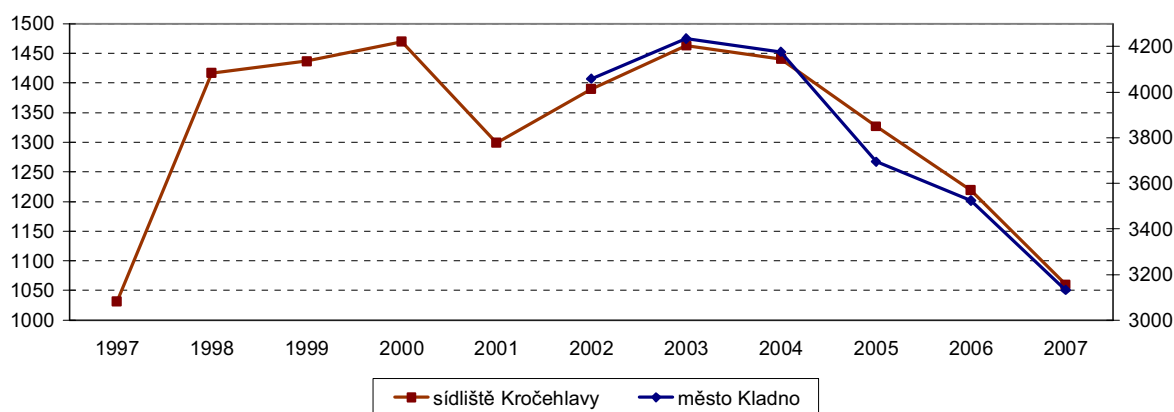
Rozdíl 2001-1991		Rozdíl podílu ekonomicky aktivních v odvětví (v %)			
Název ZSJ	zemědělství, lesnictví	průmysl	stavebnictví	služby a ostatní	
Sídliště 9.května I	-0,66	-30,49	1,10	30,04	
U Pražské ulice	-0,29	-29,96	-0,24	30,48	
U Bažantnice	-1,34	-32,89	0,72	33,51	
Šrotiště	-1,35	-25,53	1,26	25,62	
Zabítý	-0,92	-30,25	0,34	30,82	
Sídliště 9.května II	-0,97	-30,20	-0,90	32,06	
V Pastušinách	-0,72	-28,07	-1,06	29,85	
Sídliště Kročehlavy	-0,95	-29,62	0,15	30,43	
Kladno	-1,12	-28,96	-0,07	30,14	

Zdroj: SLDB 1991 a 2001.

6.2 Nezaměstnanost a sociální dávky

Vývoj nezaměstnanosti ve sledovaném území byl ovlivněn v první řadě obecnými trendy zaměstnanosti v celé České republice, specificky pak krizí kladenského průmyslu (obrázek 6.3). Po roce 1996 došlo k prudkému nárůstu počtu nezaměstnaných registrovaných na kladenském úřadu práce. Od roku 2003 pak dochází k poklesu jejich počtu. Zásadní pro hodnocení vývoje nezaměstnanosti je však skutečnost, že se sociodemografické charakteristiky nezaměstnaných mezi lety 1997 a 2007 zhoršily (tabulka 6.4). Došlo k nárůstu průměrného věku nezaměstnaných o 3 roky, zvýšení průměrného počtu dní v nezaměstnanosti na trojnásobek a také stoupl o 30 % podíl dlouhodobě nezaměstnaných¹ na celkovém počtu nezaměstnaných. To je dáno zejména tím, že dlouhodobě nezaměstnaní si práci nacházejí hůře a i při vyšší poptávce po pracovní síle zůstávají v nezaměstnanosti dále.

Obrázek 6.3: Počet nezaměstnaných v sídlišti Kročehlavy mezi lety 1997 a 2007

Zdroj: Úřad práce Kladno, Integrovaný portál MSPV (portal.mspv.cz).

Poznámka: Levá osa zobrazuje hodnoty počtu nezaměstnaných za sídliště Kročehlavy, pravá osa za celé město Kladno. Data za město Kladno byla dostupná pouze za roky 2002-2007. Data vždy k březnu příslušného roku.

Tabulka 6.4: Sociální a demografické charakteristiky nezaměstnaných sídliště Kročehlavy

Charakteristika	1997	2002	2007
Průměrný věk	35,2	35,6	38,4
Podíl nezaměstnaných se základním (popř. neukončeným) vzděláním	40 %	38 %	41 %
Průměrný počet dní v nezaměstnanosti	253	470	760
Podíl dlouhodobě nezaměstnaných na celkovém počtu (v procentech)	35,9	53,2	62,6

Zdroj: Úřad práce Kladno.

¹ Dlouhodobě nezaměstnaní jsou pro potřeby projektu definováni jako osoby, které jsou souvisle nezaměstnané více než 180 dní.

Vzdělanostní struktura nezaměstnaných se v čase výrazně neměnila. Nezaměstnaní se vyznačují obecně nižší úrovní vzdělanosti. V roce 2007 patřily zhruba 40% podíly osob do kategorií s pouze základním (popř. neukončeným) vzděláním a středním bez maturity. Vysokoškoláků je mezi nezaměstnanými pouze 2,6 %.

Nicméně vzdělanost hraje důležitou roli při objasňování délky nezaměstnanosti. Lze říci, že čím nižší je vzdělanostní úroveň nezaměstnaných, tím je vyšší pozorovaný počet dní v nezaměstnanosti (tabulka 6.5). Průměrný počet dní v nezaměstnanosti se mezi lety 1997 a 2007 zvýšil zejména u kategorie osob s pouze základním (popř. nedokončeným) vzděláním, které nejhůře nacházejí uplatnění na trhu práce. Dlouhodobě nezaměstnaní pak vykazují i vyšší věkový průměr (40,5 let oproti 35,4 roku u nezaměstnaných do 180 dní).

Tabulka 6.5: Vztah vzdělanostní úrovně nezaměstnaných a délky nezaměstnanosti

Úroveň vzdělanosti	Průměrný počet dní v nezaměstnanosti		
	1997	2002	2007
Základní a neukončené	348	693	1079
Střední bez maturity	196	334	635
Střední s maturitou	181	360	365
Vysokoškolské	179	167	238

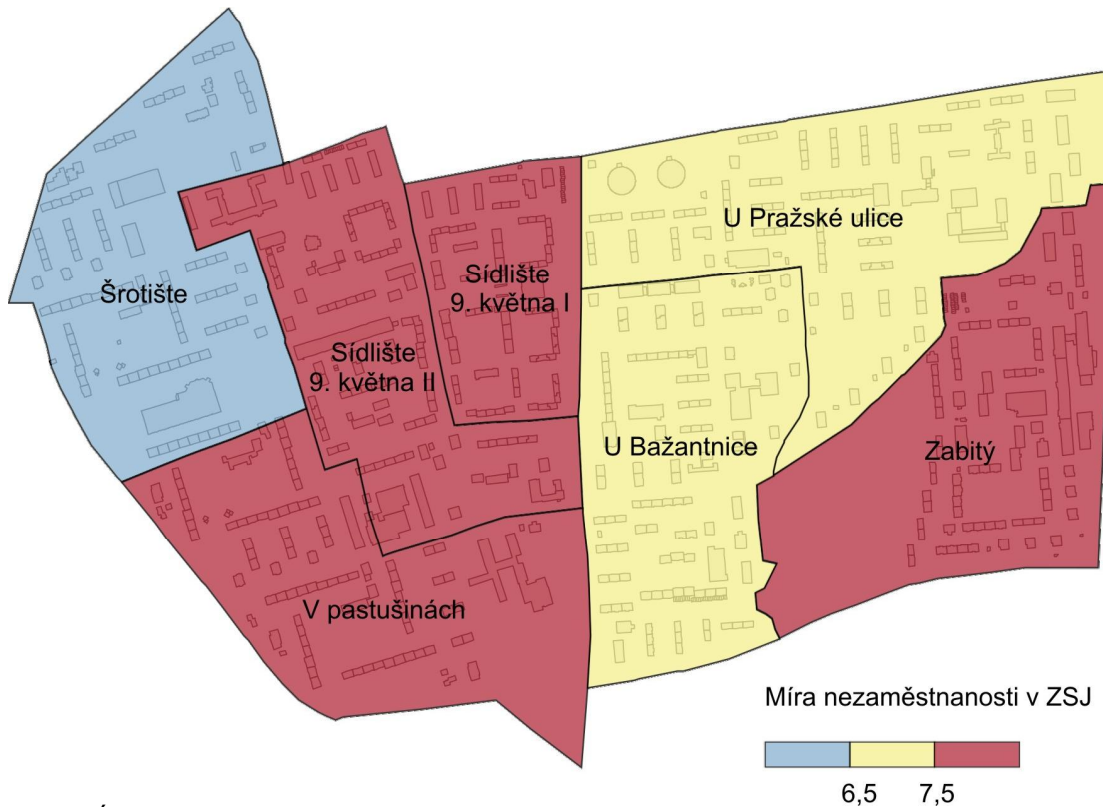
Zdroj: Úřad práce Kladno.

Pro možnost srovnání jednotlivých částí sídliště Kročehlavy byla vypočítána míra nezaměstnanosti². Průměrná hodnota míry nezaměstnanosti je 7,3 %, přičemž se pohybuje v rozmezí od 4,7 % do 8 %. Nejvyšší hodnoty vykazují urbanistické obvody V pastušinách, Sídliště 9. května I, Sídliště 9. května II a Zabitý (obrázek 6.4). Zřejmě nejhorší situace je v Sídlišti 9. května I, kde mají nezaměstnaní výrazně nejvyšší průměrný věk (40 let), značný průměrný počet dní v nezaměstnanosti (812 dní) a potažmo také vysoký podíl dlouhodobě nezaměstnaných (68 %). Obdobná situace je pozorována také v Zabitém, kde nezaměstnaní vykazují také horší vzdělanostní úroveň. V případě Sídliště 9. května I to lze vysvětlit starší věkovou strukturou obyvatelstva a nižší úrovní vzdělanosti. Zhoršené charakteristiky v případě lokality Zabitý se potvrdily rovněž v analýzách vývoje vzdělanostní struktury a charakteristik sociální patologie. Naopak ZSJ Šrotiště vykazuje kromě nejnižší míry nezaměstnanosti také příznivé charakteristiky nezaměstnaných, tj. příznivější vzdělanostní strukturu (vyšší podíl nezaměstnaných se středním vzděláním), nízký počet dní v nezaměstnanosti (520 dní) a následně také nižší podíl dlouhodobě nezaměstnaných 54 %).

² Míra nezaměstnanosti je pro potřeby projektu definována jako procentuální podíl nezaměstnaných registrovaných na úřadu práce v daném roce a ekonomicky aktivního obyvatelstva v roce 2001 (údaje ze SLBD 2001).

Obrázek 6.4: Míra nezaměstnanosti v jednotlivých ZSJ sídliště Kročehlavy

Zdroj: Úřad práce Kladno, SLDB 2001.

Poznámka: Počet ekonomicky aktivních je ze SLBD 2001.

6.3 Lokální koncentrace sociálně slabých obyvatel

Z výše uvedených zjištění o ekonomické struktuře obyvatelstva, nezaměstnanosti a pracovních příležitostech vyplývá, že sídliště Kročehlavy netvoří z hlediska ekonomické situace jeho obyvatel homogenní celky. Uvnitř lokality tak můžeme najít oblasti, kde jsou více či méně soustředěni sociálně slabí obyvatelé. Identifikace těchto míst je důležitá pro možné předcházení či zmírnění negativních důsledků, které vyplývají z koncentrace těchto obyvatel, příp. může sloužit jako vodítko k diferencované alokaci finančních prostředků v prostředí sídliště.

Za sociálně slabé obyvatele byly označeny nezaměstnané osoby a ty domácnosti, které pobírají příspěvek na bydlení (díky mechanismu přidělování dávky se předpokládá nízký příjem domácnosti). V analýze byla využita unikátní data o nezaměstnanosti a poskytovaných sociálních dávkách, která byla získána z Úřadu práce v Kladně.

Na základě dat byly analyzovány jednotlivé domy v lokalitě. Do map pak byly zanášeny jednak absolutní údaje o přítomnosti nezaměstnaných osob nebo domácností pobírajících

příspěvek na bydlení (obrázek 6.6 a 6.8) a také jejich relativní zastoupení (vždy ve srovnání s celkovým počtem obyvatel v roce 2007; obrázek 6.5 a 6.7).

Z těchto mapových podkladů lze vysledovat existenci koncentrací sociálně slabých. Za prvé jde o větší oblasti:

1. Zabítý. Jde zejména o oblast kolem areálu META.
2. Severní části obvodů Sídliště 9. května I a Sídliště 9. května II: oblast staré zástavby.
3. V pastušinách: prostor ulic Americká – Francouzská – Švédská.
4. Jižní část obvodu U Bažantnice: prostor ulic Polská – Na růžovém poli – Ukrajinská.
5. Okolí supermarketu Albert v obvodech U Bažantnice a U Pražské ulice: prostor ulic Varšavská – Obránců Míru – severní část Ukrajinské (včetně komplexu obecních bytových domů).

Koncentrace sociálně slabých je v prostředí sídliště mnohem lépe čitelná během dne z terénního pozorování. Podrobnější přehled o těchto místech je obsažen v kapitole 7.

Obrázek 6.9: Místa typická shromažďováním sociálně slabých lze objevit také mimo domy, před nákupními středisky, u heren a barů a v některých parcích.

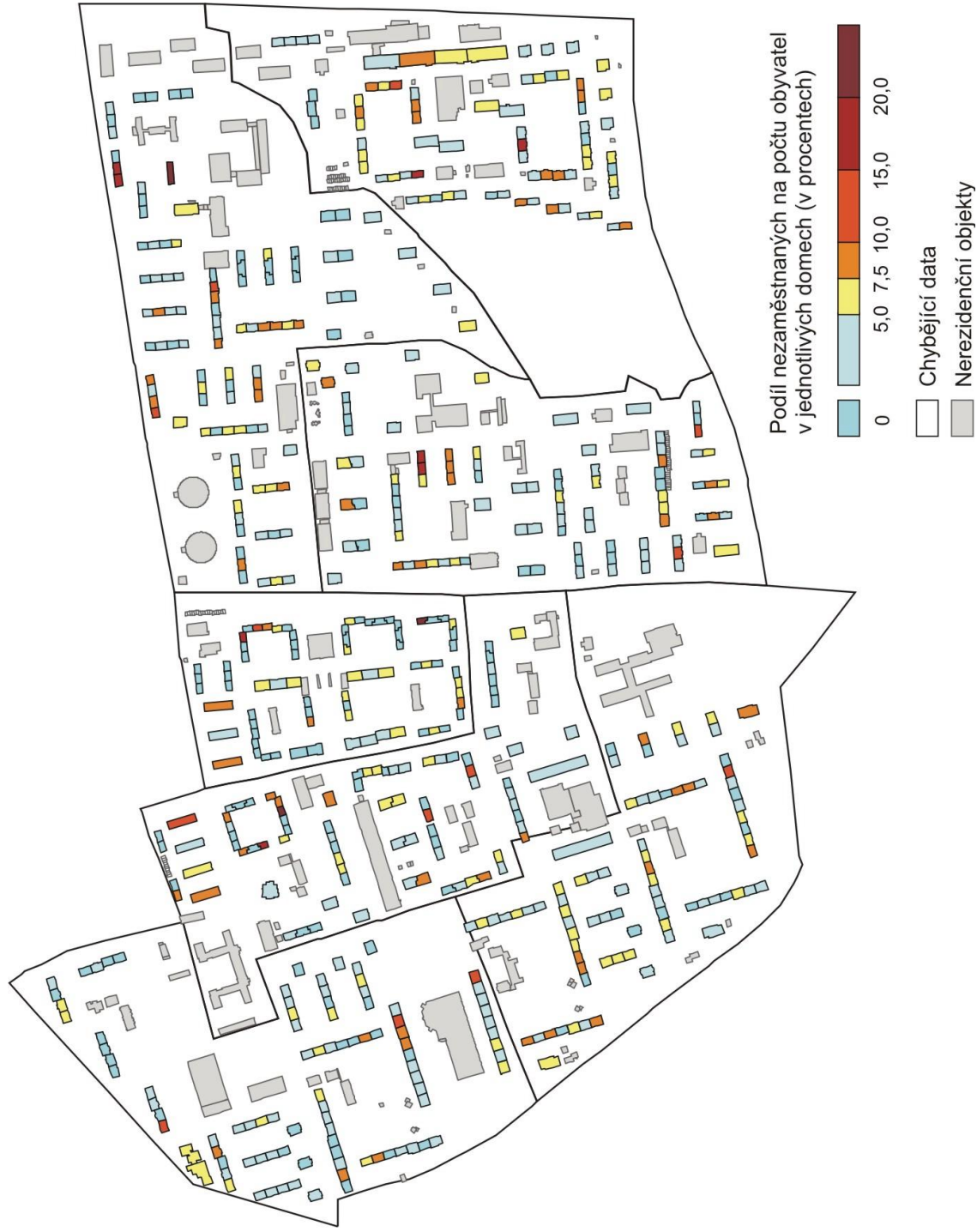

Foto Martin Ouředníček

SHRNUTÍ

Ačkoliv je sídliště Kročehlavy především rezidenční oblastí, je pro obyvatelstvo sídliště dostupná relativně pestrá nabídka pracovních míst v blízkém okolí, v nedaleké Praze a částečně i přímo na sídlišti. V druhé polovině 90. let došlo k nárazové změně v nabídce pracovních příležitostí v Kladně a přesunu pracovní síly mezi sektory průmyslu a služeb. Ukazatele ekonomického statusu (nezaměstnanost, vzdělanostní struktura, sociální dávky) jsou vhodné pro posouzení rozdílů v jednotlivých částech sídliště. Místa se zhoršujícím se sociálním prostředím, která mohou tvořit zárodky sociálně vyloučených nebo segregovaných lokalit, ukazuje soubor map zpracovaných za jednotlivé domy. Hlubší zdůvodnění všech zjištěných skutečností v této kapitole bychom mohli zpracovat na základě podrobnějších údajů o struktuře migrace nebo na základě nových dat ze sčítání lidu, které se uskuteční v roce 2011. Významně by k vysvětlení současné struktury obyvatelstva přispěla i detailní znalost mechanismů přidělování bytů z období socialismu pro konkrétní bloky domů. Tato struktura je do značné míry setrvačná a podstatně ovlivňuje i rozmístění dalších charakteristik sociálního a ekonomického statusu obyvatelstva na sídlišti. S určitým zjednodušením můžeme tvrdit, že horší ekonomické charakteristiky obyvatelstva jsou koncentrovány na sídlišti 9. května I (starší obyvatelstvo, vyšší nezaměstnanost, více příspěvků na bydlení) a v urbanistickém obvodu Zabítý (stigmatizovaná a zanedbaná lokalita, koncentrace zdravotně postižených, azylový dům, nebezpečná místa). V sociálních a ekonomických charakteristikách vychází naopak nejlépe urbanistický obvod Šrotiště.

Obrázek 6.5.: Nezaměstnanost v jednotlivých domech v roce 2007 – relativní počty

Zdroj: Úřad práce Kladno, Evidence obyvatelstva Kladno.

Obrázek 6.6: Nezaměstnanost v jednotlivých domech v roce 2007 – absolutní počty

Zdroj: Úřad práce Kladno.

Obrázek 6.7: Příspěvky na bydlení v jednotlivých domech v roce 2006 – relativní počty

Zdroj: Úřad práce Kladno.

Obrázek 6.8: Příspěvky na bydlení v jednotlivých domech v roce 2006 – absolutní počty

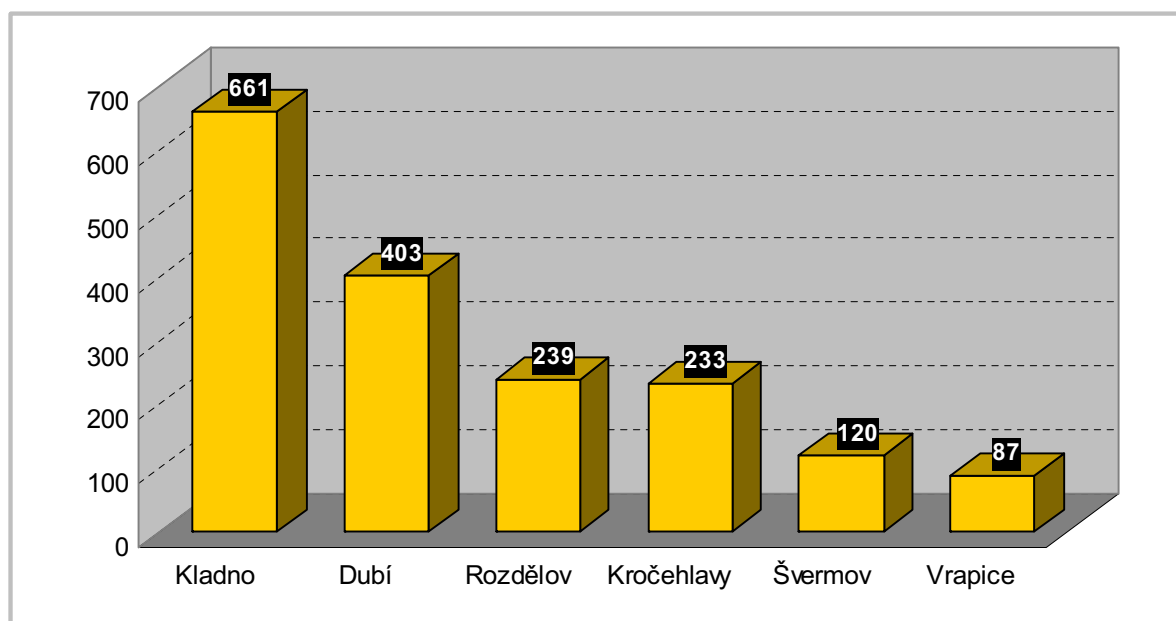
Zdroj: Úřad práce Kladno.

7 KRIMINALITA A BEZPEČNOST

Podle údajů Městské policie Kladno bylo v části obce Kročehlavy (včetně Sítné) spácháno v roce 2006 celkem 9 158 přestupků (včetně 86 podezření z trestného činu). V porovnání s ostatními částmi Kladna se Kročehlavy řadí na čtvrté místo v počtu přestupků na tisíc obyvatel (za Kladno, Dubí a Rozdělov) (obrázek 7.1.). Počet přestupků na tisíc obyvatel v Kročehlavech je srovnatelný s kladenským sídlištěm Rozdělov.

Obrázek 7.1: Počet přestupků a podezření ze spáchání trestného činu v částech obce Kladna na 1 000 obyvatel v roce 2006

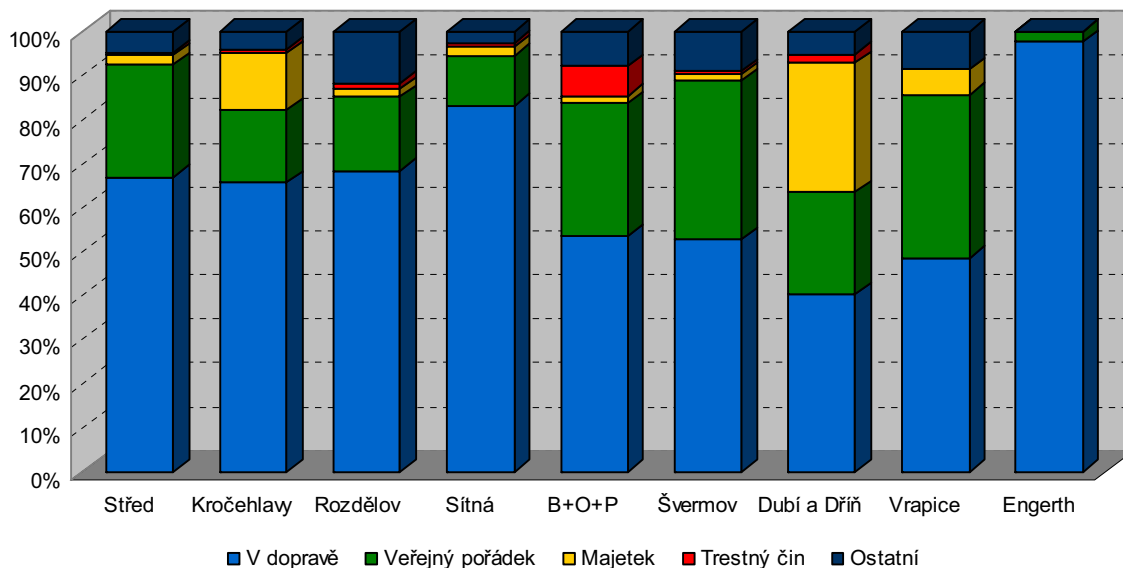

Zdroj: Městská policie Kladno.

Poznámka: Rozdělov zahrnuje kromě části obce Rozdělov také sídliště Rozdělov.

Největší podíl přestupků spáchaných v Kročehlavech v roce 2006 spadá do kategorie dopravních přestupků (65 %). Ve většině případů (82 %) se jedná o špatné parkování a porušování zákazových značek. Provinění v oblasti veřejného pořádku tvoří v Kročehlavech 17 % přestupků a 13 % připadá na majetkové delikty (dále 1 % na podezření ze spáchání trestných činů a 4 % tvoří ostatní přestupky). V porovnání s dalšími částmi Kladna (vyjma lokalit Dubí a Dříň) je v Kročehlavech relativně vyšší podíl majetkových deliktů (obrázek 7.2).

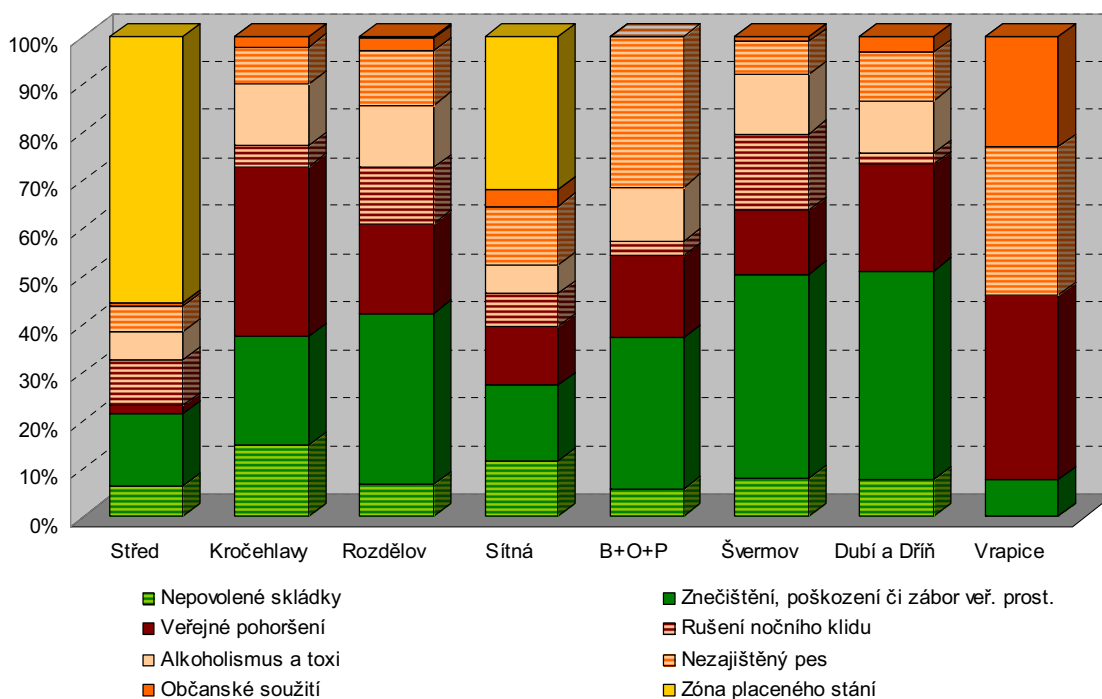
Obrázek 7.2: Struktura přestupků v lokalitách Kladna v roce 2006 (včetně podezření ze spáchání majetkového nebo násilného trestného činu)

Zdroj: Městská policie Kladno.

Poznámka: B+O+P = Bresson, Ostrovec, Podprůhon.

Obrázek 7.3: Struktura přestupků veřejného pořádku v lokalitách Kladna v roce 2006

Zdroj: Městská policie Kladno.

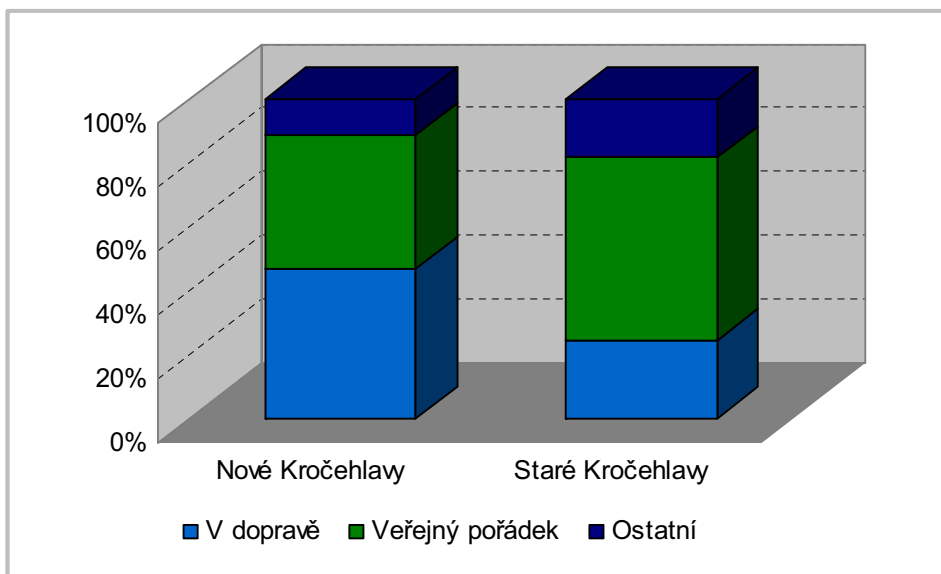
Poznámka: B+O+P = Bresson, Ostrovec, Podprůhon.

V lokalitě Engerth byl spáchán pouze 1 přestupek veřejného pořádku (znečištění veřejného prostoru).

Při bližším pohledu na strukturu přestupků v oblasti veřejného pořádku se v Kročehlavech ukazuje jako nejvýznamnější veřejné pohoršení (35 %). Také v porovnání s ostatními lokalitami Kladna je podíl tohoto druhu přestupku v Kročehlavech vyšší (obrázek 7.3). Druhým nejčtenějším proviněním proti veřejnému pořádku je v Kročehlavech znečištění, poškození či zábor veřejného prostoru (23 %). Oproti ostatním částem Kladna připadá vyšší podíl přestupků na nepovolené skládky, tento problém se však vyskytuje zejména ve starých Kročehlavech.

V nových Kročehlavech se podle údajů Městské policie Kladno nejčastěji vyskytují problémy s parkováním a porušováním zákazových značek, zatímco ve starých Kročehlavech převažují přestupky z oblasti veřejného pořádku (obrázek 7.4). Přestupky v dopravě v nových Kročehlavech souvisí s nedostatečným množstvím parkovacích míst na sídlišti. Podle územního plánu města Kladna činí deficit parkovacích stání na sídlišti Kročehlavy téměř dva tisíce (ÚPSÚ Kladno, 2000). Na nedostatek parkovacích míst upozornili též obyvatelé sídliště Kročehlavy v dotazníkovém šetření (60 % respondentů považuje počet parkovacích míst na sídlišti za nedostatečný).

Obrázek 7.4: Přestupky evidované v nových a starých Kročehlavech v březnu a dubnu 2006

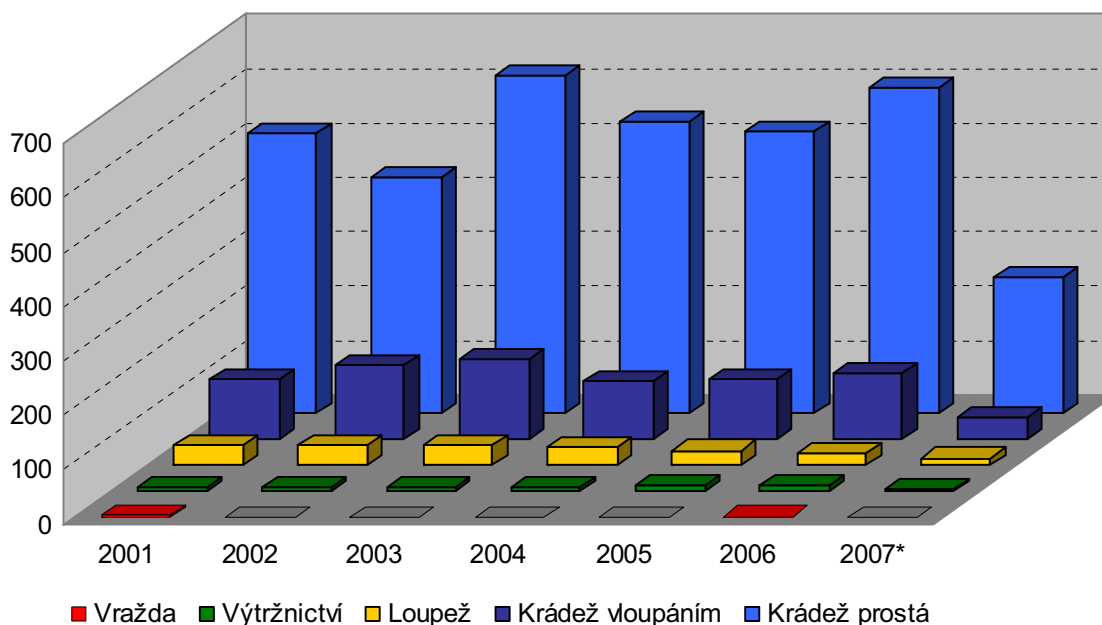

Zdroj: Zpracováno z výsledků akce „Lokality 2006“, Městská policie Kladno.

Poznámka: V nových Kročehlavech bylo v březnu a dubnu 2006 evidováno celkem 62 přestupků, ve starých Kročehlavech 49 přestupků.

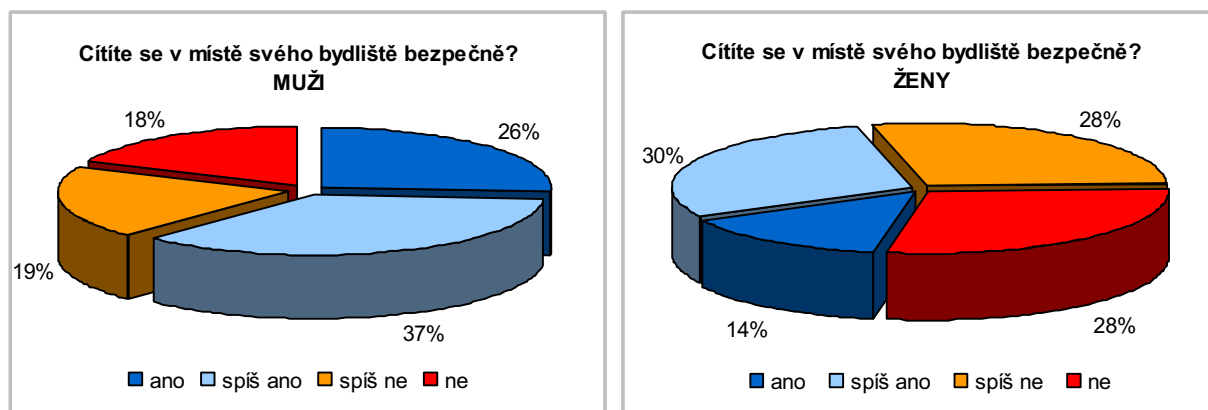
Počet trestných činů spáchaných na území obvodního oddělení Kladno - Kročehlavy je od roku 2001 stabilní (obrázek 7.5). Největší procento trestných činů připadá na krádeže (ve sledovaném období se podíl krádeží prostých pohybuje mezi 71 a 79 %, podíl krádeží vloupáním mezi 16 a 22 %). V letech 2001 až 2007 byly na území Kročehlav spáchaný tři vraždy.

Obrázek 7.5: Počet trestných činů spáchaných na území obvodního oddělení Kladno - Kročehlavy, 2001 - 2007

Zdroj: Policie České republiky.
Poznámka: * do 30. 6. 2007.

Obrázek 7.6: Hodnocení bezpečnosti v místě bydliště

Zdroj: dotazníkové šetření, červenec a srpen 2007.

Polovina dotázaných obyvatel sídliště Kročehlavy se ve svém místě bydliště necítí bezpečně (obrázek 7.6). Nebezpečí je silněji pociťováno u žen a starších věkových skupin (důchodců). Lidé mají strach zejména ve večerních a nočních hodinách. Řada oslovených lidí se domnívá, že po setmění je na sídlišti nebezpečno téměř všude. Někteří dotázaní (hlavně ženy a důchodci) uvedli, že večer se snaží buď nevycházet z domu, nebo s sebou nosí obranné pomůcky (např. šroubovák, slzný plyn, revolver).

Obyvatelé sídliště Kročehlavy identifikovali v okolí svého bydliště řadu míst, která vnímají jako nebezpečná a kterým se vyhýbají. Obecně lze odlišit několik druhů takových míst:

okolí hospod, heren a barů, okolí nákupních center, oblasti s koncentrací sociálně slabých obyvatel, lesy a parky a zdevastovaná či opuštěná a neosvětlená místa (tabulka 7.1). První dva výše jmenované druhy obávaných míst se často prolínají v uzlech, kde se v objektech občanské vybavenosti a jejich bezprostředním okolí soustřeďují jak obchody a služby, tak restaurační podniky (např. Václavák, Albert + okolní stánky, Norma + hospoda U Matěje, Kaufland + přiléhající hospody). Konkrétní místa na sídlišti Kročehlavy, která obyvatelé nejčastěji vnímají jako nebezpečná, zobrazuje tzv. mapa strachu (obrázek 7.7).

Tabulka 7.1: Místa na sídlišti Kročehlavy, která obyvatelé vnímají jako nebezpečná.

MÍSTA OBECNĚ	KONKRÉTNÍ MÍSTA	DŮVOD
Okolí hospod, heren a barů	Bajkal (Holandská) Flora (Vrchlického) U Orlíčka (U tržnice) U Matěje (Hřebečská) Casino Merkur (Václavák) Disko na Hvězdě (Vodárenská)	Opilí muži Podivná individua Nepřízpůsobiví občané Rušení nočního klidu Nepořádek
Okolí nákupních center	Albert Norma Kaufland Václavák Horník	Opilí muži Podivná individua Nepřízpůsobiví občané Bezdomovci Rušení nočního klidu Nepořádek
Oblasti s koncentrací sociálně slabých	Lokalita Masokombinát 13. základní škola (Pařížská) Meta (Hřebečská)	Romové Pokřikující romská mládež
Lesy a parky	Zabitý Bažantnice Les za Pražskou ulicí Park u Hvězdy	Narkomani Bezdomovci
Zdevastovaná místa	Bývalý bazének mezi Švédskou a Holandskou Bývalé koupaliště mezi Švýcarskou a Francouzskou	Narkomani Mládež – hluk Nepořádek
Opuštěná a neosvětlená místa	Konečná autobusů u lesa (točna na konci Americké) Průchody v panelových domech (např. u Orlíčka, do Americké a Vodárenské)	

Zdroj: dotazníkové šetření, červenec a srpen 2007.

Obrázek 7.7: Mapa strachu - sídliště Kročehlavy

Zdroj: dotazníkové šetření, červenec a srpen 2007.
Podkladová mapa: <http://amapy.atlas.cz>.

Hlavní důvody, proč se lidé jednotlivým druhům míst vyhýbají, se částečně liší. V okolí hospod, restaurací, heren a barů vadí lidem nejvíce přítomnost opilých mužů, podivných existencí a nepřizpůsobivých obyvatel, kteří dělají nepořádek, hluk a znečišťují okolí výkaly. Lidé tato místa obcházejí zejména ve večerních a nočních hodinách. Mezi nejčastěji zmiňovaná místa tohoto druhu patří například okolí podniků Flora, Bajka a U Orlička (obrázek 7.8 a 7.9). Podobné důvody vedou obyvatele sídliště Kročehlavy k tomu, že se necítí bezpečně v okolí nákupních center. Zde navíc upozorňují na výskyt bezdomovců, kteří využívají možnosti nákupu levného alkoholu v supermarketech a u přilehlých stánků. Takovými místy jsou například Albert s okolními stánky a parčíkem (obrázek 7.10), komplex obchodu Normy, hospody u Matěje a přiléhající herny, Kaufland či Václavák. Mimo území sídliště zmiňovali lidé také Tesco ležící na okraji průmyslové zóny a Baumax ve starých Kročehlavech. Problémy s opilými a nepřizpůsobivými jedinci na určitých místech potvrzují také údaje městské policie, ze kterých je patrný vysoký podíl přestupků vztahujících se k veřejnému pohoršení, rušení nočního klidu, užívání alkoholu a toxických látek (polovina přestupků veřejného pořádku) (obrázek 7.3).

Obrázek 7.8: Komplex s restaurací Bajkal a dalšími podniky

Foto Jana Temelová

Obrázek 7.9: Okolí tržnice, restaurace a podchod U Orlička

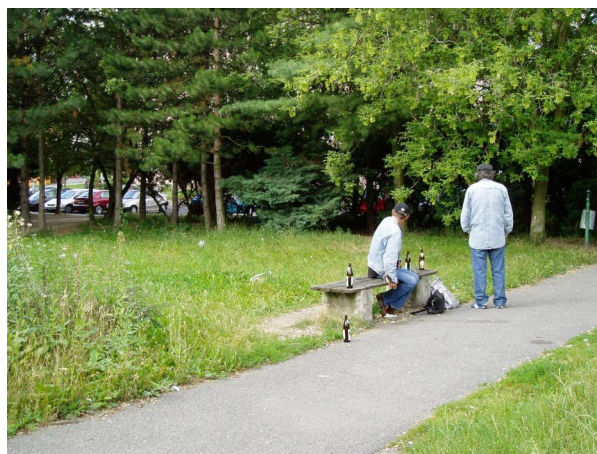
Foto Jana Temelová

Obrázek 7.10: Stánky s prodejem alkoholu a parčků u Alberta

Foto Jakub Novák

Obyvatelé sídliště Kročehlavy dále považují za nebezpečné oblasti, kde se koncentruje sociálně slabé obyvatelstvo. Lidé vnímají tato místa negativně především kvůli výskytu Romů. Respondenti dotazníkového šetření označili za taková místa okolí Mety, 13. základní (speciální) školy v Pařížské ulici a sociálně vyloučenou lokalitu Masokombinát.

Lidé se obávají také v lesích a parcích. Ačkoli strach z nočního parku či lesa je částečně přirozený, lidé spojují své obavy s výskytem narkomanů a bezdomovců, kteří využívají právě tyto veřejné prostory (např. les Zabitý, Bažantnice). Strach vzbuzují v obyvatelích sídliště také zdevastovaná místa, například zchátralý bazének uvnitř zelené plochy mezi Švédskou a Holandskou ulicí (obrázek 7.11) nebo areál nevyužívaného a zpustlého koupaliště mezi Švýcarskou a Francouzskou ulicí (obrázek 7.12). Vedle nevábného fyzického prostředí a nepořádku v těchto prostorech je lidem nepříjemná přítomnost narkomanů a hlučné mládeže. Lidé se vyhýbají také opuštěným a neosvětleným místům. V nočních hodinách se lidé bojí chodit ve vedlejších ulicích a užších prostorech mezi domy, které jsou nepřehledné. Nebezpečně jsou vnímány také průchody v panelových domech (obrázek 7.12).

V souvislosti s bezpečností si obyvatelé Kročehlav stěžují na malý počet strážníků městské policie v ulicích sídliště. Zejména na problémových místech se podle nich pohybuje málo policistů, kteří by dohlíželi na bezpečnost a pořádek. Za pět dní strávených v ulicích sídliště jsme viděli pouze jednou projet policejní auto, avšak ani jednoho policistu v ulicích.

Obrázek 7.11: Bývalý bazének mezi Švédskou a Holandskou ulicí

Foto Martin Šimon

Obrázek 7.12: Zchátralé koupaliště a průchody v domech

Foto Martin Šimon, Jana Temelová

SHRNUTÍ

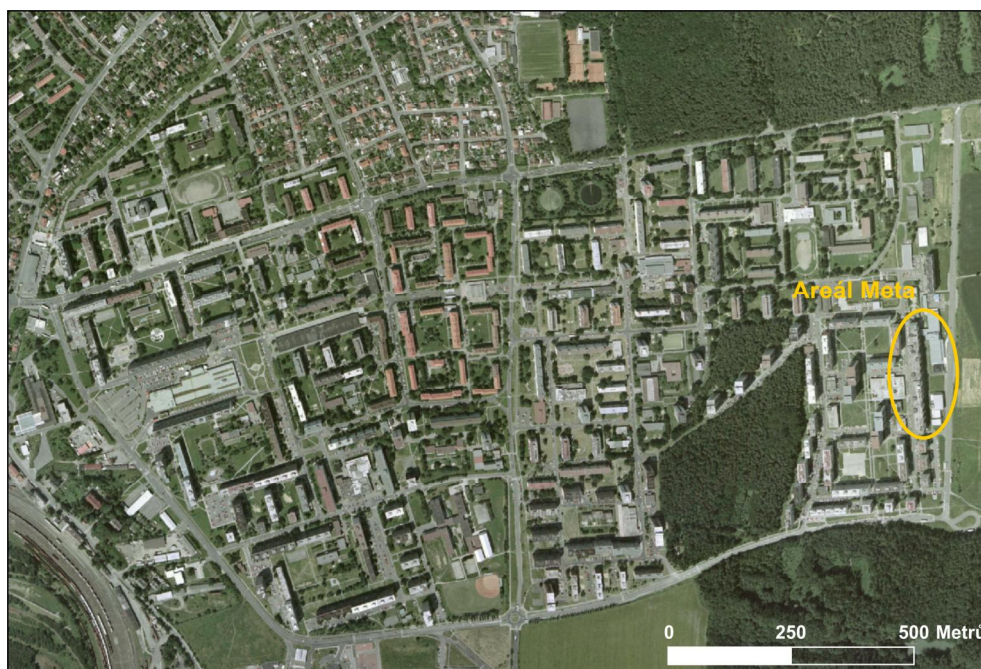
Přestože podle statistik nevykazují Kročehlavy nadprůměrnou úroveň kriminality, na sídlišti se velká část obyvatel, především žen a důchodců, necítí bezpečně. Obavy v lidech vzbuzují především místa setkávání nepřizpůsobivých občanů a „podivných individuů“ (okolí hospod, heren a nákupních center, lokality s koncentrací sociálně slabých obyvatel) a opuštěné a neudržované veřejné prostory (lesy a parky, zdevastované veřejné plochy), kde se obyvatelé obávají přítomnosti bezdomovců, narkomanů a hlučné mládeže. Pocit bezpečí u obyvatel sídliště by pomohla posílit jak větší péče o kvalitu a vzhled veřejných prostor (osvětlení, prořezávání křovin, obnova zdevastovaných míst), tak především přítomnost strážníků městské policie v ulicích sídliště a jejich pravidelný dohled na nejvíce obávaných místech.

8 KONCENTRACE ZNEVÝHODNĚNÝCH A SOCIÁLNĚ VYLOUČENÝCH SKUPIN

8.1 Koncentrace zdravotně postižených obyvatel: Meta Kladno

Areál Meta Kladno se nachází v Hřebečské ulici na východním okraji sídliště Kročehlavy (obrázek 8.1). Komplex tvoří 255 bezbariérových bytů soustředěných v dlouhém bloku panelových domů propojených společnou chodbou (obrázek 8.2) a výrobní podnik Meta. Areál byl postaven v druhé polovině 80. letech 20. století. Původní myšlenkou bylo vybudovat na sídlišti soběstačný komplex bytů, chráněných dílen a služeb pro zdravotně postižené občany.

Obrázek 8.1: Poloha areálu Meta v rámci sídliště Kročehlavy

Podkladová mapa: <http://geoportal.cenia.cz>.

Před rokem 1989 se bezbariérové byty v Metě přidělovaly na základě pořadníků a do Kročehlav přicházeli zdravotně postižení lidé z celé republiky. Současným vlastníkem bytů je město Kladno, budovu spravuje společnost Správa bytového fondu Kladno s.r.o. (100% vlastníkem je město Kladno). Ačkoli bezbariérové bydlení slouží přednostně zdravotně postiženým občanům, v posledních několika letech se město snaží umísťovat do Hřebečské ulice také ostatní občany (KPSS, 2007). Ve 223 bytech žijí rodiny, ve kterých je minimálně jeden člen domácnosti držitelem průkazu ZTP či ZTP/P, 32 bytů využívají nájemníci bez potřeby bezbariérového bydlení (SBF Kladno, 2007). Nové bezbariérové byty v jiných lokalitách Kladna se však staví minimálně a jejich celkový počet ve městě klesá.

Obrázek 8.2: Obytný panelový dům v areálu Meta

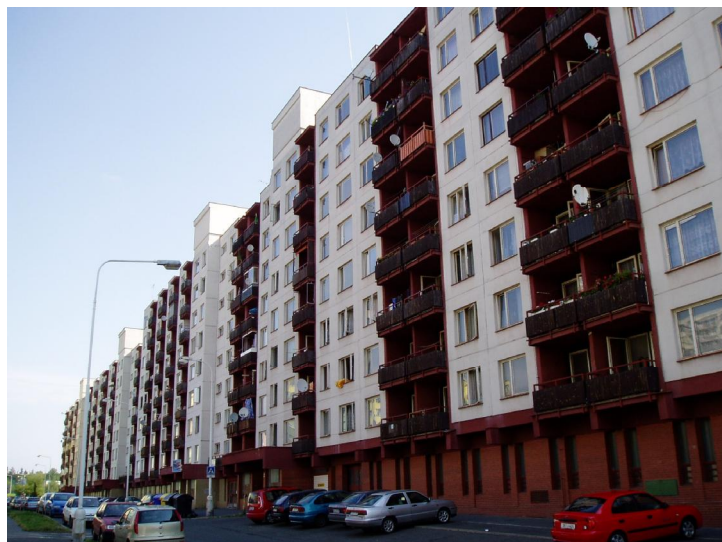
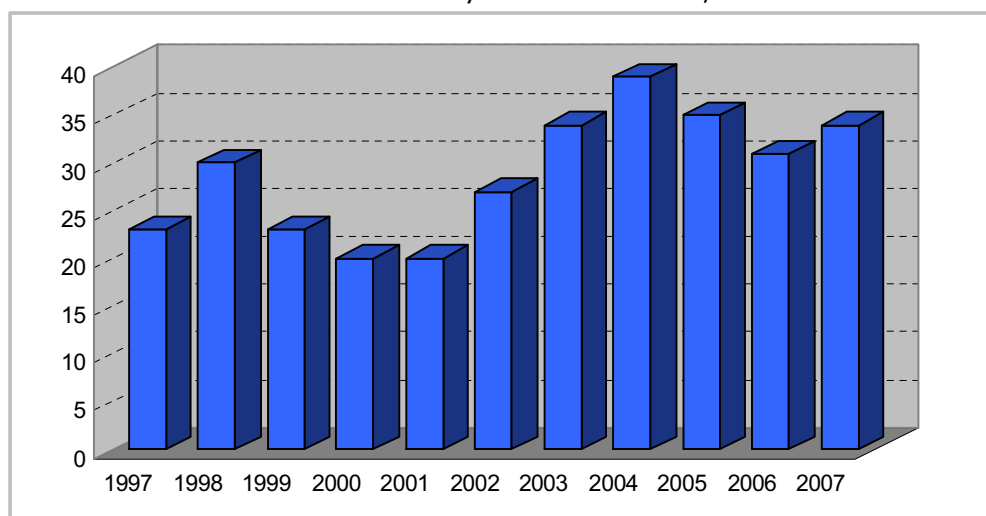

Foto Jakub Novák

V areálu Mety je hlášeno 756 osob (SBF Kladno s.r.o.). Většina zdravotně postižených obyvatel je v invalidním důchodu. Někteří lidé pracují z domova přes počítač, nebo našli zaměstnání ve firmách sídlících v nedaleké průmyslové zóně Kladno – jih (např. Lego, Celestica). Ještě na počátku 90. let pracovali lidé z bezbariérových bytů v chráněných dílnách podniku Meta, v současné době tvoří zdravotně postižení zaměstnanci menšinu (cca 10 %). Od konce 90. let se počet nezaměstnaných v areálu Mety zvýšil (obrázek 8.3.). V porovnání se sociálně vyloučenou lokalitou Masokombinát je zde však vzdělanostní struktura uchazečů o zaměstnání daleko příznivější (30 % má středoškolské vzdělání) (obrázek 8.4).

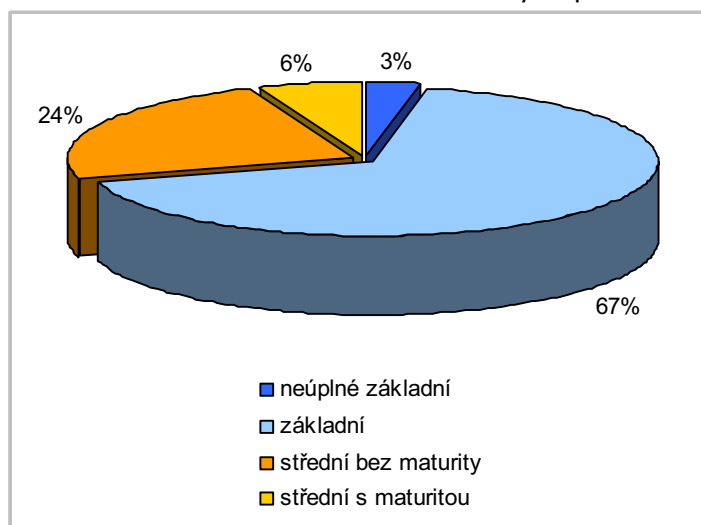
Obrázek 8.3: Počet nezaměstnaných v areálu Meta, 1997-2007

Zdroj: Úřad práce v Kladně.

Poznámka: Stav k 31.3. daného roku.

Obrázek 8.4: Struktura nezaměstnaných podle vzdělání v roce 2007, areál Meta

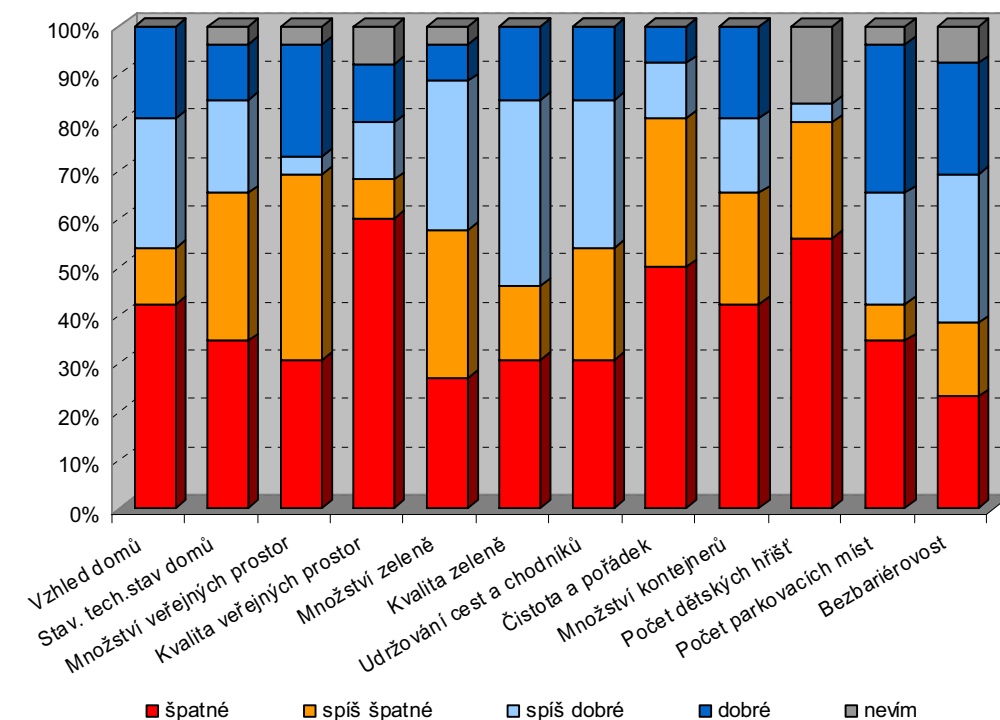
Zdroj: Úřad práce v Kladně.

Poznámka: Stav k 31.3. daného roku. Evidovaný počet nezaměstnaných v Metě v roce 2007 byl 34.

Fyzický a technický stav panelového domu Mety je špatný. Objekt zůstává v původním stavu, který vyžaduje rekonstrukci (např. některá okna nelze otvírat, protože hrozí jejich vypadnutí). Také správu domu nepovažují obyvatelé za dobře fungující. Jednotlivé vchody budovy jsou uvnitř propojené a celý obytný blok je průchozí, což vytváří z Mety kolos, v rámci kterého je těžké dohlížet na dodržování pravidel a vzájemně komunikovat. Nejistěné vstupy do panelových domů Mety způsobují, že do objektu může vniknout v podstatě každý. V obytném komplexu neexistuje jasný domovní řád a obyvatelé Mety nemohu ovlivňovat fungování a správu domu (např. stížnosti na kvalitu úklidu v domě, malé množství kontejnerů). Jedno z řešení vidí pan Kuchař ze Speciální pečovatelské služby Kladno v rozdělení komplexu na menší celky (vchody), v rámci kterých by lidé mohli spolurozhodovat a podílet se na fungování domu. Komunikace s městem je však špatná a existující problémy v bezbariérovém domě se dostatečně neřeší (Kuchař 2007).

Rezidenční prostředí v okolí ulice Hřebečské je velmi neuspokojivé. Lidé postrádají větší množství pravidelně upravované zeleně, stromů, kvalitních veřejných prostor a dětských hřišť (obrázek 8.5). Z hlediska čistoty a pořádku patří okolí Mety k nejhorším částem sídliště. Nedostatečné množství kontejnerů (či jejich málo časté vyvážení) způsobuje, že popelnice jsou přeplněné a odpadky poletují okolo (obrázek 8.6). Takové prostředí nepodporuje vybudování dobrého vztahu k místu bydliště ani nemotivuje k udržování pořádku.

Obrázek 8.5: Hodnocení prostředí bydliště obyvateli Mety

Zdroj: dotazníkové šetření, červenec a srpen 2007.

Poznámka: Celkový počet respondentů bydlících v Metě byl 26.

Obrázek 8.6: Odpadky v okolí Mety

Foto Jakub Novák

Negativně je obyvateli Mety pocítována bezpečnost v domě a zejména v jeho okolí. Více než polovina dotázaných obyvatel se v místě bydliště necítí bezpečně a část z nich raději ve večerních hodinách nevychází ven. Podle pana Kuchaře způsobují problémy jednak osoby, které se stěhují do bytů k tělesně postiženým lidem pod záminkou péče o invalidní osobu (čímž získají levné bydlení a sociální příspěvky), jednak blízkost herny a hospody, které přitahují problémové osoby. Okolí Mety bylo označeno za nebezpečné místo také

obyvateli ostatních částí sídliště Kročehlavy (jako důvod uvádějí vyšší koncentraci Romů a sociálně slabých občanů). Obyvatelé proto mají obavy z opilých lidí a nepřizpůsobivých obyvatel, kteří se vyskytují nejen poblíž zdejších hospod a heren, ale někdy i ve společných prostorech domů.

Dostupnost základních služeb z Hřebečské ulice je poměrně dobrá. Přímo v ulici se nachází obchod s potravinami a základní drogerií, pošta, nedaleko je také lékárna, základní a mateřská škola i zastávka autobusu (obrázek 8.7). Naopak problém pro zdravotně postižené občany představuje dostupnost lékařské péče. Lékař dochází do Mety pouze jedenkrát týdně, řada zdravotních zařízení nemá bezbariérový přístup a někteří obvodní lékaři neochotně přijímají handicapované občany. Lidé navíc v lokalitě postrádají speciální zdravotní služby, například rehabilitace a masáže. V panelovém domě Mety sídlí několik neziskových organizací, které poskytují služby zdravotně postiženým občanům, např. Speciální pečovatelská služba (SPS Kladno), Centrum pro zdravotně postižené Středočeského kraje Kladno, Cesta ke zdraví. Původně bylo součástí areálu Meta také zdravotní středisko, které však dnes již nefunguje. Podobně služby v parterech domů zanikly a některé nebytové prostory byly přestavěny na byty.

Obrázek 8.7: Dostupnost služeb z Hřebečské ulice

Podkladová mapa: <http://amapy.atlas.cz>.

Ačkoli se možnosti mobility a bezbariérovosti pohybu pro tělesně postižené občany v poslední době zlepšují, handicapovaní lidé (zejména vozíčkáři) pocítují problémy při pohybu po městě. Nájezdy na chodníky a bezbariérové přístupy se sice budují, řada z nich však není kvalitně provedená, a tudíž plně funkční (někteří vozíčkáři proto raději jezdí po silnici). Obyvatelé Mety by uvítali více městských autobusů s bezbariérovou plošinou, například mezi Metou a bazénem či mezi Kladnem a okolními městy (nyní jezdí jen na Prahu). SPS Kladno zajišťuje pro obyvatele Mety přepravu na objednávku (7 Kč/km), kterou zdravotně postižení hodně využívají. Určitý problém, který snižuje nákupní možnosti tělesně postižených lidí v Kladně, představuje rostoucí počet vietnamských obchodů, které v některých místech vytvářejí bariéry pro pohyb vozíčkářů, především uvnitř obchodů (nedostatek místa ve stísněných prostotách přeplněných zbožím). Rovněž auta parkující na chodnících jsou pro vozíčkáře překážkou v pohybu po sídlišti i po městě.

Přestože koncentrované bydlení obyvatel vyžadujících speciální služby může usnadnit cílené poskytování těchto služeb, soustředění bezbariérového bydlení do jedné lokality přináší spíše problémy. Pro samotné obyvatele Mety nepřispívá koncentrace velkého počtu zdravotně postižených lidí na jednom místě k dobré psychické pohodě. Lidé jsou stále spolu a se svými problémy, často propadají depresím, pocitům beznaděje a lhostejnosti (Kuchař 2007). Soustředění zdravotně postižených přináší problémy také v každodenním životě lidí (např. omezuje možnosti sousedské výpomoci při odstraňování technických poruch v bytech i při každodenních aktivitách). Areál Mety trpí určitou stigmatizací ze strany ostatních obyvatel sídliště. V kombinaci s neuspokojivým stavem rezidenčního prostředí a obavami obyvatel o bezpečnost sebe i svého majetku není překvapivé, že řada lidí je v lokalitě nespokojena a přála by si odstěhovat se z Mety jinam (téměř tři čtvrtiny dotázaných obyvatel Mety uvedly, že pokud by se jim naskytla příležitost, odstěhovali by se).

8.2 Koncentrace sociálně vyloučených obyvatel: Masokombinát Kladno

Objekt označovaný jako Masokombinát se nachází na území katastru Kročehlavy, v ulici U Masokombinátu 698, při jižní hranici města Kladna směrem na obec Velké Přítočno (obrázek 8.8). Budova Masokombinátu leží stranou souvislé zástavby, zcela odříznutá od zbytku města (obrázek 8.9). Jediným přímým sousedem je komplex pekárny Delta (bývalého podniku Masokombinát Kladno) a navazující průmyslová zóna Kladno-jih. Z dalších stran obklopují Masokombinát les a pole.

Obrázek 8.8: Poloha objektu Masokombinátu v rámci města

Podkladová mapa: <http://geoportal.cenia.cz>.

Obrázek 8.9: Objekt Masokombinátu, v pozadí průmyslová zóna a sídliště Kročehlavy

Foto Jana Temelová

Sociálně vyloučenou lokalitu Masokombinát tvoří třípatrový panelový dům s 54 bytovými jednotkami a osm obytných buněk přestěhovaných v roce 2005 z Vrapic. Vlastníkem je město, budovu spravuje společnost Správa bytového fondu Kladno s.r.o. Byty v Masokombinátu mají statut obecních bytů s regulovaným nájemným. Objekt dříve sloužil jako ubytovna pro zaměstnance podniku Masokombinát Kladno. V druhé polovině 90. let nechalo město objekt přestavět a od roku 1999 funguje jako sociální bydlení, náhradní bydlení a bydlení pro neplatiče nájemného v obecních bytech. Kapacita budovy byla významně navýšena rozdělením bytů do několika (vždy podle počtu pokojů) dílčích bytových jednotek se společnou kuchyní. Panelový dům je v současné době ve velmi špatném fyzickém i technickém stavu. Zdevastované jsou společné prostory domu,

sklepy jsou zavalené odpadky, v chodbách (i v některých bytech) jsou rozbitá okna, plochá střecha a okna netěsní a zatékají, společné sociální zázemí a rozvody vody a energie včetně odpadu jsou v katastrofálním stavu, u balkonů na koncích chodeb chybí v některých místech zábradlí (Šimáček 2007). Neuspokojivé jsou také hygienické podmínky v objektu (plísň, špína, odpadky). Udržování čistoty a pořádku v objektu a jeho okolí je problematické (obrázek 8.10). V budově je zřízena funkce správce, který však zvládá pouze základní úklid. Kontejnery na svoz komunálního odpadu (cca 8-10) nepostačují a nepořádek se dále hromadí mimo jiné v okolí budovy.

Obrázek 8.10: Rezidenční prostředí v lokalitě Masokombinát

Foto Jana Temelová

V lokalitě Masokombinát eviduje správcovská firma SBF Kladno, s.r.o. 195 obyvatel (srpen 2007) (Munzar 2007), další lidé však žijí v objektu nepřihlášení (příbuzní rodin, které zde mají nájemní smlouvu) (Radostný a Růžička 2006). V poslední době je možné díky častějším kontrolám SBF Kladno a Městské policie zaznamenat značný úbytek nepřihlášených osob (Šimáček 2007). Převážnou většinu obyvatel Masokombinátu tvoří romské rodiny (99 %), v objektu nicméně bydlí i několik sociálně slabých neromských jedinců (zejména duševně nemocní a tělesně postižení) (GA&C 2006; Šimáček 2007). V Masokombinátu bydlí nejen neplatiči nájemného, ale také lidé, kterým byl byt přidělen v bytové nouzi či jako náhradní bydlení z důvodu neobyvatelnosti či rekonstrukce původních bytů (GA&C 2006; Radostný a Růžička 2006). Budova není obydlena rovnoměrně, vedle prázdných bytů jsou některé jednopokojové bytové jednotky obývány 6-10 člennými domácnostmi (Šimáček 2007). Neobydlené byty jsou po určité době zdemolovány a vykradeny, noví nájemníci se proto často stěhují do zdevastované bytové jednotky (Šimáček 2007).

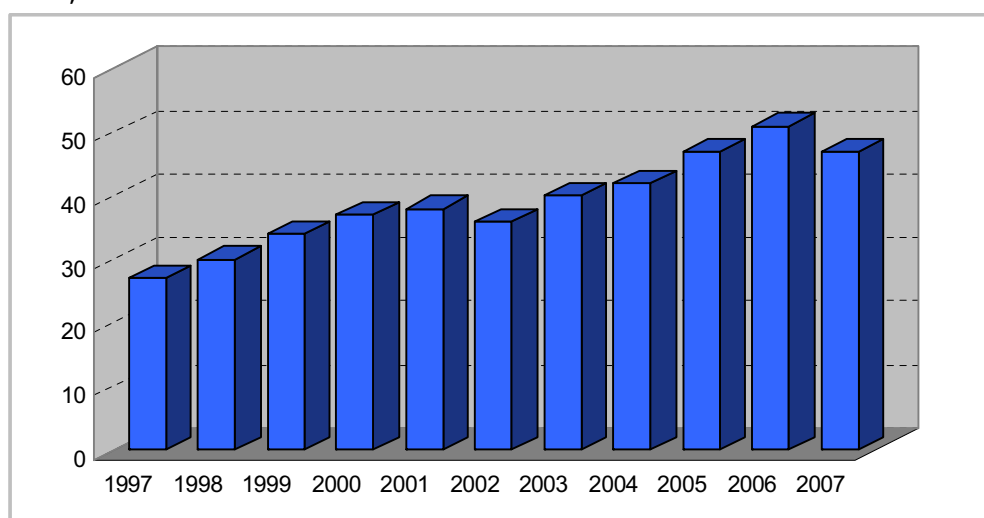
Pro Masokombinát je příznačná velká fluktuace osob, a to jak ve smyslu příchodu a odchodu obyvatel do a z lokality, tak z hlediska stěhování v rámci objektu (Radostný a

Růžička 2006). Vysoká fluktuace, nízká stabilita obyvatel (nájemní smlouvy jsou uzavírány na dobu určitou v rozmezí nejčastěji od 3 měsíců do jednoho roku) a pocit „dočasnosti bydlení“ vytvářejí nepříznivé sociální prostředí, které neumožňuje navázání komunitních vztahů či vytvoření určité sounáležitosti k místu bydliště (Radostný a Růžička 2006).

Většina obyvatel Masokombinátu je nezaměstnaná, závislá na státní sociální podpoře a žije v dlouhodobé chudobě. Počet nezaměstnaných evidovaných na Úřadu práce v Kladně od roku 1997 postupně roste (obrázek 8.11). V převážné většině případů se jedná o dlouhodobě nezaměstnané občany. Někteří muži pracují příležitostně (krátkodobé a sezónní práce), část obyvatel je zaměstnána neoficiálně (Radostný a Růžička 2006). V rámci šedé ekonomiky je rozšířený „sběr“ železa (GA&C 2006). Vzhledem k nízkému vzdělání a chybějící kvalifikaci lidé práci těžko shánějí (obrázek 8.12). Negativní roli sehrává také velmi špatná pověst lokality a stigmatizace daná místem bydliště, která znevýhodňuje obyvatele jak při získávání zaměstnání, tak jiného bydlení (Brabec 2005; IOM 2004; Jurková 2006; Kontra 2006). V lokalitě Masokombinátu je rozšířena lichva, prodej a užívání drog, kuplířství a další patologické a kriminální jevy (GA&C 2006; Radostný a Růžička 2006; Šimáček 2007). Podle Martina Šimáčka ze společnosti Člověk v tísni činí nezaměstnanost, nízká úroveň vzdělání, chudoba, etnická homogenita a sociální patologie spolu s diskriminací, přelidněním, špatným fyzickým stavem budovy, prostorovým vyloučením a stigmatizací lokality z Masokombinátu sociálně vyloučenou lokalitu.

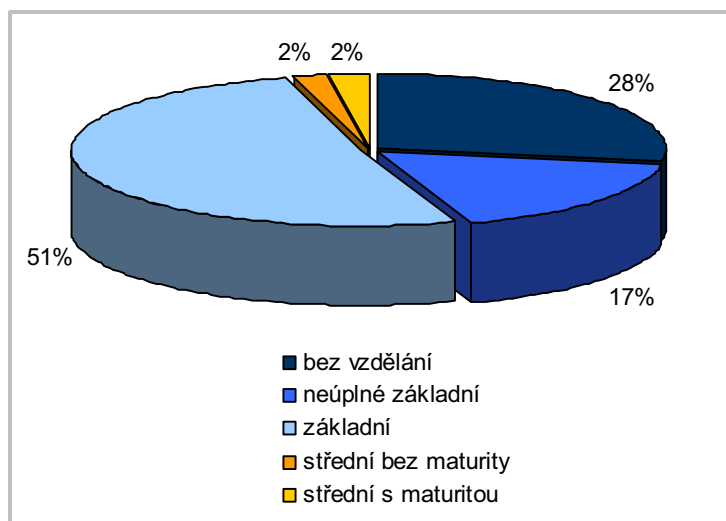
Obrázek 8.11: Počet nezaměstnaných evidovaných na Úřadu práce v Kladně, 1997-2007, lokalita Masokombinát

Zdroj: Úřad práce v Kladně.

Poznámka: Stav k 31.3. daného roku.

Obrázek 8.12: Struktura nezaměstnaných podle vzdělání v roce 2007, lokalita Masokombinát

Zdroj: Úřad práce v Kladně.

Poznámka: Stav k 31.3. daného roku. Evidovaný počet nezaměstnaných v lokalitě v roce 2007 byl 47.

Přibližně 85 % bytů v Masokombinátu je zatíženo dluhy (Munzar 2007). Největším problémem je placení odběru elektrické energie a vody. Dluhy nejčastěji vznikají tím, že většina bytových jednotek nemá vlastní měřiče spotřeby vody ani elektřiny. Spotřeba ze společného elektroměru a vodoměru se rozpočítává na jednotlivé bytové jednotky podle počtu lidí v bytech. V Masokombinátu tvoří kolem 50 % nelegální odběry elektrické energie ze společných prostor (při kontrole v roce 2006 zjistila společnost SBF Kladno s.r.o. 23 nelegálních odběrů elektřiny) (Magistrát města Kladna 2007). Domácnosti, které za odběr energie řádně platí, tak doplácují vysoké částky na obyvatele připojené načerno ze společných prostor. Nákladný způsob vytápění a ohřevu vody elektrickou energií je navíc sám o sobě nevhodný pro objekt obývaný sociálně slabými domácnostmi a přináší obyvatelům velkou ekonomickou zátěž (v objektu navíc vznikají velké tepelné úniky v důsledku chybějící izolace). Z některých obyvatel, kteří dříve nájem platili, se proto postupně stali neplatiči (IOM 2004; Radostný 2005; Radostný a Růžička 2006).

Velkým problémem je prostorové vyloučení lokality dané polohou na okraji města a špatným dopravním spojením. Masokombinát je od města (vlakového nádraží, které se nachází na okraji Kročehlav) vzdálen přibližně 2 km, pěšky je nutno jít přes les po nezpevněných cestách a překonat kolejiště (obrázek 13). Poblíž objektu Masokombinátu sice zastavuje městský autobus (linka č. 15), frekvence spojů je však nízká (9 spojů ve všední den, 4 spoje o víkendech a svátcích), a několik spojů dálkové linky do Unhoště a okolí. Funkční vybavenost území je nedostatečná a lokalita je v podstatě mimo dosah jakýchkoli základních služeb. Supermarkety na okraji sídliště Kročehlavy vzdálené cca

3 km jsou sice dostupné hromadnou dopravou, její využití však znamená další finanční výdaj. Prostorová izolace lokality posiluje sociální vyloučení zde žijících rodin a jednotlivců. Odlehlost spolu s malou frekvencí autobusových spojů omezuje možnosti pravidelného dojíždění do zaměstnání a do škol. Špatná dostupnost služeb a institucí znamená velké omezení zejména pro staré lidi, tělesně či smyslově postižené a matky s dětmi. Při situaci v Masokombinátu je obtížné ponechat děti samotné bez dohledu, proto matky při cestě do města za vyřizováním vlastních záležitostí či nákupů obvykle vozí děti s sebou (výpomoc širší rodiny, prarodičů, apod. chybí) (Šimáček 2007). S ohledem na socio-ekonomickou situaci obyvatel Masokombinátu představuje (vedle časové náročnosti) doprava do zaměstnání, do škol a za službami také nemalou finanční zátěž (cena jednosměrné jízdenky je 12 Kč pro dospělého, 6 Kč pro dítě).

Obrázek 13: Dostupnost služeb z lokality Masokombinát

Podkladová mapa: <http://amapy.atlas.cz>.

V lokalitě Masokombinát působí společnost Člověk v tísni, která zajišťuje terénní sociální práci (2 TSP), pracovní a právní poradenství a program doučování dobrovolníky pro 10 - 15 dětí a skupinové vzdělávací aktivity. Společnost nyní otevírá dvě klubovny v prvním

patře, aby vzdělávací aktivity dále rozšířila. Středisko pomoci ohroženým dětem Rosa Kladno provozuje v Masokombinátu dětskou školku.

Negativní roli při vytváření a udržování sociálně vyloučené lokality Masokombinát hraje nejasná pravidla pro přidělování bytů a v podstatě neexistující šance Masokombinát, i při dodržování pravidel a závazků, opustit (Radostný a Růžička 2006, Šimáček 2007). Lidé jsou v lokalitě uzavřeni, propadají apatii a beznaději a málokomu se podaří uniknout z Masokombinátu do lepšího bydlení (Brabec, 2005; IOM, 2004; Radostný a Růžička, 2006). Touto situací jsou nejvíce postiženy děti, které postrádají pozitivní stimuly a reprodukuje negativní vzorce chování ze svého okolí.

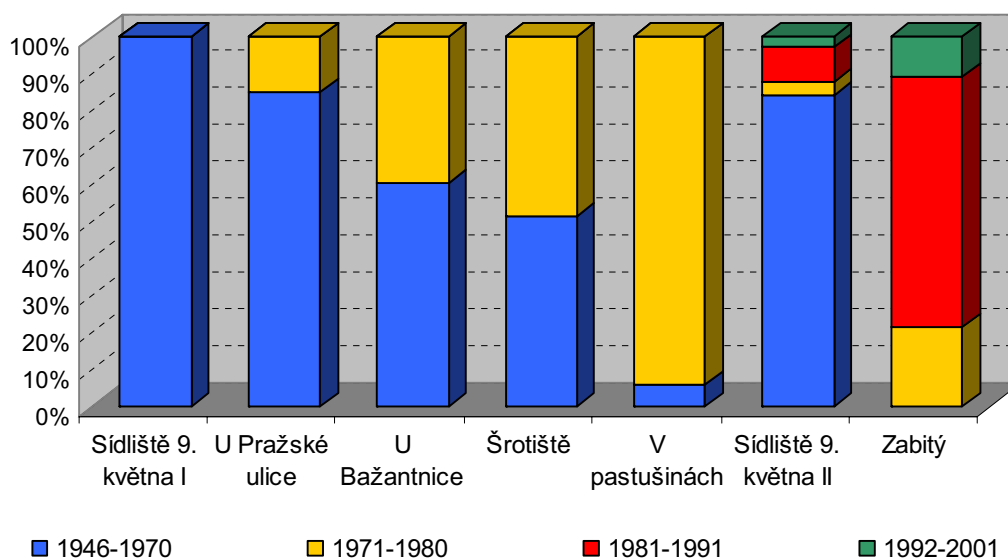
9 REZIDENČNÍ PROSTŘEDÍ

Kvalita rezidenčního prostředí je jedním z klíčových faktorů ovlivňujících spokojenost obyvatel s místem bydliště a v obecnější rovině i jejich subjektivně vnímanou kvalitu života. V následující kapitole se proto budeme věnovat kvalitě fyzického prostředí a jeho jednotlivým funkčním prvkům (domovní fond, veřejné prostranství, park, dětské hřiště atp.). Pro hodnocení rezidenčního prostředí sídliště Kročehlavy jsme využili kombinaci dvou odlišných přístupů. Prvním z nich je terénní šetření, v jehož průběhu jsme provedli podrobné mapování fyzického stavu budov, jakož i stavu a využití veřejných prostor a zeleně. Druhým z nich je dotazníkové šetření, díky kterému se nám podařilo získat představu o tom, jak vnímají rezidenční prostředí sami obyvatelé sídliště.

9.1 Stáří a fyzický stav bytového fondu

V 50. letech 20. století a zejména pak v 60. a 70. letech se hlavní část sídlištní výstavby Kladna realizovala na území Kročehlav. Kročehlavy představují největší panelové sídliště ve městě. V porovnání s panelovým bytovým fondem celého Kladna je sídliště Kročehlavy starší (tabulka 9.1). Panelové domy v jednotlivých základních sídelních jednotkách sídliště pocházejí z různých období (obrázek 9.1). Nejstarší je výstavba na sídlišti 9. května I, II a U Pražské ulice, naopak nejnovější urbanistický obvod představuje Zabitý ve východní část sídliště.

Obrázek 9.1: Stáří trvale obydlených bytů na sídlišti Kročehlavy podle základních sídelních jednotek v roce 2001

Zdroj: SLDB 2001.

Tabulka 9.1: Staří panelových bytů v Kladně a na sídlišti Kročehlavy v roce 2001

	1961-1970	1971-1980	1981-1990	1991 a mladší
Kladno	34 %	39 %	23 %	5 %
<i>z toho sídliště Kročehlavy</i>	43 %	40 %	14 %	3 %

Zdroj: SLDB 2001.

Vnější vzhled a fyzický stav panelových domů se v různých částech sídliště liší. Nejhorší z hlediska vnějšího vzhledu domů je zástavba ze 70. a 80. let 20. století při jižním okraji sídliště podél Americké ulice (Zabitý, V pastušinách, jižní část obvodů U Bažantnice a Šrotiště) (obrázek 9.5). Velká část panelových domů v těchto částech zůstává v původním, velmi neuspokojivém fyzickém stavu. Neopravené panelové domy s omšelou fasádou a zdevastovanými částmi objektů (např. vchody, kočárkárny) působí nevábým dojmem (obrázek 9.2).

Obrázek 9.2: Panelová domy v původním stavu (Na Růžovém poli, Litevská, Americká)

Foto Martin Ouředníček, Jakub Novák, Martin Šimon

Naopak největší počet celkově zrekonstruovaných domů (tzn. zateplení, fasáda, okna, vstupy, lodžie) se nachází v sídelní jednotce U Pražské ulice (obrázek 9.3). U řady domů je pěkně upravené i jejich bezprostřední okolí. Na sídlišti 9. května I a II prošla většina objektů částečnou rekonstrukcí (nová okna a střechy) (obrázek 9.4.). Částečně

zrekonstruovány jsou i některé domy v urbanistických obvodech V pastušinách a Šrotiště, nové fasády různých barev však nepřispívají k vytvoření harmonicky působícího sídlištního celku.

Obrázek 9.3: Celkově zrekonstruované panelové domy (U Pražské ulice)

Foto Jakub Novák, Martin Ouředníček

Obrázek 9.4: Částečně zrekonstruovaný dům na sídlišti 9. května I

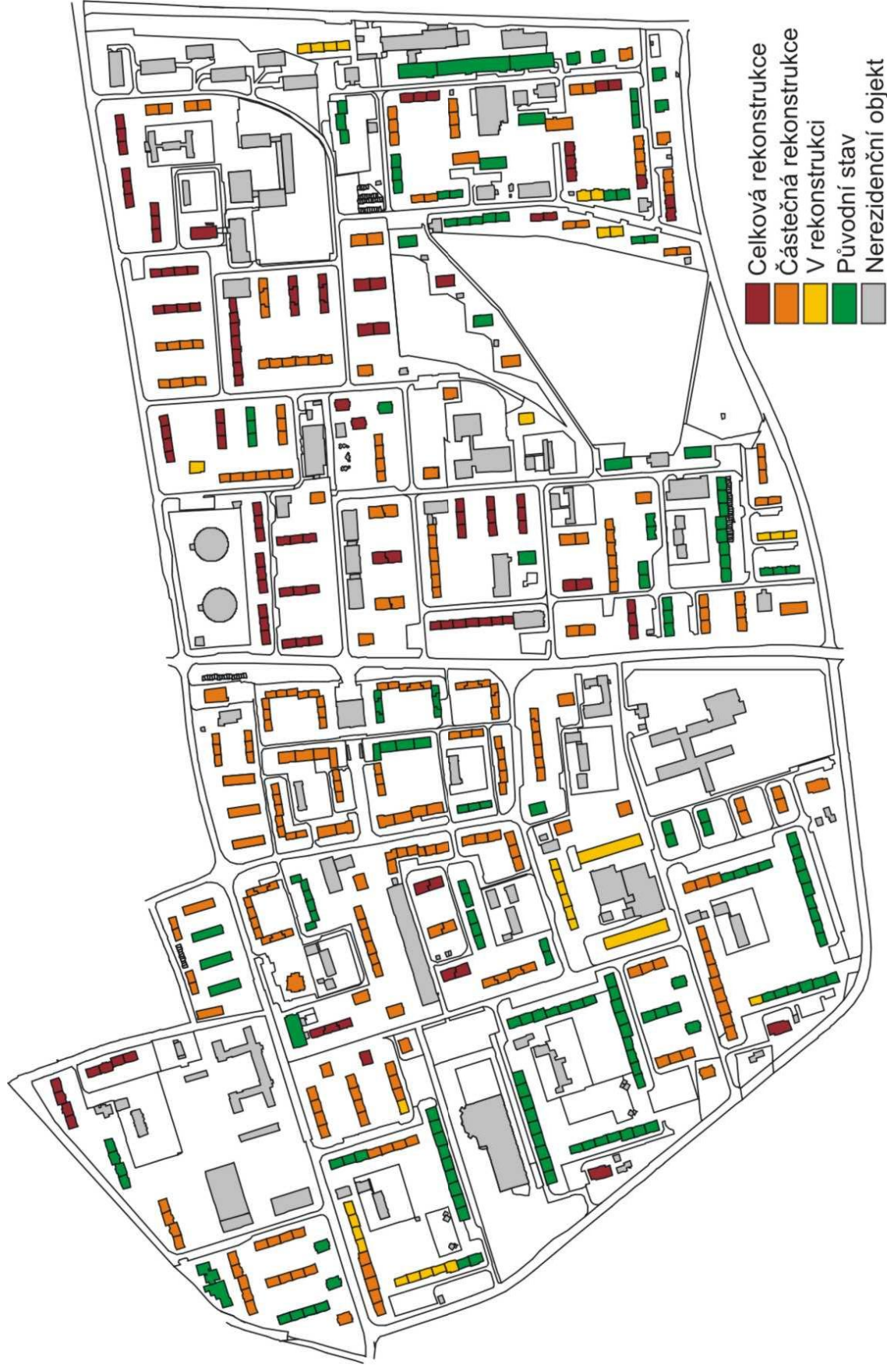
Foto Petra Puldová

Většina panelových domů na sídlišti Kročehlavy, které jsou ve správě města³, prošla celkovou rekonstrukcí. Výjimku představují rezidenční objekty areálu Meta v Hřebečské ulici a panelový dům U Hvězdy a ve Vodárenské ulici. Nejvíce městských domů se nachází v urbanistickém obvodu U Pražské ulice a v severní části jednotky U Bažantnice (obrázek 9.6). Velká část bytů na sídlišti Kročehlavy byla zprivatizována a má soukromé vlastníky, některé objekty jsou v majetku a správě společnosti Služby dolů a.s. a Stavebního bytového družstva Ocelář.

---

³ Městské domy spravuje společnost Správa bytového fondu Kladno, s.r.o. (SBF Kladno s.r.o.), která byla založena v roce 1998 městem Kladnem jako jediným vlastníkem.

Obrázek 9.5: Fyzický stav rezidenčních objektů na sídlišti Kročehlavy

Zdroj: terénní šetření, červenec a srpen 2007.

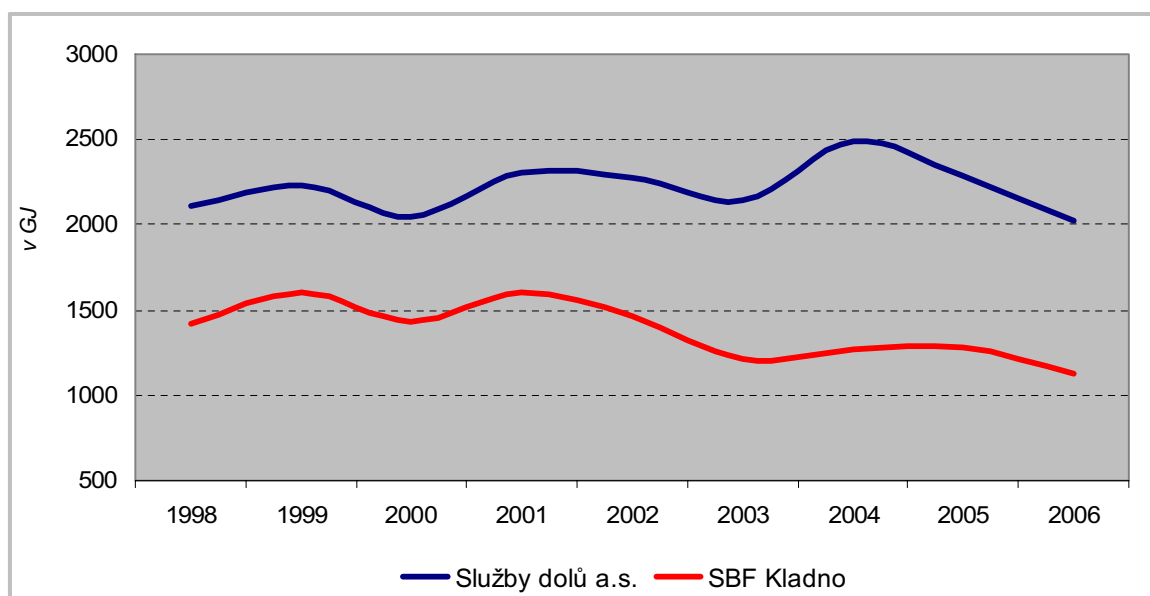
Obrázek 9.6: Obecní domy ve správě SBF Kladno s.r.o., duben 2007

Zdroj: SBF Kladno, s.r.o.

Díky rekonstrukcím a zateplování objektů klesá v městských bytech v Kročehlavech od roku 2000 spotřeba tepla (obrázek 9.7). Rozdíl mezi spotřebou tepla v bytových jednotkách ve správě SBF Kladno s.r.o. a Služeb dolů a.s. se díky úsporám vzniklým zateplováním městských domů od roku 1998 zvýšil.

Obrázek 9.7: Vývoj průměrné roční spotřeby užitkového tepla v bytových stanicích SBF Kladno s.r. o. a Služby Dolů a.s. v Kročehlavech, 1998 - 2006

Zdroj: Magistrát města Kladna.

Vedle nerekonstruovaných panelových domů působí v prostředí sídliště rušivě také výrazné opotřebenosti nerezidenčních budov, trafostanic a technických zařízení. Většina základních a mateřských škol na sídlišti je naopak částečně či zcela zrekonstruovaná. Objekty občanské vybavenosti z období socialismu, ve kterých se soustřeďují obchody a služby, jsou ve většině případů zanedbané a zpustlé (např. objekt ve Vrchlického ulici s Českou spořitelnou a restaurací Flora, objekt v ulici Obránců míru se supermarketem Albert, objekt s minimarketem a restauracemi v ulici Holandská) (obrázek 9.8). Tato místa přitahují nepřizpůsobivé občany a obyvatelé sídliště je považují za nebezpečná.

Obrázek 9.8: Objekty občanské vybavenosti (Obránců míru, Vrchlického)

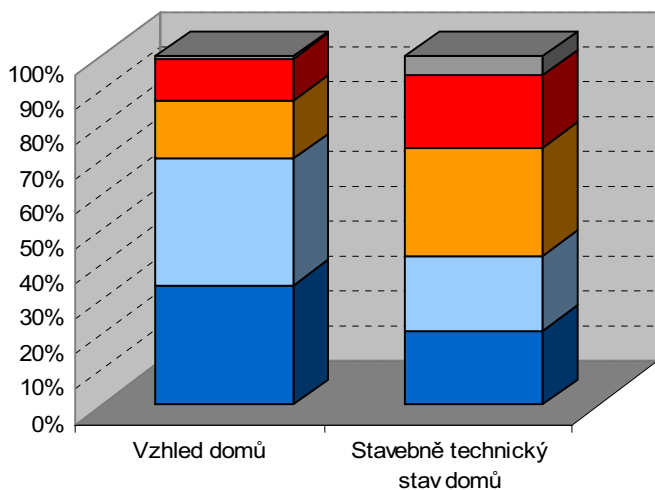

Foto Jakub Novák, Jana Temelová

Z výsledků dotazníkového šetření vyplývá, že zatímco vzhled domů na sídlišti hodnotí většina obyvatel jako dobrý či spíše dobrý, se stavebně technickým stavem domů je více než polovina dotázaných obyvatel nespokojena (obrázek 9.9). Obyvatelé si nejčastěji stěžují na zatékání do domů, špatně fungující a netěsnící okna, poničené vstupy a poruchové výtahy.

Spokojenost obyvatel s fyzickým a technickým stavem budov se liší v závislosti na části sídliště, ve které respondenti bydlí (obrázek 9.10). Hodnocení vzhledu a technického stavu domů obyvateli sídliště do značné míry odpovídá skutečné situaci zjištěné při terénním mapování fyzického prostředí území (obrázek 9.5). Lidé jsou se vzhledem domů nejvíce spokojeni v urbanistických obvodech s velkým počtem zrekonstruovaných objektů (např. U Pražské ulice, Sídlíště 9. května I), naopak nejhůře hodnotí domy v jednotkách s převažující zástavbou v původním a zanedbaném stavu (např. Zabitý, Šrotiště). Stavebně technický stav domů je hodnocen negativně vedle výše zmíněných obvodů s neuspokojivým vzhledem panelových domů také na Sídlíšti 9. května I s nejstarší zástavbou.

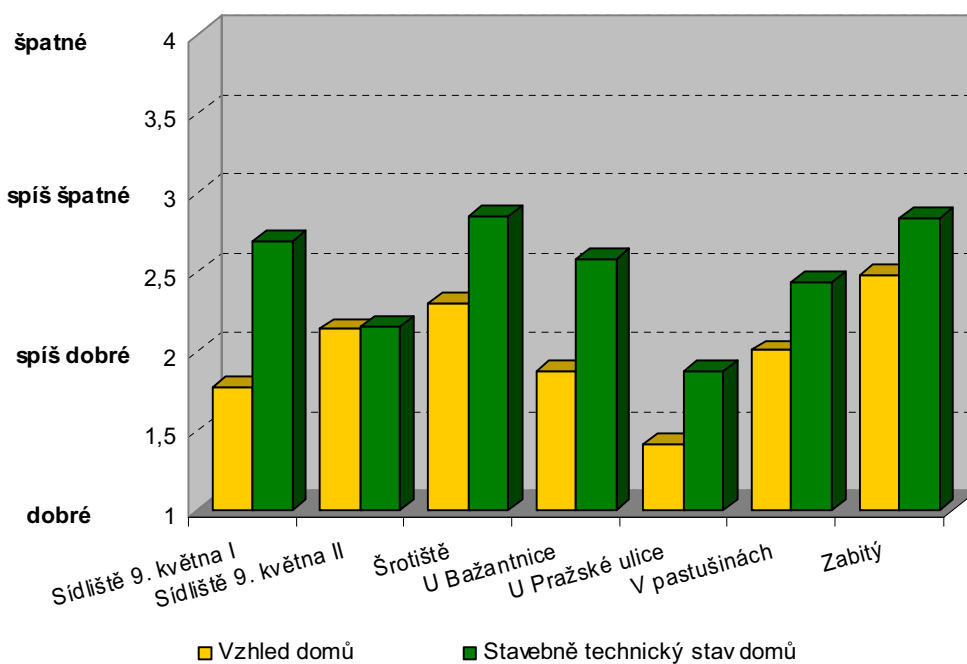
Obrázek 9.9: Hodnocení fyzického stavu domů obyvateli sídliště

■ dobré ■ spíš dobré ■ spíš špatné ■ špatné ■ nevím

Zdroj: dotazníkové šetření, červenec a srpen 2007.

Obrázek 9.10: Hodnocení fyzického stavu domů obyvateli sídliště podle místa bydliště

Zdroj: dotazníkové šetření, červenec a srpen 2007.

9.2 Veřejné prostory a zeleň

Vedle fyzického stavu a kvality samotných domů představuje důležitou složku rezidenčního prostředí také vzhled, kvalita a způsob využití okolního prostředí. Veřejný prostor mezi domy je využíván převážně pro pěší pohyb, rekreaci a odpočinek. Jeho úprava významně zvyšuje kvalitu rezidenčního prostředí a je vizitkou (indikátorem) celkového stavu sídliště, a to jak pro samotné obyvatele, tak i pro jeho návštěvníky.

Základní představu o kvalitě a způsobu využití veřejného prostoru na sídlišti nám poskytly výsledky terénního šetření. Hlavním cílem terénního šetření bylo identifikovat veřejná prostranství, rekreační plochy, dětská hřiště a sportoviště a zhodnotit jejich množství, způsob využití, kvalitu a rozmístění na sídlišti.

Jak ukazuje obrázek 9.11, nabídka veřejné zeleně je na sídlišti Kročehlavy jako celku dostatečná. Při územně podrobnějším pohledu je z hlediska množství veřejné zeleně nejhorší situace v urbanistických obvodech, které byly postaveny nejpozději (Zabitý a V pastušinách). Naopak nejstarší části sídliště nabízejí dostatek zelených ploch a vzrostlých stromů (Sídliště 9. května I, U Pražské ulice). Ačkoli množství veřejných prostor a zeleně je na sídlišti dostatečné, jejich kvalita je spíše nízká; velká část veřejných prostor je v zanedbaném stavu, některé jsou dokonce zdevastované (obrázek 9.12). Špatný stav veřejných prostor souvisí jak s nedostatečným rozsahem údržby, tak i s její nízkou frekvencí. Neupravené venkovní prostory příliš nelákají k trávení volného času, k posezení nebo k procházce (obrázek 9.13). Některé nové funkční prvky a plochy (například nově vybudovaná dětská hřiště) pak působí v neudržovaném okolí jako osamocené ostrovy. V současné době není využit potenciál, které venkovní prostředí sídliště nabízí, přičemž hlavní příčinou není nedostatek veřejného prostoru a zelených ploch, ale jejich špatná údržba a nevhodná funkční koncepce.

Pravděpodobně nejzanedbanější veřejné prostory jsou v urbanistickém obvodu V pastušinách. Přímo mezi domy se nalézají dva rozsáhlé zchátralé areály. Prvním z nich je bývalé koupaliště a přilehlé hřiště na minigolf mezi Švýcarskou a Francouzskou ulicí v těsné blízkosti domova důchodců. Místo dříve hojně využívané pro zábavu a odpočinek je dnes zcela zdevastované, zarostlé trávou a zanesené odpadky (obrázek 9.14). Druhým příkladem je zchátralá fontánka (bazének) mezi Švédskou a Holandskou ulicí (obrázek 9.15).

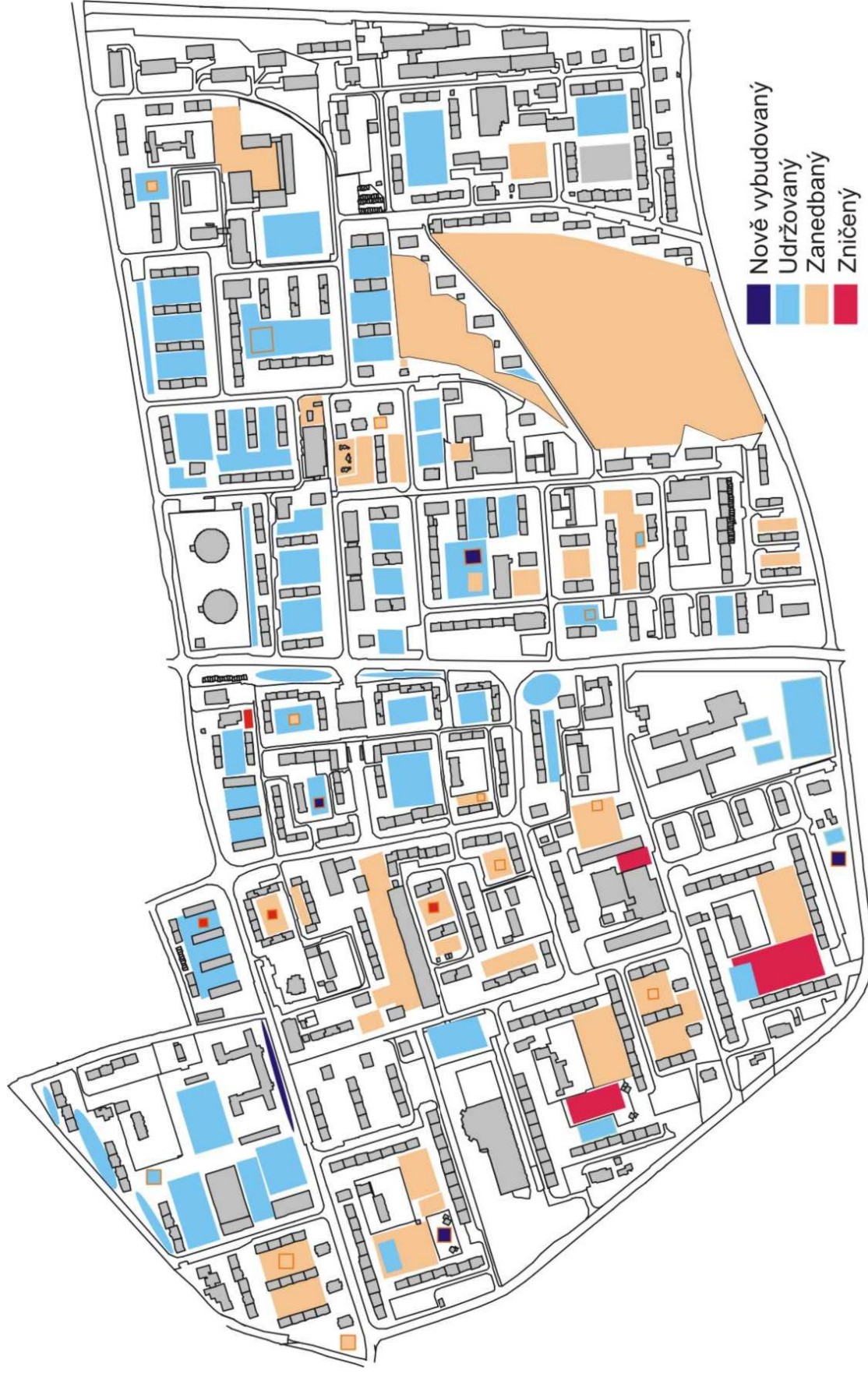
Obrázek 9.11: Veřejné prostory a zeleň na sídlišti Kročehlavy

Zdroj: terénní šetření, červenec a srpen 2007.

Obrázek 9.12: Stav veřejných prostor a zeleně na sídlišti Kročehlavy

Zdroj: terénní šetření, červenec a srpen 2007.

Obrázek 9.13: Neudržovaná zeleň

Foto Martin Ouředníček, Jakub Novák

Obrázek 9.14: Bývalé koupaliště

Foto Jakub Novák, Martin Ouředníček

Jedním z celoplošných problémů venkovního prostředí sídliště je velké množství prostor, které v minulosti plnily určitou funkci, v současné době však ztratily svůj původní význam (tzv. non-places). Typickými příklady jsou zrušená dětská hřiště, rozpadlá kontejnerová stání, nevyužívané držáky na šňůry a klepadla (obrázek 9.16). Jejich přeměna na

účelnější využití může pomoci odstranit jeden z viditelných nedostatků venkovního prostředí sídliště.

Obrázek 9.15: Bývalá fontánka (bazének) a okolí

Foto: Jakub Novák, Martin Šimon

Obrázek 9.16: Non-places: prostory, které ztratily svůj původní význam.

Foto Jakub Novák, Jana Temelová

Vedle nevyužívaných a nedostatečně upravovaných veřejných prostor představuje na sídlišti problém také velké množství zanedbaných cest a chodníků, které znepříjemňují pěší pohyb obyvatel (obrázek 9.17). Matky s dětmi si stěžují na obtíže při jízdě s kočárkem. Důchodci, ale i ostatní obyvatelé, se obávají zranění (několik respondentů zmínilo, že si již na rozbitých chodnících přivodilo úraz). Řada vozíčkářů v důsledku nedokonalých nájezdů (často blokových auty) a nekvalitního povrchu raději volí cestu po silnici. Rekonstrukce cest a chodníků je jedním z nutných předpokladů pro zajištění bezpečnosti pěšího pohybu po sídlišti.

Obrázek 9.17: Kvalita chodníků

Foto Jakub Novák, Martin Ouředníček

Výrazným nedostatkem sídliště je malý počet dětských hřišť a sportovišť pro mládež (obrázek 9.18). Řada dětských hřišť a pískovišť z období výstavby sídliště byla z důvodu špatného fyzického stavu a nesplnění nových technických norem zrušena. Nových hřišť bylo vybudováno jen málo (skutečně nových s moderními herními prvky je na celém sídlišti zhruba 5). Na sídlišti se nachází srovnatelný počet udržovaných starších dětských hřišť. Přesto je jejich celkový počet, s ohledem na počet obyvatel sídliště (27 000

obyvatel), nedostatečný. Síť existujících a nově vybudovaných moderních dětských hřišť by bylo vhodné doplnit hřišti menšího rozsahu s omezeným počtem herních prvků, popř. pouze s hygienicky vyhovujícím pískovištěm, trávíčkem a lavičkou. Ještě horší je situace v případě sportovišť a míst pro trávení volného času mládeže. Většinu těchto prostor představují zanedbané betonové plácky mezi panelovými domy. Nově vybudovaných sportovišť je na sídlišti Kročehlavy málo a jsou součástí školních areálů s omezeným přístupem (obrázek 9.19).

Obrázek 9.18: Stará a nová dětská hřiště

Foto Jakub Novák, Jana Temelová

Významnou odpočinkovou a rekreační plochu představuje pro obyvatele sídliště Kročehlavy les Bažantnice (obrázek 9.20). Velký počet lidí, kteří les každodenně navštíví, špatná údržba porostů, nedostatečný úklid a malý počet odpadkových košů se odráží ve značném nepořádku. Bažantnice představuje pro sídliště Kročehlavy nejbližší rozsáhlejší přírodní odpočinkovou plochu, které by bylo žádoucí vzhledem k velkému počtu denních návštěvníků věnovat pravidelnou péči a pozornost.

Obrázek 9.19: Zanedbaná a nová sportoviště pro mládež

Foto Jana Temelová, Martin Ouředníček, Jakub Novák, Martin Šimon

Obrázek 9.20: Lesopark Bažantnice

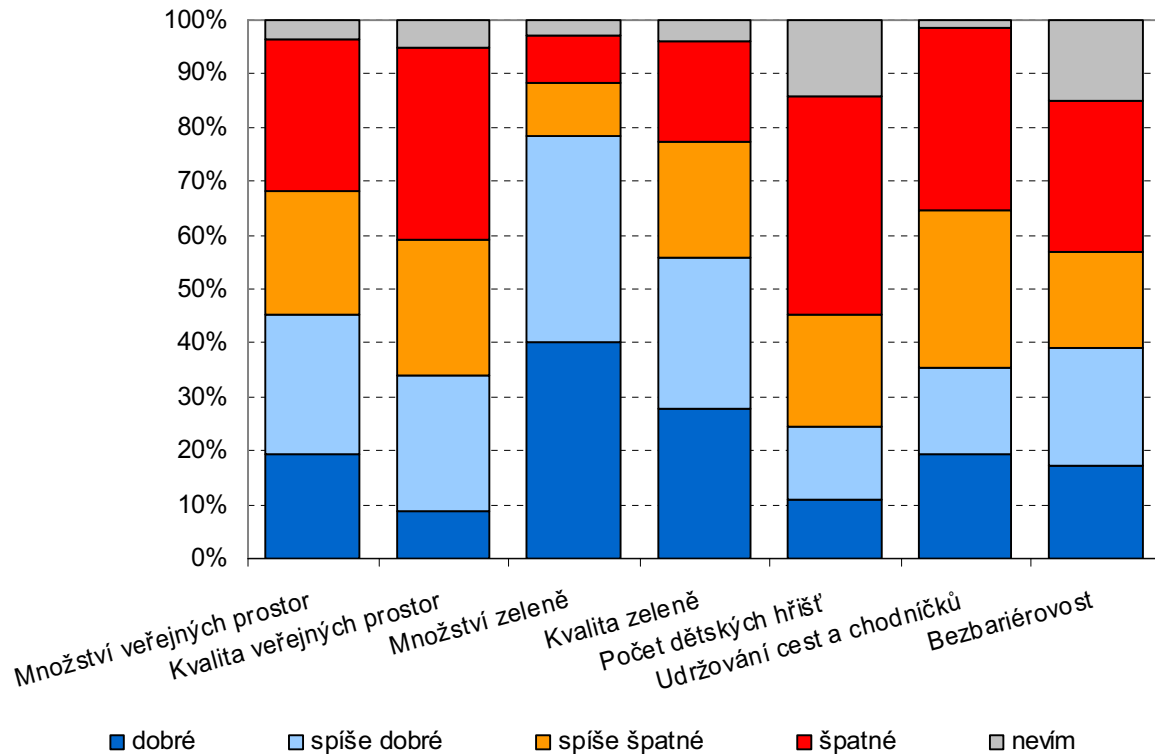
Foto Jakub Novák

Názory obyvatel sídliště na množství a kvalitu veřejných prostor jsou v souladu s poznatky zjištěnými terénním šetřením (obrázek 9.21). Respondenti dotazníkového šetření jsou poměrně spokojeni s množstvím zeleně na sídlišti (78 % respondentů ho považuje za dobré nebo spíše dobré). Kvalita zeleně byla hodnocena méně pozitivně,

přesto ji cca 55 % hodnotí jako dobrou nebo spíše dobrou. Obdobný rozdíl existuje v hodnocení množství a kvality veřejných prostor. Spokojenost s množstvím veřejných prostor vyjádřilo 54 % respondentů, zatímco s jejich kvalitou je většina dotázaných obyvatel nespokojena. Obyvatelé sídliště vnímají negativně také udržování cest a chodníků a množství dětských hřišť (přes 60 % respondentů hodnotí tyto oblasti jako špatné nebo spíše špatné).

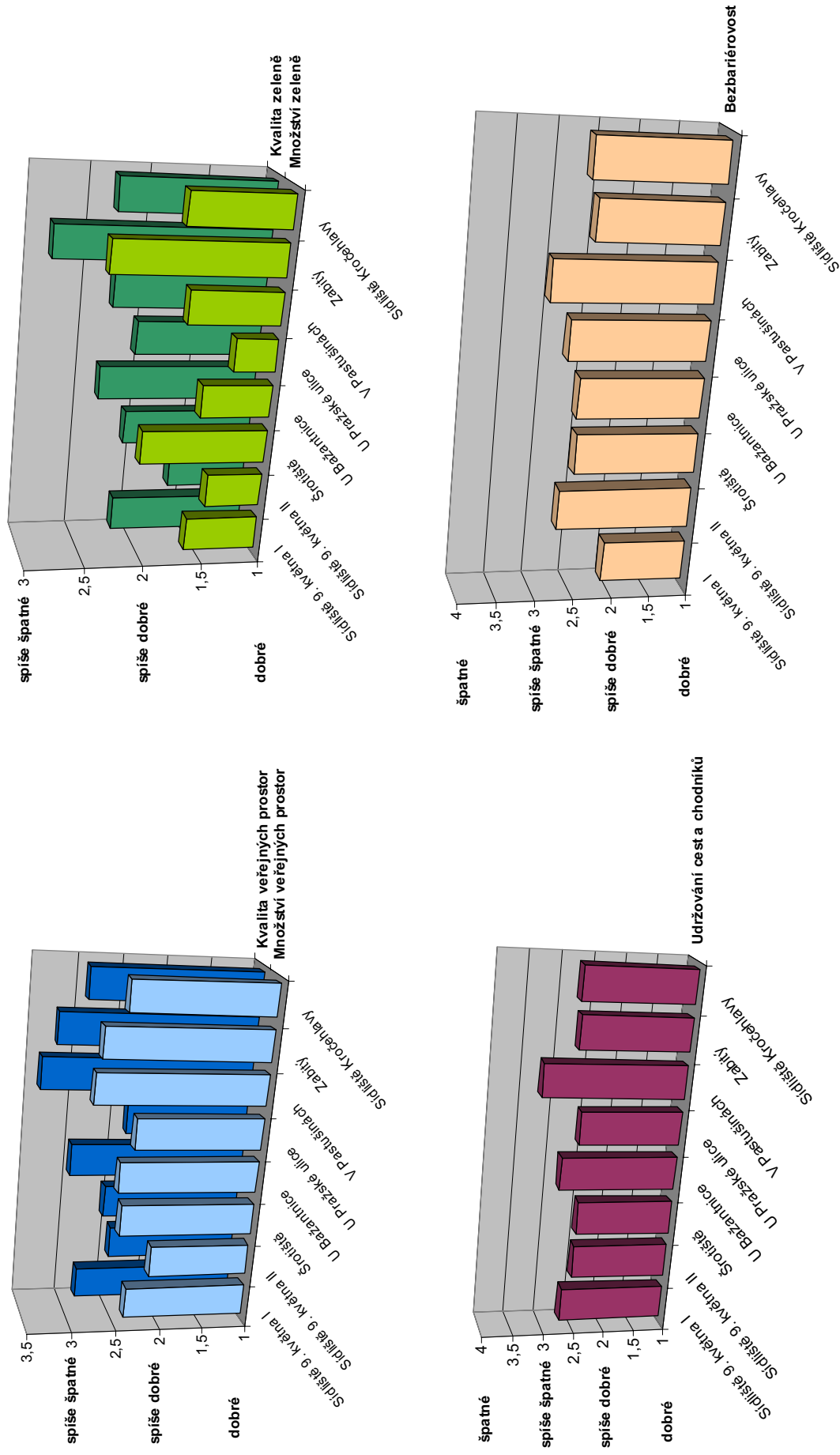
Obrázek 9.21: Souhrnné výsledky dotazníkového šetření – veřejné prostory a zeleň

Zdroj: dotazníkové šetření, červenec a srpen 2007.

Množství a kvalita veřejných prostor a zeleně není hodnocena ve všech urbanistických obvodech sídliště stejně. Odlišnosti mezi různými částmi sídliště mají svůj původ jak v odlišné urbanistické koncepci, tak v různém sociálním složení obyvatel a nesteré míře sociální kontroly v jednotlivých částech sídliště. Z hlediska množství a kvality veřejných prostor, udržování cest a chodníků a bezbariérovosti bylo nejhůře hodnoceno rezidenční prostředí respondenty bydlícími v urbanistickém obvodu V pastušínách. Množství a kvalitu zeleně a počet dětských hřišť hodnotili nejhůře obyvatelé obvodu Zabítý. Podrobnější srovnání rozdílů mezi jednotlivými částmi sídliště poskytují grafy v obrázku 9.22. Odlišné hodnocení jednotlivých složek rezidenčního prostředí obyvatel z různých částí sídliště může posloužit jako vodítko pro přípravu účelově a územně cílených projektů regenerace vybraných částí sídliště.

Obrázek 9.22: Podrobné výsledky hodnocení veřejných prostor a zeleně

Zdroj: dotazníkové šetření, červenec a srpen 2007.

Místa setkávání

Specifickou součástí hodnocení veřejných prostor byla otázka, zda na sídlišti existuje nějaké místo setkávání, kde by bylo možné uspořádat dětský den nebo jinou rozsáhlejší společenskou akci. Z dotazníkového šetření vyplynulo, že obyvatelé žádné místo na sídlišti Kročehlavy podobným způsobem nevnímají (tabulka 9.1). Část dotázaných obyvatel uvedla Sletišť, které však představuje spíše místo setkávání městského významu a leží mimo sídliště Kročehlavy. Někteří respondenti v odpovědích vyjadřovali představu míst, která by mohla podobnou funkci zastávat. V této souvislosti zmiňovali hřiště a parky. Plnohodnotnému využití řady parků však brání koncentrace nepřizpůsobivých a sociálně slabých občanů, kteří využívají místa ke shromažďování a konzumaci alkoholu, čímž odrazují ostatní obyvatele. Konkrétních míst setkávání bylo na sídlišti označeno velmi málo, přičemž nejčastěji zmiňovaným místem byl Václavák.

Zatímco každé město má svoje náměstí, každá vesnice svou náves, sídliště většinou místa s obdobnou funkcí postrádají. Absence míst setkávání a centrálních prostorů je charakteristickým rysem většiny českých sídlišť. Přitom se jedná o podstatnou součást komunitního života, která upevňuje vazby k místu bydliště a umožňuje navazovat sociální kontakty. Důležitým předpokladem pro vznik fungujícího místa setkávání je jeho centrální umístění. Zároveň musí disponovat službami a občanskou vybaveností, která místu zajistí atraktivitu a návštěvnost. Jedním z takových míst, které by tuto funkci mohlo plnit, je tradičně centrální prostor sídliště Václavák s navazujícím parkem před prodejnou Kaufland (obrázek 9.23).

Tabulka 9.1: Přirozená místa shromažďování

Místo shromažďování	Počet odpovědí	Podíl odpovědí
Konkrétní místo na sídlišti	19	9 %
<i>z toho</i>		
Václavák	14	7 %
pole za Metou	5	2 %
Nespecifická místa na sídlišti	56	28 %
<i>z toho</i>		
dětská a školní hřiště	20	10 %
parky a prostory mezi domy prostranství před obchodními středisky	25	12 %
ostatní	5	2 %
	6	3 %
Mimo sídliště	128	63 %
<i>z toho</i>		
Sletišť, Sítná	40	20 %
vůbec není	88	43 %
Celkem	203	100 %

Zdroj: dotazníkové šetření, červenec a srpen 2007.

Obrázek 9.23: Václavák a park před Kauflandem

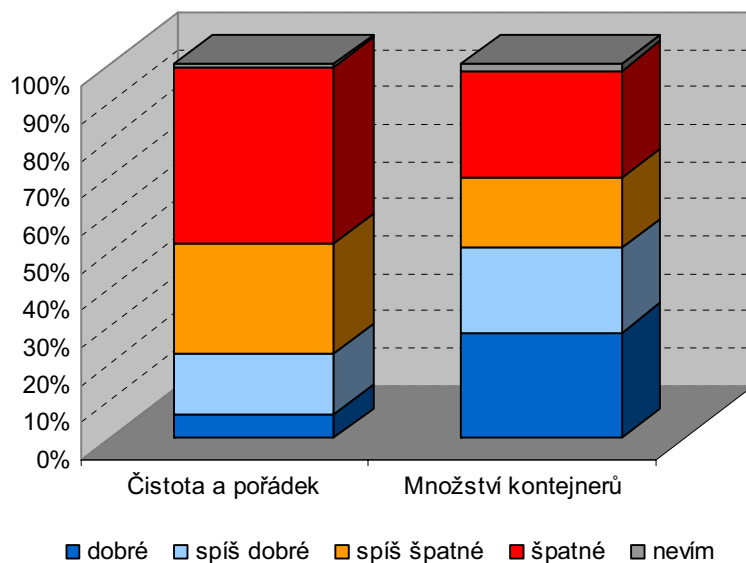

Foto Martin Ouředníček, Martin Šimon

9.3 Čistota a pořádek

Udržování čistoty a pořádku představuje na sídlišti Kročehlavy jeden z největších problémů, který trápí velkou část obyvatel. Více než tři čtvrtiny dotázaných obyvatel hodnotí prostředí bydliště z hlediska čistoty a pořádku jako špatné nebo spíš špatné (obrázek 9.24). Přestože úroveň čistoty a pořádku v okolí bydliště považují za špatnou obyvatelé všech částí sídliště, v lokalitách V pastušínách, U Bažantnice, Zabitý a Šrotiště je tento problém pocíťován nejvíce (obrázek 9.12). Jednotlivé části sídliště se v míře čistoty a pořádku relativně významně odlišují, což kromě množství kontejnerů a košů zřejmě ovlivňuje i různá míra sociální kontroly a odlišné sociální složení obyvatel různých částí sídliště.

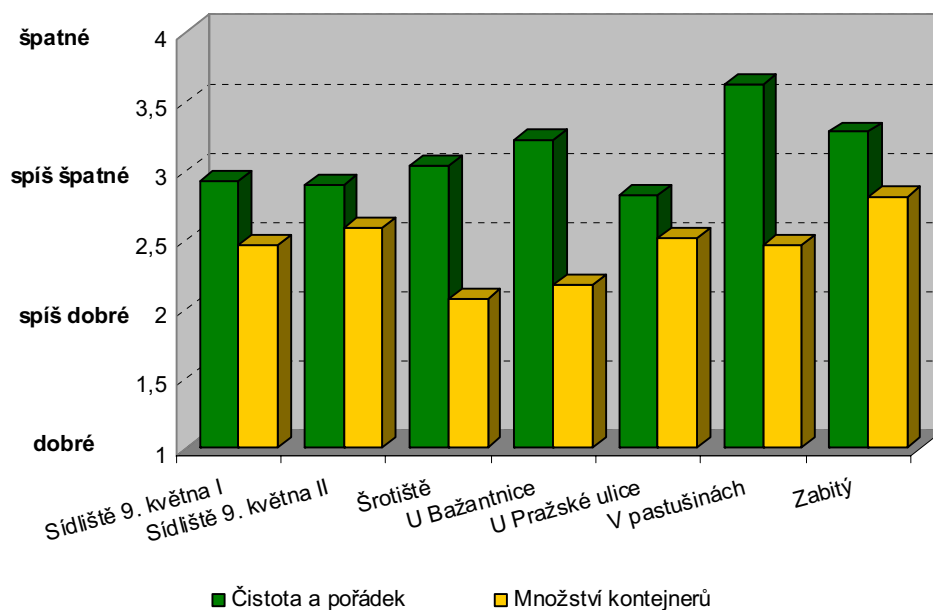
Obrázek 9.24: Hodnocení čistoty a pořádku obyvateli sídliště

Zdroj: dotazníkové šetření, červenec a srpen 2007.

Nepořádek do určité míry souvisí s nedostatkem kontejnerů a odpadkových košů na sídlišti. Přibližně polovina lidí považuje množství kontejnerů na sídlišti za nedostatečné (obrázek 9.24). Část lidí zdůrazňuje jako hlavní problém nízkou frekvenci odvozu odpadu. Nedostatek kontejnerů pocítují nejvíce obyvatelé na Sídlištích 9. května I a II a v lokalitě Zabítý (obrázek 9.25). Oslovení lidé téměř ze všech částí sídliště si stěžují na malý počet kontejnerů na tříděný odpad. Kontejnery jsou příliš daleko od domu nebo některé nádoby na tříděný odpad (sklo, plast, papír) chybí. V důsledku nedostatečného množství popelnic (a málo časté frekvence jejich vyvážení) jsou kontejnery v mnoha částech sídliště přeplněné (obrázek 9.26). Okolo kontejnerových stání vzniká velký nepořádek, protože lidé odkládají odpadky vedle přetékačích kontejnerů (obrázek 9.27). Stačí malý vítr a odpadky z otevřených popelnic vylétávají a jsou roznášeny po okolí. Lidé by rovněž uvítali častější přistavování kontejnerů na objemný odpad (nyní je řada kontejnerových stání zavalena objemným komunální odpadem, který sem lidé odkládají).

Obrázek 9.25: Hodnocení čistoty a pořádku obyvateli sídliště podle místa bydliště

Zdroj: dotazníkové šetření, červenec a srpen 2007.

Nepořádek na sídlišti se netýká jen okolí kontejnerových stání, ale především veřejné zeleně, parků a přiléhajících lesů. Málo odpadkových košů na veřejných prostranstvích a u laviček vede k jejich rychlému naplnění a svádí k odhazování odpadků na zem (obrázek 9.28). Výsledkem toho jsou zelené plochy a veřejné prostory znečištěné poházenými odpadky (obrázek 9.29). Nepořádek je nejzřetelnější mimo hlavní cesty a v místech, kde veřejné prostory využívají ke shromažďování nepřizpůsobiví občané, bezdomovci, konzumenti alkoholu a teenageři. Poničené a znečištěné (střepey, cigarety apod.) veřejné prostory (často dětská hřiště) jsou také jedním z důvodů nedostatku míst pro scházení

teenagerů na sídlišti. Je však třeba říci, že někteří obyvatelé se domnívají, že přes současný neuspokojivý stav k určitému zlepšování v udržování čistoty v posledních letech přece jen dochází. Zlepšení úklidu veřejných prostranství, odstraňování odpadků ze zelených ploch (včetně sídlištních lesů) a z prostor kolem kontejnerů považuje většina obyvatel sídliště za základní předpoklad pro zlepšení kvality rezidenčního prostředí na sídlišti.

Obrázek 9.26: Přeplněné kontejnery v Americké ulici

Foto Martin Šimon

Obrázek 9.27: Nepořádek kolem popelnic

Foto Jakub Novák, Jana Temelová

Vedle odpadkových nádob chybí na sídlišti také koše se sáčky na psí exkrementy. Nedostatek košů spolu s neukázněným chováním některých majitelů, kteří po svých psech neuklízí, vede ke značnému znečištění zeleně a chodníků na sídlišti. Zelené plochy zanesené psími výkaly nejen snižují možnost využívání trávníků k jiným aktivitám (např. rekreaci), ale jsou také zdrojem neshod s ostatními obyvateli, především s rodiči malých dětí, kteří mají obavy pouštět děti do trávy. Zatímco „nepejskaři“ požadují omezení volného pobíhání psů, přísnější postih majitelů, kteří po svém psovi neuklízí, a zavedení

regulace chovu psů, „pejskaři“ chtějí více míst pro venčení a připadá jim, že všechny prostory jsou vyhrazeny buď dětem, nebo autům. Jedním z řešení by mohlo být, po vzoru některých západoevropských měst, vybudování hřišť pro venčení psů, kde by majitelé mohli nechat své psy volně pobíhat, a ti by při tom neobtěžovali ostatní obyvatele.

Obrázek 9.28: Přeplněné odpadkové koše na veřejných prostranstvích

Foto Jakub Novák, Jana Temelová

Obrázek 9.29: Nepořádek na sídlišti

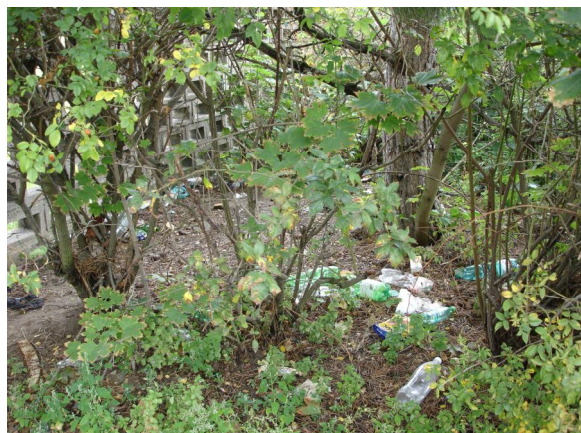
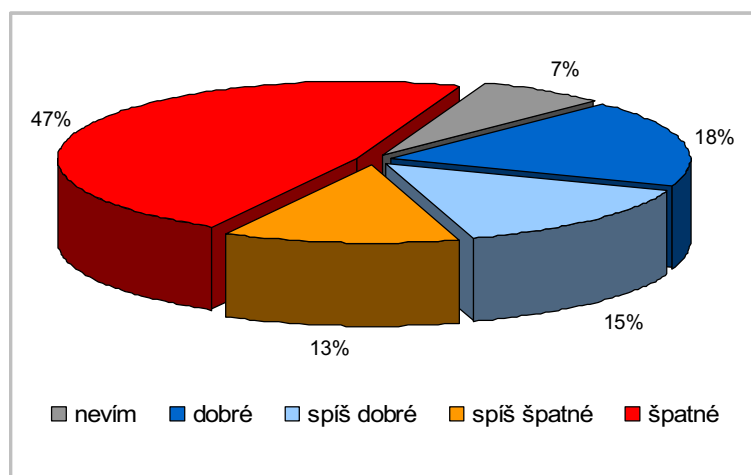

Foto Martin Ouředníček, Jakub Novák, Jana Temelová

9.4 Parkování

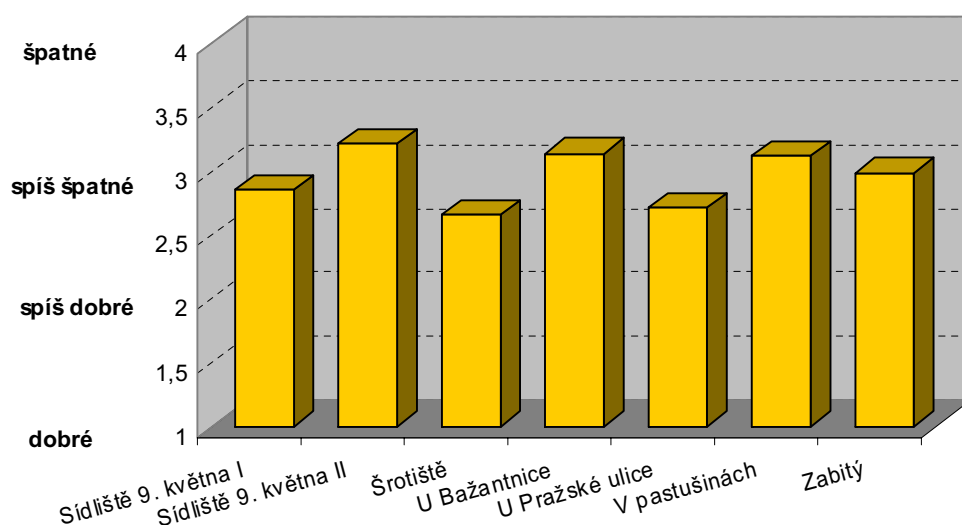
Vzhledem k velké koncentraci obyvatel na sídlišti a zároveň rostoucímu počtu osobních automobilů je současná nabídka parkovacích míst na sídlišti nedostatečná. Podle územního plánu města Kladna činil deficit parkovacích stání na sídlišti Kročehlavy téměř dva tisíce (ÚPSÚ Kladno, 2000). Přestože od té doby byly některé veřejné prostory přebudované na parkoviště (např. v ulici Litevská), na sídlišti stále není dostatek parkovacích míst. Na to upozornili též obyvatelé sídliště Kročehlavy v dotazníkovém šetření; 60 % respondentů není spokojeno s možnostmi parkování a uvítalo by větší počet parkovacích míst (obrázek 9.30, 9.31).

Obrázek 9.30: Hodnocení možností parkování obyvateli sídliště

Zdroj: dotazníkové šetření, červenec a srpen 2007.

Obrázek 9.31: Hodnocení možností parkování obyvateli sídliště podle místa bydliště

Zdroj: dotazníkové šetření, červenec a srpen 2007.

Protože parkoviště jsou přeplněná, auta parkují i na chodnících a travnatých plochách, čímž nejen tyto plochy ničí, ale také omezují v pohybu vozíčkáře a další obyvatelé se zhoršenou pohyblivostí (obrázek 9.32). Lidé chtějí parkovat v blízkosti svého domu, protože při stání na odlehlejších parkovištích se obávají vykradení, která jsou na sídlišti častá. V případě parkování také vzniká boj o prostor, tentokrát mezi zastánci většího počtu parkovacích míst a lidmi, kteří prosazují rozšiřování veřejných prostor, zeleně a dětských hřišť. Vzhledem k tomu, že se na sídlišti vyskytuje velké množství hluchých a nevyužitých míst, lepší využití těchto prostor by umožnilo vyhovět oběma uvedeným skupinám.

Obrázek 9.32: Auta parkující na chodnících a zelených plochách

Foto Jana Temelová

Vedle dopravy v klidu si obyvatelé stěžují také na intenzivní provoz kamionů a nákladní dopravy v Unhošťské a Americké ulici a s tím spojenou velkou hlučností a prašností. Vliv na zvýšení dopravní zátěže v Kročehlavech mělo vybudování průmyslové zóny Kladno-jih. K dopravně nejzatíženějším komunikacím v jihovýchodní části města (sídliště Kročehlavy) patří ulice Pražská (mezi lety 1995 a 2005 se počet motorových vozidel zvýšil ze 7 644 na 9 658 za den, tj. o 26,3 %), Unhošťská (1995/2005 = 9 319/10 622 za den, tj. o 14,0 %) a Americká (1995/2005 = 5 406/6 729 za den, tj. o 24,5 %) (SUR, 2007).

9.5 Ceny bydlení

Dobrá dopravní dostupnost Prahy a nižší ceny bydlení v porovnání s hlavním městem stojí za rostoucí popularitou Kladna na realitním trhu. Díky poloze směrem na Prahu představují nejzajímavější lokality Kročehlavy, Sítňá a centrum města (AAByty.cz, 2007).

Rozdíl mezi průměrnými prodejními cenami 1 m² bytu v Kladně jako celku a na sídlišti Kročehlavy je nepatrný (tabulka 9.2). Při porovnání Kročehlav s jiným kladenským sídlištěm, Rozdělovem, je cena metru čtverečního obytné plochy na sídlišti Rozdělov znatelně nižší. Pokud bychom srovnávali ceny za 1 m² podle stavu opotřebení bytů, jsou původní, nerekonstruované byty na sídlišti Kročehlavy nejdražší ze sledovaných území (tvoří téměř 50 % nabízených bytů). Částečně rekonstruované a rekonstruované byty jsou naopak na sídlišti Kročehlavy oproti ostatním lokalitám nejlevnější.

Tabulka 9.2: Průměrné ceny bytů určených k prodeji podle stavu opotřebení v Kladně v roce 2007 (v Kč/m²)

Stav bytu	Kladno	Sídliště Kročehlavy	Sídliště Rozdělov
Původní	26 118	26 741	24 558
Částečně rekonstruovaný	27 373	26 991	28 398
Rekonstruovaný	28 329	28 130	29 187
Celková průměrná cena za 1 m ²	27 150	27 280	26 496
Počet inzerátů	1 522	773	257

Zdroj: vlastní šetření.

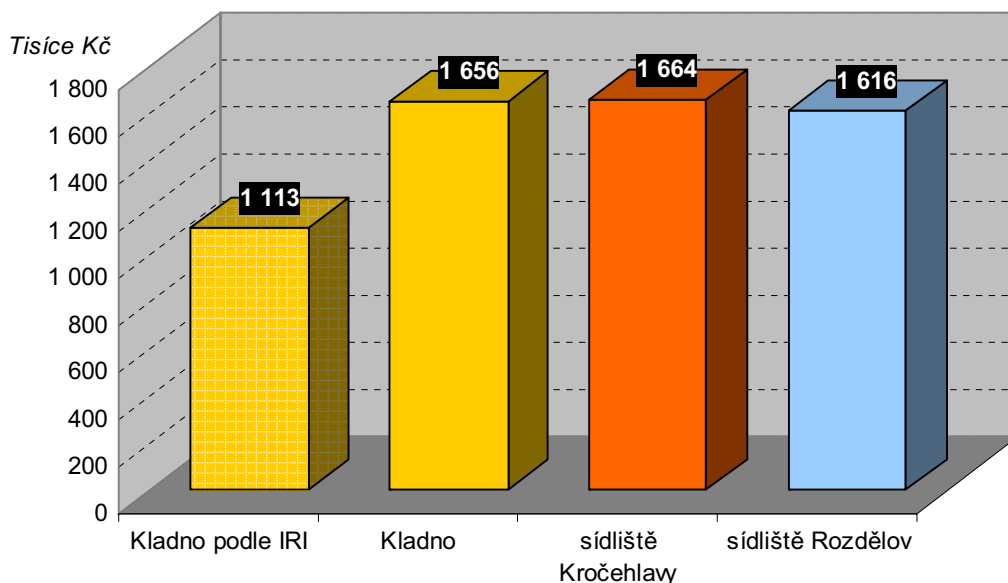
Rozdíly v průměrné ceně bytu o standardní velikosti 61 m² v celém Kladně, na sídlišti Kročehlavy a na sídlišti Rozdělov jsou malé (obrázek 9.33). Standardní velikost bytu zde byla určena jako průměrná velikost všech bytů nabízených k prodeji. Institut regionálních informací (IRI) uvádí průměrnou cenu standardního bytu v Kladně nižší. Standardní byt je IRI charakterizován jako byt I. kategorie s běžnou polohou (nikoli okrajovou) o velikosti 68 m² a s opotřebením 40 % (iDNES, 2007). Cena za 1 m² bytu se podle IRI pohybuje kolem 18 247 Kč a je významně nižší než námi zjištěná cena, standardní byt o velikosti 61 m² by stál jen 1 113 067 Kč. Jedná se o nabídkovou cenu bytu, tedy o průměrnou cenu pro zvolený standard bytu, která byla získána vyhodnocením databáze o nabídkových cenách bytů po očištění od neobvyklých případů.

V inzerátech na realitních serverech se opakovaně vyskytují k prodeji byty v ulicích Holandská, V Bažantnici, Norská, Americká a Litevská. Byty, které jsou v inzerátech

zveřejňovány déle než 2,5 měsíce, se nejčastěji nacházejí v ulicích Americká, Švédská, Norská, Unhošťská a V Bažantnici. Špatně prodejné jsou především nerekonstruované byty s rozlohou větší než 55 m². Výše zmíněné ulice leží v jižní části sídliště, nedaleko průmyslové zóny Kladno-jih. Panelové domy pocházejí ze 70. a 80. let 20. století. Opakované a dlouhodobé nabízení bytů ukazuje na nižší rezidenční atraktivitu této části sídliště.

Obrázek 9.33: Průměrné ceny bytů o velikosti 61 m² v Kladně v roce 2007

Zdroj: vlastní šetření, IRI 2007.

Průměrná cena 1 m² pronajímaného bytu je na sídlišti Kročehlavy vyšší než v Kladně jako celku (tabulka 9.3). Pokud bychom porovnávali byty určené k pronájmu podle stavu opotřebení, jsou původní a částečně rekonstruované byty na sídlišti Kročehlavy cenově nejdostupnější ze sledovaných lokalit, naopak rekonstruované byty jsou zde nejdražší.

Tabulka 9.3: Průměrné ceny bytů určených k pronájmu podle stavu opotřebení v Kladně v roce 2007 (v Kč/m²)

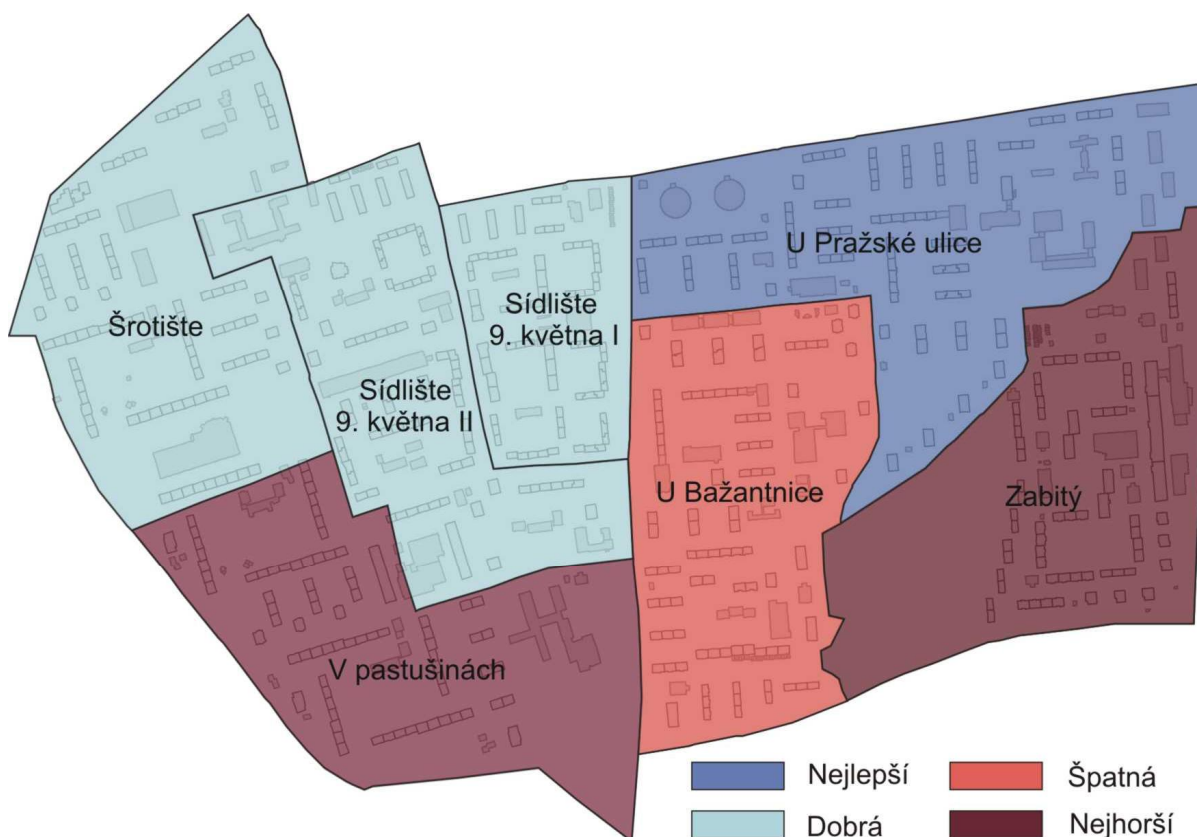
Stav bytu	Kladno	Sídliště Kročehlavy	Sídliště Rozdělov
Původní	158	155	160
Částečně rekonstruovaný	172	133	157
Rekonstruovaný	161	180	173
Celková průměrná cena za 1 m ²	161	164	165
Počet inzerátů	240	87	37

Zdroj: vlastní šetření.

9.6 Shrnutí hlavních problémů rezidenčního prostředí

Kvalita rezidenčního prostředí v jednotlivých částech sídliště se liší. Při souhrnném hodnocení vnímají obyvatelé nejhůře urbanistické obvody Zabítý a V pastušinách, naopak jako nejlepší se jeví obvod U Pražské ulice (obrázek 9.34). Subjektivní vnímání prostředí obyvateli nám potvrdily také výsledky terénního mapování stavu fyzického prostředí v lokalitě. Zvýšená pozornost při revitalizaci sídliště by proto měla být věnována rezidenčnímu prostředí v urbanistických obvodech Zabítý a V pastušinách.

Obrázek 9.34: Souhrnné hodnocení rezidenčního prostředí obyvateli sídliště Kročehlavy

Zdroj: dotazníkové šetření, červenec a srpen 2007.

Poznámka: Souhrnné hodnocení vzniklo součtem pořadí základních sídelních jednotek ve všech hodnocených kategoriích rezidenčního prostředí.

Terénní průzkum a dotazníkové šetření ukázaly, že hlavním problémem rezidenčního prostředí sídliště Kročehlavy není malé množství zeleně, ale její kvalita a údržba veřejných prostor obecně. Většina respondentů dotazníkového šetření vidí hlavní možnosti zlepšení prostředí sídliště v kvalitnější péči o veřejné prostory a zeleň, v opravě poničených chodníků a ve vytvoření míst pro trávení volného času různých věkových skupin (tabulka 9.4). Jak obyvatelé sami upozorňují, zvýšení příležitostí pro trávení volného času nutně nevyžaduje budování nových a finančně nákladných hřišť a

odpočinkových zón, ale řadu vhodných ploch lze vytvořit úpravou a rekonstrukcí existujících zanedbaných prostor. Místo náročné výstavby hřišť s moderními houpačkami a prolézačkami mnohdy postačí čistý trávník s pískovištěm a lavičkou, kde by si děti mohly hrát a matky v klidu posedět. Na sídlišti chybí především hřiště, sportoviště a místa pro setkávání mládeže. Vedle dětí a mládeže je rovněž nutné dbát na potřeby a zájmy starých lidí, kteří představují důležitou skupinu obyvatel sídliště. Úprava parků a vytvoření kvalitních míst pro odpočinek s dostatečným počtem laviček pomůže zvýšit kvalitu života seniorů na sídlišti.

Tabulka 9.4: Hlavní problémy a možnosti zlepšení rezidenčního prostředí na sídlišti

	Celkový počet odpovědí	Podíl z celkového počtu respondentů
Zeleň a veřejné prostory	176	80,7 %
<i>z toho:</i>		
oprava a údržba chodníků	46	21,1 %
úprava a množství zeleně – pravidelné sekání trávy, údržba keřů a stromů	58	26,6 %
více dětských hřišť a sportovišť - prostory pro využití dětí a mládeže	33	15,1 %
upravené parky a parčíky, veřejné prostory pro setkávání a odpočinek	25	11,5 %
lavičky	14	6,4 %
Čistota a pořádek	109	50,0 %
<i>z toho:</i>		
čistota a pořádek - odpadky a psí výkaly	63	28,9 %
málo kontejnerů na tříděný odpad	15	6,9 %
speciální odpadkové koše na psí výkaly	12	5,5 %
odvoz odpadků (přeplněné kontejnery a kontejnery na velkoobjemový odpad)	11	5,0 %
nepořádek okolo popelnic, kultivace kontejnerových stání	8	3,7 %
Parkování – počet parkovacích míst a způsob parkování	46	21,1 %
Ostatní	27	12,4 %
<i>z toho:</i>		
policejní hlídky, bezpečnost, kontrola majitelů psů a celkový pořádek	12	5,5 %
hluk – doprava, mladiství, návštěvníci heren a barů	8	3,7 %
příliš mnoho psů, kteří volně pobíhají	7	3,2 %

Zdroj: dotazníkové šetření, červenec a srpen 2007.

Další závažný problém sídliště představuje úroveň čistoty a pořádku, která výrazně snižuje kvalitu rezidenčního prostředí a omezuje jeho potenciál pro trávení volného času. Problém představují zejména odpadky a psí výkaly na veřejných prostranstvích (nedostatečný počet kontejnerů včetně kontejnerů na tříděný odpad, nízká frekvence

jejich odvozu a chybějící koše na psí exkrementy). V prostoru sídliště se objevují skryté konflikty mezi různými skupinami obyvatel dané jejich odlišnými představami o využití prostoru. První neshoda existuje mezi majiteli psů (často důchodci) a ostatními obyvateli sídliště (hlavně rodiči s dětmi). Druhý odlišný zájem ve využití prostoru se projevuje mezi majiteli aut a zastánci většího počtu veřejných prostor a hřišť. Z celkového hodnocení dotazníkového šetření se však ukazuje, že parkování na sídlišti má v porovnání s nutností zlepšit kvalitu veřejných prostor pro obyvatele sídliště nižší prioritu (tabulka 9.2).

Zajištění čistoty, pořádku a údržby veřejných prostor a chodníků je jedním z nejdůležitějších předpokladů pro zvýšení atraktivity rezidenčního prostředí na sídlišti Kročehlavy. To platí nejen pro existující prostory, ale rovněž pro případné nové projekty, které budou dobře plnit svou funkci pouze v případě, že i po dokončení bude věnována dostatečná pozornost jejich udržování a úklidu.

10 VYBAVENOST ÚZEMÍ A DOSTUPNOST SLUŽEB

10.1 Služby poskytované v lokalitě

Na území sídliště Kročehlavy je poskytována široká škála služeb. Jedná se zejména o základní občanské služby, které potřebují občané v místě svého bydliště (například školy nebo obchody s potravinami). Za specifickými službami (banky, divadla) pak dojíždějí do jiných částí Kladna, zejména do jeho centra a do Prahy.

V rámci terénního výzkumu bylo na sídlišti provedeno podrobné mapování vybavenosti území z hlediska sociální infrastruktury. Sledovány a hodnoceny byly rozmanité typy služeb: školství, zdravotnictví, pohostinství, osobní služby, maloobchod a ostatní služby. Základními výstupy jsou mapa nerezidenčních objektů (obrázek 10.5) a statistické údaje o počtu subjektů v jednotlivých částech sídliště (tabulka 10.1).

Vzdělávací zařízení jsou zastoupena v území rovnoměrně. Ve sledovaném území je celkem devět mateřských, šest základních škol (včetně jedné speciální školy) a tři školy střední (střední odborná škola a střední odborné učiliště, soukromá střední odborná škola a soukromé gymnázium). Některé mateřské školy byly v minulých letech zrušeny a jejich objekty jsou využívány jiným způsobem, zejména pronajímány dalším subjektům. Vzhledem ke stěhování mladých lidí do sídliště lze očekávat zvýšení poptávky po tomto typu služeb a je nutné zvážit, zda dnešní kapacita dostává současným i budoucím potřebám.

Tabulka 10.1 Existující služby poskytované na území sídliště Kročehlavy

Okrsek	Školství	Zdravotnictví	Pohostinství	Herny	Osobní služby	Obchod s potravinami	Ostatní obchody	Ostatní
Sídliště 9. května I	1	3	4	1		3	12	4
Sídliště 9. května II	2	3	6	5	3	1	16	8
Šrotiště	4	5	10	10	8	5	56	18
U Bažantnice	4	1	9	4	3	5	13	6
U Pražské ulice	4		3	4		2	14	4
V pastušinách	2	1	1	1	1	1	8	3
Zabitý	1	4	2	2	1	3	10	8
Sídliště Kročehlavy	18	17	35	27	16	20	129	51

Zdroj: terénní šetření, červenec a srpen 2007.

Poznámky: Do jednotlivých kategorií byly zařazeny tyto služby: školství - mateřské, základní a střední školy; zdravotnictví - poliklinika, sídlo záchranné služby, ordinace lékařů, rehabilitace, lékárny; pohostinství - restaurace, hospody, vinárny, čajovna; herny - herny, kasina, bary; osobní služby - služby osobního charakteru, např. kadeřnictví, kosmetika; obchody s potravinami - supermarkety, ostatní prodejny potravin; ostatní obchody - např. obchody s oděvy, tabák, sport; ostatní - např. cestovní kanceláře, sázkové kanceláře, pošta, kopírování.

Obrázek 10.1 Mateřská a základní školy v Kročehlavech

Foto Petra Puldová, Martin Ouředníček

V lokalitě jsou zastoupeny i větší zdravotnické instituce: zdravotní středisko v obvodu Zabítý a poliklinika v Sídlišti 9. května I. Své územní středisko zde má i záchranná služba. Přítomno je dále několik ordinací dětských a praktických lékařů, specializovaných lékařů, rehabilitace a psychologická poradna. Zásobování léčivy zajišťují čtyři lékárny. Za některými specializovanými lékaři musejí obyvatelé dojíždět do kladenské nemocnice.

Vybavení sídliště obchody s potravinami a základním zbožím je na dobré úrovni. Obyvatelé mají možnost nakupovat potraviny v několika supermarketech a v dalších menších obchodech. Ostatní obchody jsou často zaměřeny na prodej levného zboží (textilu, elektroniky). Na sídlišti tak chybí nabídka zboží vyšší kvality. Obchody jsou soustředěny v několika komplexech (Václavák, v ulici Obránců míru, Kaufland a okolí). Po roce 1989 začaly být hojně využívány také partery panelových domů (bývalé kočárkárny), což přineslo oživení do jinak čistě obytných – monofunkčních částí sídliště. Mnoho takových provozoven je v současné době zavřených nebo mají velmi omezenou

otvírací dobu a lze je považovat spíše za provizorní doplnění nabídky služeb. Pouze v některých případech se jedná o plnohodnotná zařízení.

Obrázek 10.2 Obchodní služby na sídlišti Kročehlavy

Foto Martin Ouředníček, Jana Temelová

Na sídlišti je značný počet různých restaurací, hospod, barů a heren, které jsou však většinou nízké kvality. Provozovny jsou umístěny jednak v samostatných objektech mezi panelovými domy (např. Bajkal, Flora, U Matěje), ale také přímo v přízemí obytných domů. Obyvatelé si často stěžují na nadměrný počet těchto provozoven a negativní dopady, které z jejich přítomnosti vyplývají (nepořádek, hluk, přítomnost „pochybných“ jedinců). V lokalitě naopak chybí restaurace vyššího standardu a více zařízení kavárenského typu.

Možnosti pro využití volného času jsou na sídlišti velmi omezené. Zcela chybí větší kulturní zařízení, společenské centrum či kino. Sportovní vyžití je možné pouze na nově zrekonstruovaných hřištích u některých základních škol a v krytém bazénu u 4. základní školy. Za ostatním musejí obyvatelé Kročehlav dojíždět do jiných částí Kladna – např. do tzv. sportovního městečka na rozhraní městských čtvrtí Kladno a Rozdělov nebo na letní koupaliště Bažantnice.

Veřejná doprava funguje na sídlišti velmi dobře. V lokalitě je 17 zastávek a základní dopravní obslužnost zajišťuje 12 linek městské hromadné dopravy. Na okraji sídliště staví také některé spoje na Prahu. V docházkové vzdálenosti je i železniční stanice.

Obrázek 10.3 Restaurační zařízení na sídlišti Kročehlavy

Foto Martin Šimon, Jana Temelová, Jakub Novák

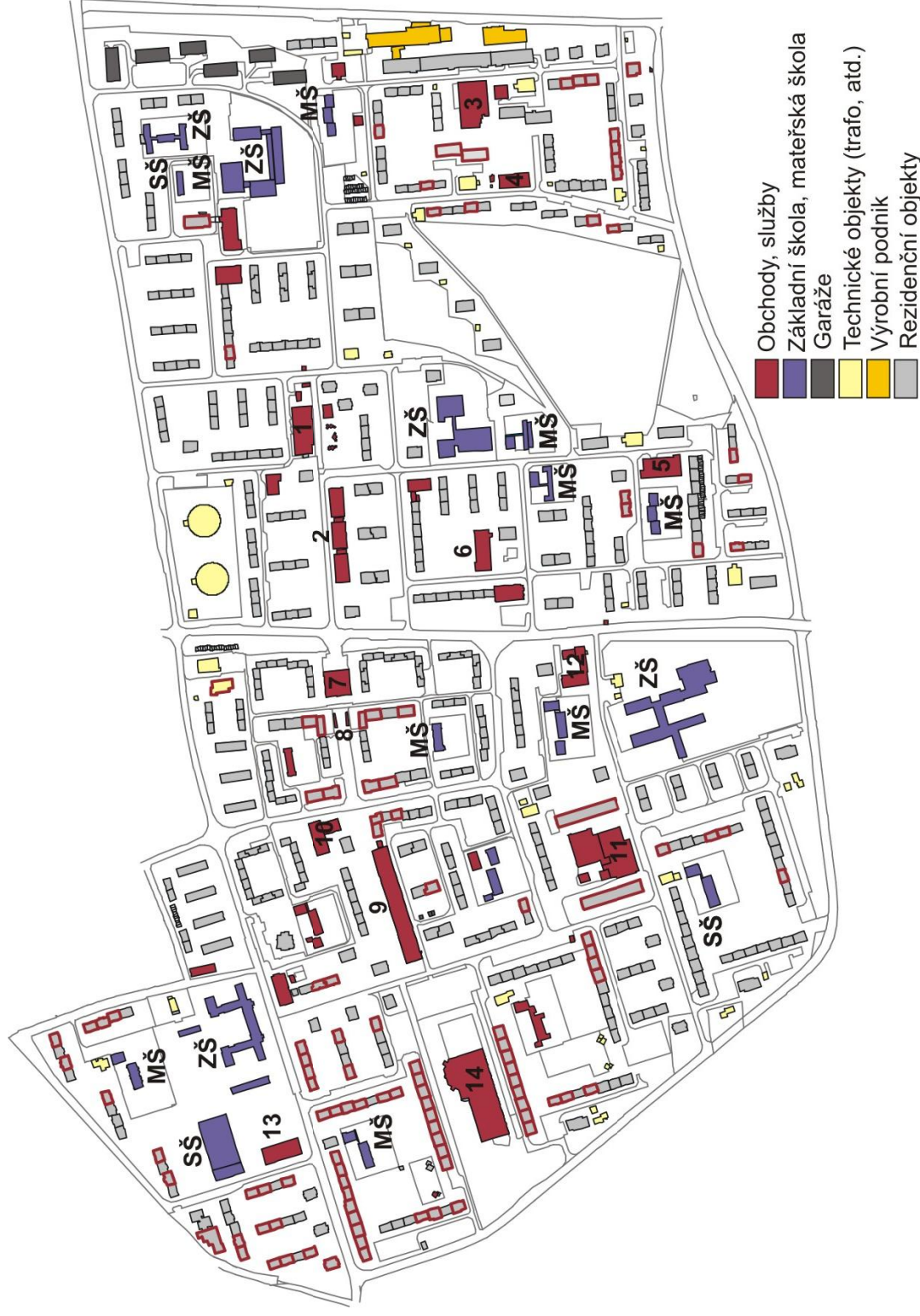
Obrázek 10.4 Možnosti sportovního využití pro děti na sídlišti Kročehlavy

Foto Martin Ouředníček, Martin Šimon

Obrázek 10.5 Občanská vybavenost v sídlišti Kročehlavy

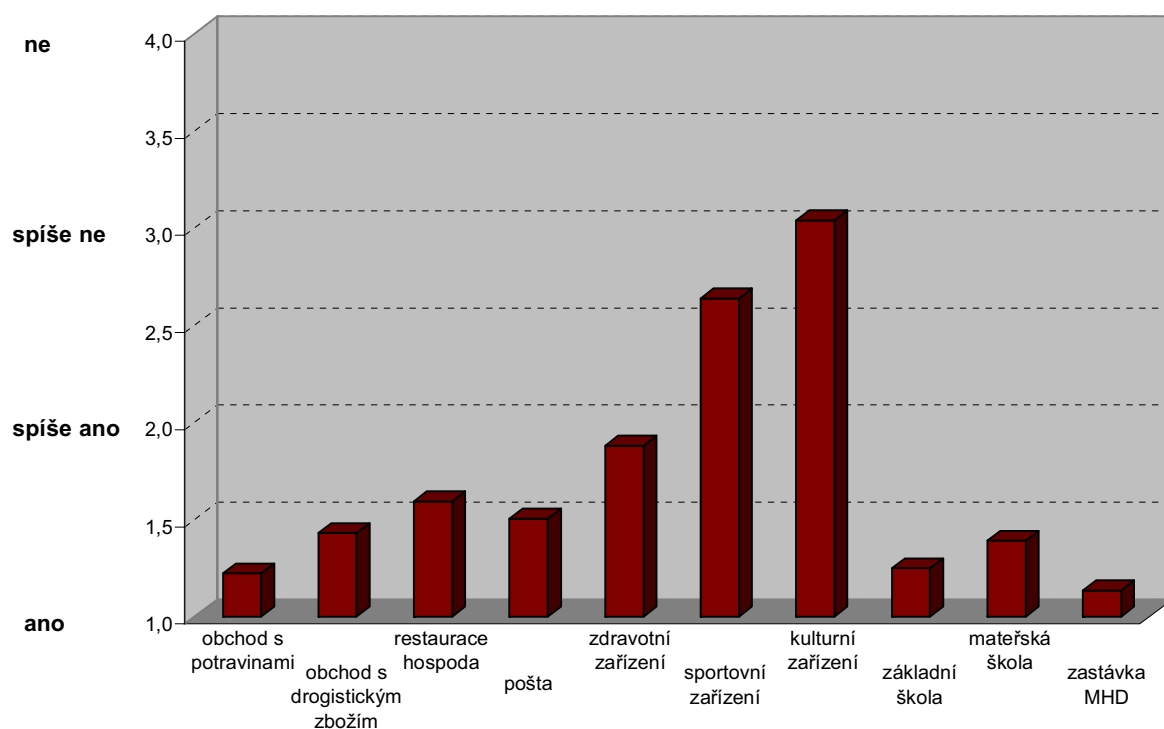
Zdroj: terénní šetření, červenec a srpen 2001.

Poznámky: Nejdůležitější místa / služby jsou vyznačeny v mapce: 1 - supermarket Albert, 2 - supermarket Horník, 3 - supermarket Norma, 4 - komplex obchodů, 5 - komplex obchodů a restaurací Bajkal, 6 - komplex obchodů, 7 - tržnice, 8 - stánkový prodej, 9 - komplex obchodů a restaurací, 10 - komplex restaurací a banka Flora, 11 - komplex restaurací Bajkal, 12 - poliklinika, 13 - komplex restaurací, 14 - supermarket Kaufland, komplex obchodů; MŠ = mateřská škola, ZŠ = základní škola, SŠ = střední škola.

10.2 Hodnocení dostupnosti služeb

V rámci dotazníkového šetření byla hodnocena také spokojenost obyvatel sídliště Kročehlavy s dostupností základních služeb. Z grafu 10.6 vyplývá, že dostupnost hodnotí respondenti ve většině případů velmi dobře. Obyvatelé jsou spokojeni zejména s dostupností obchodů s potravinami a drogistickým zbožím, restaurací, školských zařízení a zastávek městské hromadné dopravy. Nižší spokojenost projevují při hodnocení dostupnosti zdravotního zařízení. Naopak jako spíše nedostupné vnímají respondenti kulturní a sportovní zařízení.

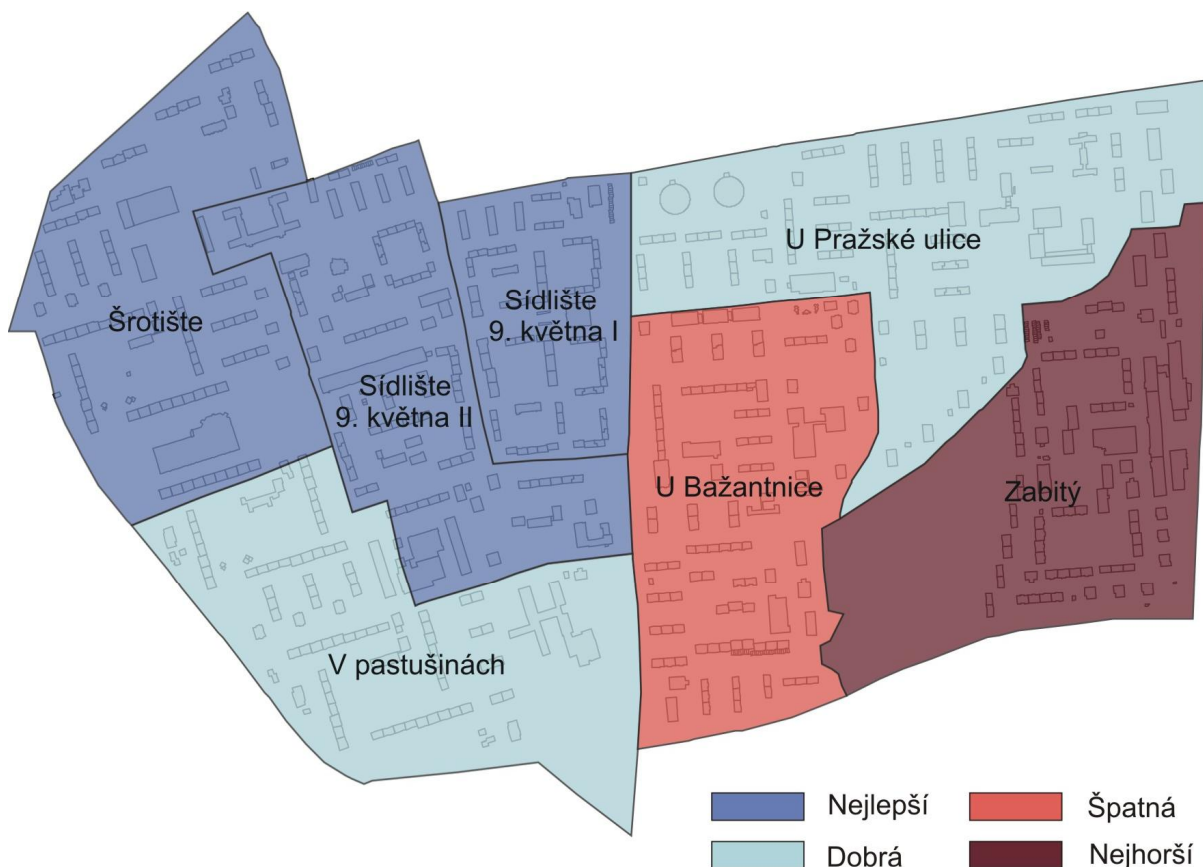
Obrázek 10.6 Spokojenost obyvatel s dostupností základních služeb

Zdroj: dotazníkové šetření, červenec a srpen 2007.

Obraz spokojenosti se však v jednotlivých částech sídliště liší (obrázek 10.7). Nejméně spokojení jsou obyvatelé urbanistického obvodu Zabítý. Zdejší obyvatelé jsou v porovnání s ostatními urbanistickými obvody nejméně spokojeni s dostupností téměř všech základních služeb – obchodů s potravinami, obchodů s drogistickým zbožím, restaurací, zdravotních a kulturních zařízení, základních škol i městské hromadné dopravy. Na pozorované hodnoty má vliv i přítomnost objektu chráněného bydlení pro zdravotně postižené (Meta). Nicméně při plánování rozvoje území by měl být brán ohled i na takovéto specifické požadavky a omezení obyvatel. Kromě horší dostupnosti služeb si vozíčkáři stěžují na nedostatek bezbariérových linek autobusů (do dalších částí Kladna i okolních měst).

Obrázek 10.7 Vnímání dostupnosti základních služeb v jednotlivých částech sídliště

Zdroj: dotazníkové šetření, červenec a srpen 2007.

Poznámka: Souhrnné hodnocení vzniklo součtem pořadí základních sídelních jednotek ve všech hodnocených kategoriích dostupnosti služeb.

Na přímou otázku, které služby na sídlišti nejvíce chybí, odpovídali respondenti poměrně málo často, což vypovídá o tom, že nepřítomnost některých služeb nevnímají nutně negativně. Konkrétní službu uvedlo pouze necelých 30 % respondentů (tabulka 10.2).

Nejvíce obyvatelé na sídlišti postrádají možnosti využití volného času, mezi něž patří sportovní a kulturní zařízení nebo restaurace. Nejčastěji respondenti zmiňovali sportovní vyžití (30 %). Mezi citovanými byla sportovní hřiště pro různé sporty (fotbal, volejbal, tenis, hokejbal) a cyklostezky. Velmi citelně obyvatelé vnímají absenci kulturního a společenského centra v lokalitě, které by pořádalo zájmové kroužky a dílny pro děti, mládež i dospělé a fungovalo jako místo setkávání obyvatel sídliště. Problém to je zejména pro matky na mateřské dovolené, které tráví na sídlišti většinu volného času (viz kapitola 11). Trápí je nedostatečné množství míst, kde je možné trávit volný čas s dětmi. Problémy spatřují zejména v období zimních měsíců, kdy s dětmi nemohou chodit na dětská hřiště. Vytvoření takového centra, kde by se setkávaly různé věkové a sociální skupiny obyvatel sídliště, by jistě přispělo k posílení sociální koheze v lokalitě.

Jako problematické jsou vnímány služby pohostinství. Řada respondentů uváděla, že na sídlišti naopak přebývají různé herny a hospody. Město by mělo zvážit možnosti a nástroje, které může použít k regulaci jejich počtu (například neprodlužování nájemních smluv v objektech v majetku města) a chodu (omezení provozní doby zejména v nočních hodinách). Obyvatelům schází spíše vhodné (nekuřácké) restaurace a kavárny na odpovídající úrovni.

Tabulka 10.2 Chybějící služby v sídlišti Kročehlavy podle přání jeho obyvatel

Služba	Počet respondentů	Podíl respondentů
Sportovní zařízení (sportovní hřiště, cyklostezky, sportovní kroužky)	18	30,0 %
Specializované obchody (obchody s oblečením, drogerie, železářství apod.)	13	23,3 %
Kulturní a společenské vyžití (kino, kulturní centrum, klub, zájmové kroužky pro děti a dospělé)	12	20,0 %
Restaurace, kavárna, cukrárna	12	20,0 %
Zdravotnictví (zubaři, zdravotní středisko, další lékaři)	12	20,0 %
Osobní služby	4	6,7 %
Dopravní dostupnost (bezbariérovost, více spojení)	3	5,0 %
Pošta	2	3,3 %
Mateřská škola	2	3,3 %
Bankomat	1	1,7 %
Celkem	60	100,0 %

Zdroj: dotazníkové šetření, červenec a srpen 2007.

Poznámka: Celkový počet respondentů, kteří uvedli, že jim v místě bydliště nějaká služba chybí.

Velký počet respondentů v místě postrádá různé druhy specializovaných obchodů (např. obchody s oblečením, drogerie nebo železářství). Poptávku částečně nasytí nově budovaný obchodní komplex v rozvojovém území na východě sídliště, který se bude skládat ze tří objektů: hypermarketu, prodejní galerie a hobymarketu. Je však třeba si uvědomit, že bude hůře dostupný pro řadu obyvatel: pro obyvatele vzdálenějších částí sídliště bez možnosti automobilové dopravy a pro zdravotně postižené.

Podobné problémy s dostupností vykazují zdravotnická zařízení a mateřské školy. Přestože jsou přítomny v lokalitě a obecně obyvateli hodnoceny jako dostupné, jejich kapacita je nedostatečná a faktická možnost využití je velmi omezená. S ohledem na specifickou věkovou strukturu obyvatel – přicházející mladé obyvatelstvo na jedné straně a stárnoucí bydlící na straně druhé – je nutné nabídku těchto služeb posílit.

SHRNUTÍ

Ačkoliv není řada služeb dostupná přímo na sídlišti Kročehlavy, není jejich absence vnímána příliš negativně. Relativně blízko je za vyšší občanskou vybaveností do centra města, na sídliště Sítná nebo i do Prahy. Množství poskytovaných služeb je na dostatečné úrovni, problém je však v jejich struktuře. Ačkoliv je sídliště velmi dobře vybaveno obchody s potravinami i základním zbožím, jeho obyvatelům schází možnosti nakoupit zboží vyšší kvality. Dále je zde velký počet pohostinství, heren a barů, jejichž struktura je nevyvážená a nabídka je poměrně jednostranně zaměřena na „hospodskou“ klientelu. Chybí nabídka restaurací středního nebo i vyššího standardu, která by obsloužila nejen místní obyvatele, ale také zvýšila atraktivitu sídliště pro obyvatele jiných částí Kladna. Sídliště však nedisponuje vhodnými prostory pro lepší restauraci a obchodní komplexy jsou typické spíše levným zbožím, hernami a vietnamskými obchody. Poměrně významným nedostatkem sídliště je malé zastoupení objektů sloužících kulturnímu vyžití obyvatelstva všech kategorií. V případě zdravotnických zařízení a mateřských školek pak obyvatelé poukazují na jejich geografickou dostupnost, ale nedostatečnou kapacitu, která jim v čerpání těchto služeb brání.

11 MOBILITA OBYVATEL

11.1 Analýza migračních proudů

Základní charakteristika migrace byla nastíněna v kapitole o vývoji počtu obyvatelstva (kapitola 4), kde byly hodnoceny i problémy vzniklé nedokonalou datovou základnou pro soubor vystěhovalých. Přesto zevrubnější charakteristika migrace podle věku a směrů vypovídá velmi dobře o současných procesech na sídlišti. Migrace tvoří základní mechanismus změny počtu i struktury obyvatelstva sídliště.

Tabulka 11.1: Migrační bilance sídliště Kročehlavy podle směrů stěhování v letech 2001-2007

Území	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	Celkový počet
Okolí Kladna	-49	-96	-33	-88	-111	-109	-17	-503
Ostatní obce Česka	-123	-131	-177	-181	-108	-142	-100	-962
Praha	28	16	20	13	24	76	20	197
Zahraničí	-1	-6	0	-4	-1	-1	-4	-17
celkem (bez Kladna)	-145	-217	-190	-260	-196	-176	-101	-1 285

Zdroj: Magistrát města Kladna.

Poznámka: Okolí Kladna zahrnuje větší obce Buštěhrad, Hřebeč, Libušín, Stochov, Unhošť, Velká Dobrá, Vinař; data za rok 2007 zahrnují pouze období leden - červenec.

Tabulka 11.1 poskytuje základní informace o ziscích nebo ztrátách sídliště s dalšími vybranými oblastmi Česka. Jako nejvýraznější trend se projevuje vystěhování velkého počtu obyvatel sídliště do nejbližšího zázemí Kladna. Tento trend migračního chování obyvatelstva velkých měst je popisován jako suburbanizace a je v současnosti hlavním urbanizačním procesem ve všech postsocialistických zemích. Přesto je velikost tohoto procesu v případě kladenského sídliště relativně vysoká. Sídliště ztrácí především mladší obyvatelstvo, zřejmě bohatší (s vyšším sociálním statusem), které proudí zejména do nových rodinných domů v obcích v zázemí města.

Tabulka 11.2: Přistěhovalí do sídliště Kročehlavy z ostatních částí Kladna a v rámci sídliště v letech 2001-2007

Přistěhovalí	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	Celkový počet
V rámci sídliště	297	247	244	254	322	457	207	2 028
Z jiných částí Kladna	144	194	187	208	236	328	156	1 453

Zdroj: Magistrát města Kladna.

Relativně stabilní úbytky zaznamenává sídliště i s ostatními obcemi Česka (zejména dalšími obcemi kladenského okresu) i se zahraničím. Naopak migrační zisky, které se v posledních letech zvyšují, lze zaznamenat ve vztahu s Prahou, která je ze sídliště dobře dostupná a byty v domech na sídlišti jsou o něco levnější než v pražské zástavbě.

Struktura migrace podle věku napovídá, že se jedná především o obyvatele v prvních fázích rodinného života, zřejmě i studenty a tzv. singles (mladí svobodní), přičemž byty na kladenském sídlišti začínají pro tyto sociální skupiny fungovat jako startovací bydlení. Zvyšuje se i intenzita stěhování uvnitř sídliště a ve vztahu k ostatním částem Kladna (tabulka 11.2).

11.2 Stabilita obyvatel

Základní představu o rezidenční stabilitě obyvatel sídliště Kročehlavy, jeho kořenech a spjatosti s Kladenskem nám poskytují údaje ze Sčítání lidu, domů a bytů. Mezi důležité proměnné obsahující informace o rezidenční stabilitě lokality patří podíl obyvatel narozených v obci současného bydliště a podíl obyvatel bydlících před rokem v obci současného bydliště. V obou sledovaných charakteristikách se sídliště Kročehlavy významnějším způsobem neliší od průměru Kladna a České republiky (tabulka 11.3).

Podíl osob narozených v obci současného bydliště zachycuje strukturu bydlícího obyvatelstva a jeho vazby na region, ve kterém dnes žijí. Na sídlišti Kročehlavy žije o 4 % méně obyvatel narozených v Kladně, než je průměr celého Kladna. Nižší podíl obyvatel narozených v místě současného bydliště je však charakteristický pro všechna sídliště České republiky. Uvnitř sídliště Kročehlavy se vyskytují některé menší lokality (panelové domy), které vykazují výrazně nižší podíl narozených v obci současného bydliště (např. ZSJ U Bažantnice pouze 48,7 %).

Tabulka 11.3: Základní údaje o stabilitě obyvatel v roce 2001

Území	Počet obyvatel	Podíl obyvatel narozených v obci současného bydliště (v %)	Podíl obyvatel bydlících před rokem v obci současného bydliště (v %)
Sídliště 9. května I	1 577	54,28	95,37
U Pražské ulice	3 888	51,05	95,32
U Bažantnice	4 899	48,74	94,51
Šrotiště	4 128	51,57	95,76
Zabitý	4 956	49,78	93,89
Sídliště 9. května II	3 515	51,35	93,51
V pastušinách	4 107	50,69	94,30
Sídliště Kročehlavy	27 070	50,65	94,59
Kladno	71 132	54,72	94,58
Česká republika	10 230 060	52,48	95,95

Zdroj: SLDB 2001.

Vzhledem k tomu, že i nejmladší části sídliště byly postaveny před více než 15 lety, nemá místo předchozího bydliště v současné době příliš velký význam. Podstatnější roli z hlediska současné rezidenční stability hraje podíl obyvatel bydlících více jak rok v obci současného bydliště. Ke dni sčítání (1.3.2001) byl podíl osob, které nebydlely před rokem

v Kladně, z celkového počtu obyvatel sídliště Kročehlavy téměř identický s podílem za celé Kladno a pohyboval se mezi 5 až 7 procenty (tabulka 11.3). Rezidenční stabilita obyvatel sídliště Kročehlavy se dle údajů SLDB 2001 významně neliší od úrovně Kladna jako celku.

Struktura respondentů dotazníkového šetření přibližně odpovídá údajům ze SLDB 2001. Necelá polovina (47 %) uvedla jako místo bydliště před přistěhováním do Kročehlav Kladno a nejbližší okolí (tabulka 11.4), což odpovídá 50% podílu osob narozených v obci současného bydliště, jak uvádí SLDB 2001 (tabulka 11.3). Přibližně 8 % respondentů se narodilo přímo v místě, kde dosud bydlí, dalších 7 % respondentů se přistěhovalo z jiné části sídliště Kročehlavy. Z Kladna a jeho nejbližšího okolí přišlo 32 % respondentů. Významným místem předchozího bydliště je také Praha, odkud se přistěhovalo 15 % respondentů. Na druhou stranu téměř pětina z respondentů měla předchozí bydliště mimo Středočeský kraj.

Tabulka 11.4: Odkud jste se přistěhovali?

Původní místo bydliště	Podíl respondentů
Narozen zde	8 %
Sídliště Kročehlavy	7 %
Kladno a okolí	32 %
Praha	15 %
Středočeský kraj	7 %
Mimo Středočeský kraj	19 %
Neuvedeno	12 %

Zdroj: dotazníkové šetření, červenec a srpen 2007.

Z hlediska rezidenční stability je velmi důležitá spokojenost obyvatel s životem v lokalitě a jejich úmysl a možnosti se odstěhovat. Čím více obyvatel je ochotno se v případě možnosti z lokality odstěhovat nebo stěhování z různých důvodů již plánuje, tím nižší je rezidenční stabilita lokality. Případný odchod středních a vyšších středních sociálních vrstev ze sídliště může být počátkem dlouhotrvajícího procesu filtrace. Podstatou filtračního mechanismu je postupný odchod obyvatel, kteří jsou schopni najít si bydlení mimo lokalitu, a jejich nahrazení sociálně slabšími rezidenty. Dlouhodobým působením filtračních mechanismů dochází k proměně sociálního složení obyvatel, k úpadku rezidenčního prostředí a zhoršení image (pověsti) lokality. Zhoršování kvality rezidenčního prostředí motivuje další obyvatele, kteří mají možnost se odstěhovat, aby z lokality také odešli, přičemž svým odchodem dále posilují celkový úpadek.

Nepředpokládáme, že by tímto způsobem mohlo dojít v dohledné době k úpadku celého sídliště Kročehlavy. Je ale možné předpokládat, že podobným mechanismem může docházet k úpadku nejméně atraktivních částí sídliště a domů v nejhorším stavebně-technickém stavu, které nebudou zrekonstruované.

Z výsledků dotazníkového šetření vyplývá, že rezidenční stabilita obyvatel sídliště Kročehlavy je poměrně nízká. Čtvrtina oslovených respondentů má v úmyslu se v blízké budoucnosti odstěhovat (odpovědi ano a spíše ano). Pokud by se naskytla příležitost, odstěhovalo by se dokonce téměř 60 % oslovených respondentů (tabulka 11.5, obrázek 11.1).

Záměr odstěhovat se ze sídliště je závislý na věku respondenta. Nejvyšší podíl obyvatel s úmyslem se odstěhovat je ve skupině 25 - 39 let, kde dosahuje 38 %. Z hlediska ekonomické aktivity se jedná o neaktivnější věkovou skupinu. Lidé v tomto věku zakládají rodiny, zařizují si nové bydlení a přinášejí do místa bydliště silné impulsy vedoucí ke zkvalitnění prostředí, ve kterém žijí. O to závažnější je pak situace, kdy lidé v této věkové skupině ze sídliště dlouhodobě odcházejí. S vyšším věkem se podíl osob s úmyslem odstěhovat se snižuje. K významnému poklesu dochází v kategorii 55 až 69 let a 70 a více let, kde se pohybuje okolo pouhých 5 % dotázaných (obrázek 11.1).

Poněkud odlišná je situace v otázce stěhování v případě, že by se naskytla vhodná příležitost. Respondenti odpovídali bez ohledu na svou aktuální finanční situaci a dosažitelnost jiného bydlení. Získané spektrum odpovědí tak vystihuje spíše přání nebo ochotu se odstěhovat. Podíly kladných odpovědí jsou ve všech kategoriích výrazně vyšší než v případě předchozí otázky (tabulka 11.5). Ve věkových kategoriích do 54 let se podíl kladných odpovědí pohybuje na hranici 70 % (obrázek 11.1). V dalších věkových kategoriích výrazně klesá. Osoby starší 70 let by byly ochotny se odstěhovat pouze v 19 % případů, což je ale stále s ohledem na stáří respondentů velmi vysoký podíl.

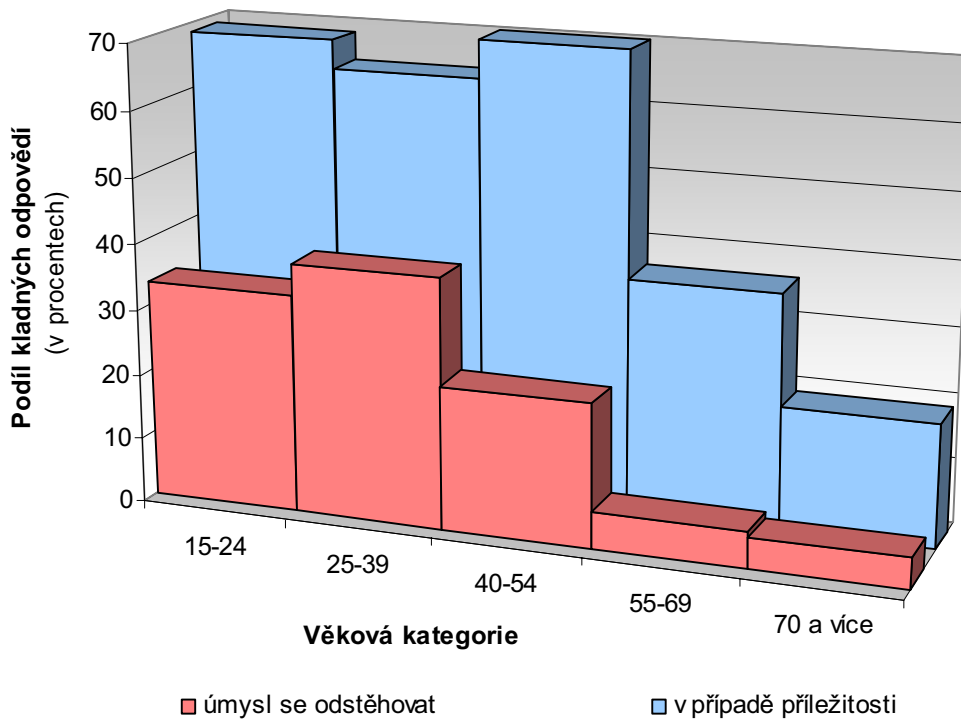
Výsledky dotazníkového šetření poukazují na nebezpečí odchodu mladých a schopných obyvatel sídliště. Věkově specifická emigrace ze sídliště může přispět k dalšímu stárnutí obyvatelstva sídliště. Jedním z hlavních cílů směřujících ke zlepšení rezidenčního prostředí na sídlišti Kročehlavy je udržet zde sociálně heterogenní obyvatelstvo (jak z hlediska věku, tak i z hlediska ekonomického a sociálního statusu).

Tabulka 11.5: Spokojenost s bydlištěm – rezidenční stabilita

Věk	Máte v úmyslu se v blízké budoucnosti odstěhovat?			Kdyby se Vám naskytla příležitost, odstěhoval/a byste se?		
	ano	ne	nevím	ano	ne	nevím
15 - 24	33 %	64 %	3 %	69 %	26 %	6 %
25 - 39	38 %	58 %	4 %	64 %	30 %	6 %
40 - 54	22 %	73 %	5 %	70 %	25 %	5 %
55 - 69	6 %	94 %	0 %	36 %	61 %	3 %
70 a více	5 %	90 %	5 %	19 %	76 %	5 %
Celkem	26 %	71 %	3 %	57 %	38 %	5 %

Zdroj: dotazníkové šetření, červenec a srpen 2007.

Obrázek 11.1: Spokojenost s místem bydlištěm

Zdroj: dotazníkové šetření, červenec a srpen 2007.

11.3 Denní pohyb obyvatel

Následující kapitola obsahuje cenné informace o způsobu, jakým obyvatelé sídliště Kročehlavy využívají bezprostřední okolí svého bydliště a místní služby. Prezentované poznatky pomohou zodpovědět základní otázky týkající se běžného života obyvatel sídliště a jeho vztahu k nabídce obchodů a služeb, veřejných prostor, parků, dětských hřišť a sportovišť na území sídliště. Zároveň mohou sloužit jako vodítko, na jaké problémy, do kterých lokality a jakým způsobem orientovat připravované projekty regenerace sídliště Kročehlavy.

Za účelem sledování každodenního života obyvatel sídliště Kročehlavy byl s respondenty dotazníkového šetření vyplněn deníkový zápis všedního dne zachycující všechny aktivity respondentů odehrávající se mimo domov. Na základě analýzy vyplněných deníkových záznamů (139 vyplněných dnů) a socioekonomických charakteristik respondentů bylo možné rozdělit obyvatele sídliště do 5 hlavních kategorií (pracující, matky s dětmi, důchodci, tělesně postižení, ostatní). Jednotlivé kategorie zastupují specifické sociální skupiny obyvatel sídliště s odlišnou prostorovou mobilitou a denními aktivitami. Charakter všedních dnů a prostorovou mobilitu jednotlivých sociálních skupin přehledně zachycuje

obrázek 11.2. Pro potřeby předkládané studie jsou nejpodstatnější informace o vztahu mezi aktivitami uskutečňovanými v rámci sídliště a mimo sídliště. Vedle vzájemného poměru mezi aktivitami v rámci a mimo sídliště je podstatný i objem času, který je těmto aktivitám věnován (tabulka 11.6).

Kategorie pracujících je zastoupena deníkovými záznamy zaměstnanců a podnikatelů, kteří strávili významnou část dne v zaměstnání (50 respondentů). Tito respondenti měli ze všech skupin nejdelší čas strávený mimo domov a mimo sídliště (tabulka 11.6). Matky s dětmi, u kterých podstatnou roli z hlediska denních aktivit hraje péče o dítě, návštěva dětského hřiště nebo procházka po sídlišti, jsou reprezentovány 23 deníkovými záznamy. Matky s dětmi představují skupinu obyvatel, která oproti pracujícím naopak stráví aktivitami v rámci sídliště nejvíce času. Skupinu důchodců zastupuje 38 deníkových záznamů. Důchodci stráví nejvíce času během dne doma, přičemž mimo domov se pohybují v průměru necelé 4 hodiny denně. Poslední sledovanou skupinu představují tělesně postižení. Ačkoli jsou zastoupeni pouze 8 deníkovými záznamy, rozhodli jsme se obyvatele, kteří jsou odkázáni na pohyb s pomocí invalidního vozíku, zařadit do samostatné kategorie z několika důvodů. V první řadě představují díky obytnému areálu Mety početně významnou skupinu obyvatel, která je z hlediska pohybu po sídlišti výrazně omezena. A v druhé řadě také kvůli jejich závislosti na invalidním vozíku představují skupinu obyvatel se specifickými a nezbytnými potřebami z hlediska úprav venkovního prostředí (chodníky a přechody pro chodce, přístup do obchodů a za službami, možnosti využívat veřejnou dopravu atd.). Část deníkových záznamů (20) nebylo možné zařadit ani do jedné z výše uvedených kategorií, a proto jsme je ponechali v kategorii ostatní. Z velké části se jedná zejména o studenty mladší 17 let a nezaměstnané. Vzhledem k jejich malému počtu a výjimečnosti zaznamenaných dnů jsme se rozhodli tuto kategorii podrobněji neanalyzovat.

Z obrázku 11.2 jsou patrné významné rozdíly mezi prostorem denních aktivit⁴ pracujících a prostorem denních aktivit ostatních sledovaných skupin obyvatel. Zatímco pracující stráví aktivitami mimo sídliště mnohem více času než aktivitami v rámci sídliště, u ostatních skupin je tomu přesně naopak. A v případě matek s dětmi aktivity v rámci sídliště tvoří téměř 90 % času stráveného mimo domov. Podobně také důchodci a tělesně postižení soustřeďují většinu svých denních aktivit do okolí bydliště.

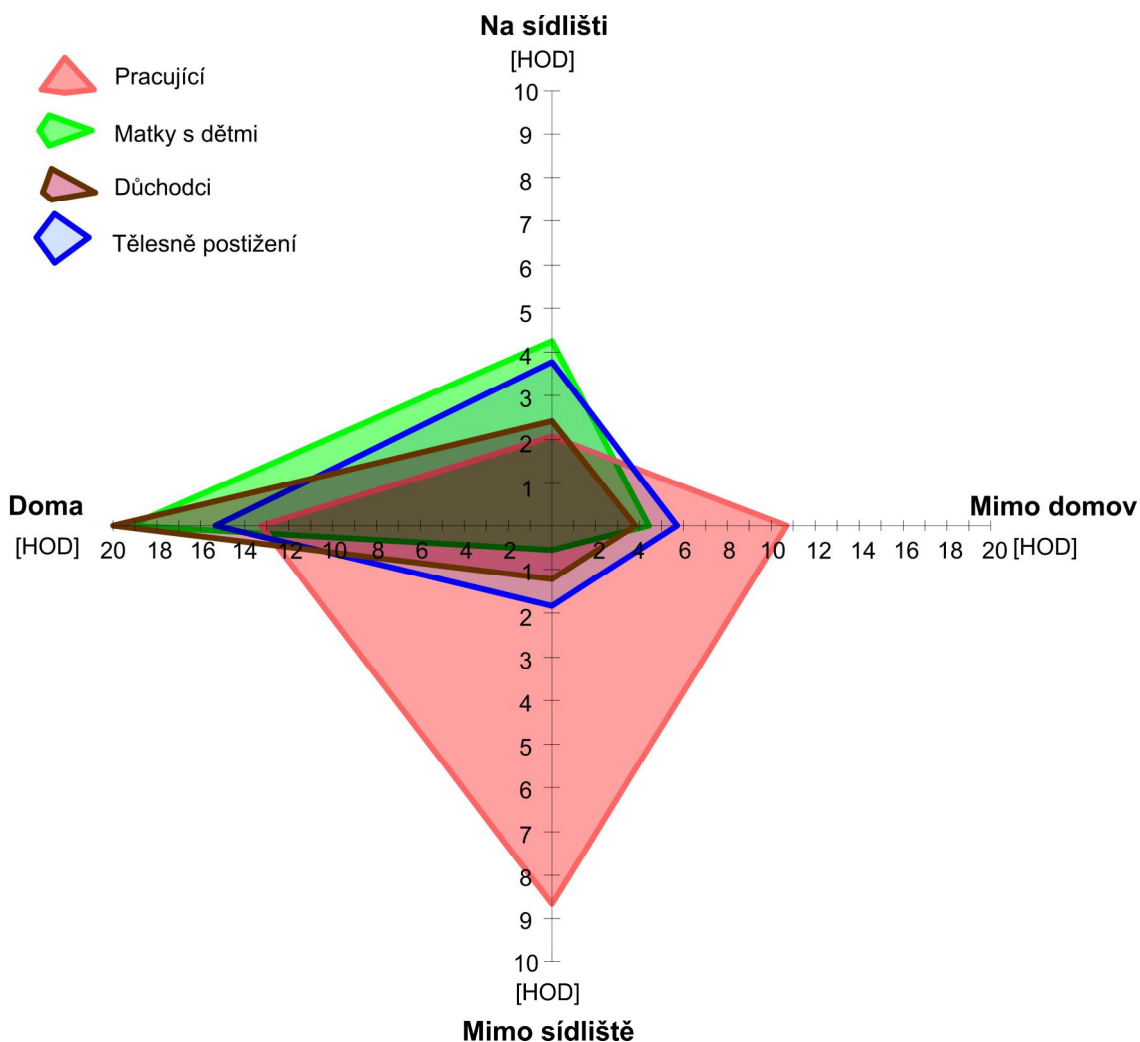
⁴ Prostor denních aktivit je chápán jako soubor míst, na kterých se člověk během všedního dne pohybuje a uskutečňuje většinu svých aktivit.

Tabulka 11.6: Základní charakteristiky všedního dne

Čas v hodinách	Skupina obyvatel			
	Pracující (n=50)	Matky s dětmi (n=23)	Důchodci (n=38)	Tělesně postižení (n=8)
doma	13:18	19:17	20:05	15:19
aktivity mimo domov	10:42	4:43	3:55	5:46
z toho				
na sídlišti	2:03	4:11	2:54	3:48
mimo sídliště	8:39	0:33	1:21	1:58

Zdroj: dotazníkové šetření, červenec a srpen 2007.

Obrázek 11.2: Prostor denních aktivit (čas v hodinách)

Zdroj: dotazníkové šetření, červenec a srpen 2007.

Poznámka: Na horizontální ose je znázorněn čas, který obyvatelé stráví doma a mimo domov (dohromady 24 hodin). Na vertikální ose je pouze čas strávený mimo domov dále rozdělen na dobu strávenou na sídlišti a mimo sídliště (součet kategorií na sídlišti a mimo sídliště odpovídá kategorii mimo domov).

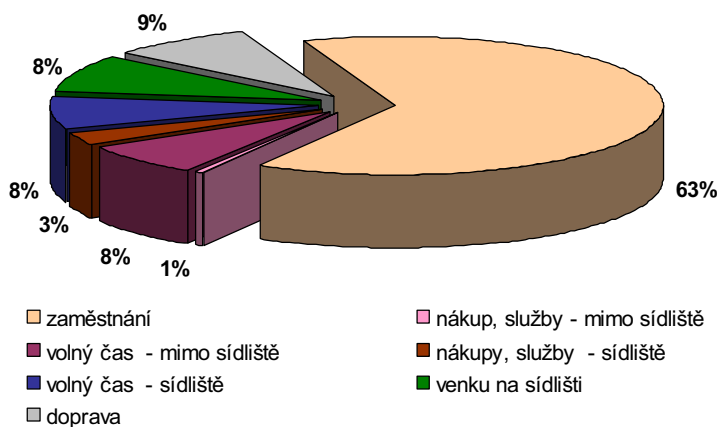

V následujícím textu se budeme podrobněji věnovat specifickým rysům všedních dnů jednotlivých skupin obyvatel.

Pracující

Podle očekávání tvoří dominantní denní aktivitu zaměstnání. Značná část doplňkových aktivit k zaměstnání je trávena v rámci sídliště (v průměru 2 hodiny denně; obrázek 11.7). V průměru jednu hodinu denně stráví pracující pobytem venku na sídlišti⁵, přičemž dominantními aktivitami jsou venčení psa a procházky po sídlišti. Z hlediska trávení volného času na sídlišti hraje také důležitou roli návštěva restaurace (75 % času v kategorii volný čas - sídliště)⁶. Důležitou aktivitou v rámci sídliště je odpolední nákup základních potravin, který sice nezabírá příliš mnoho času, je však pravidelnou součástí odpolední části dne (v téměř 50 % všech zaznamenaných dnů) (obrázek 11.7). Ačkoli část respondentů dojíždí do zaměstnání do Prahy, je průměrný čas strávený v dopravě necelých 60 minut. To je zapříčiněno tím, že část respondentů naopak pracuje v bezprostřední blízkosti sídliště a do zaměstnání dochází pěšky nebo dojíždí jen krátce MHD.

Obrázek 11.7: Využití času stráveného mimo domov – všední den pracujících

Zdroj: dotazníkové šetření, červenec a srpen 2007.

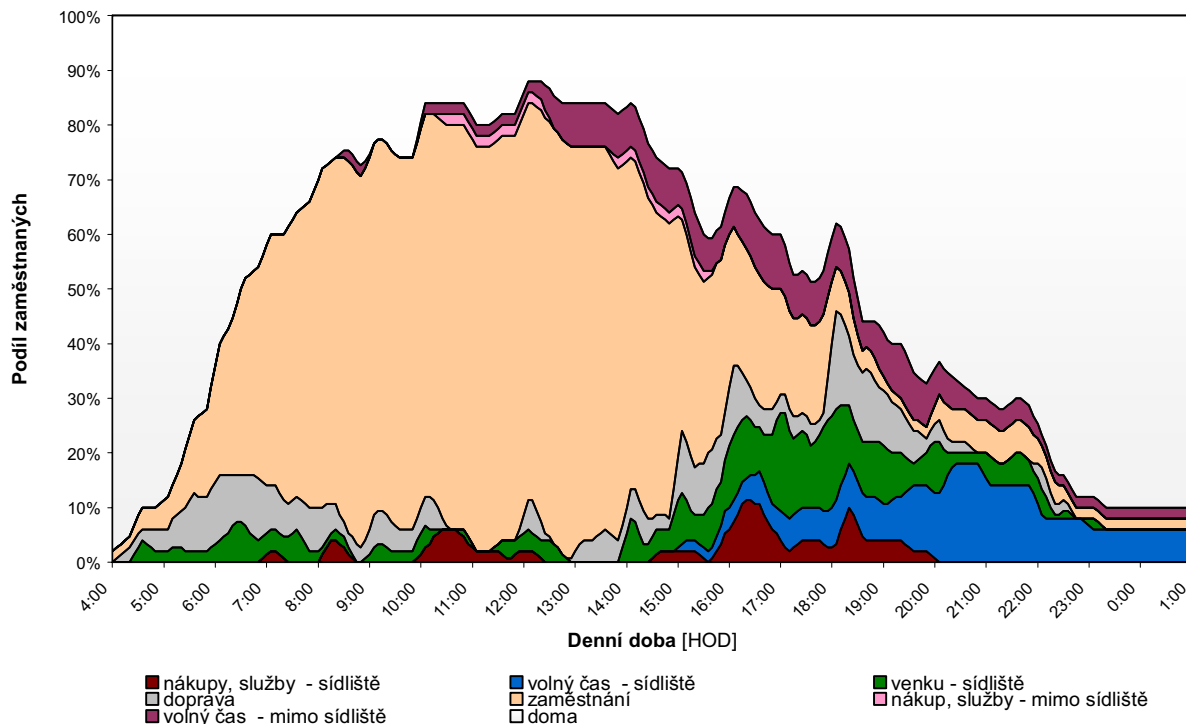
Časový snímek (obrázek 11.8) dne zobrazuje rozložení různých činností zaměstnaných během dne. Ukazuje tak například, ve které denní době se většina respondentů vrací ze zaměstnání zpět do místa bydliště nebo do kterého časového úseku jsou soustředěny aktivity realizované v okolí bydliště, jako je venčení psa, procházky nebo nakupování. Na ose Y je vyznačen podíl respondentů v procentech. Výška barevného sloupce odpovídá

⁵ Myšleno na sídlišti a jeho nejbližším okolí - mezi domy na lavičkách, dětských hřištích nebo sportovištích, při procházkách a venčení psů atp.

⁶ Kategorie volný čas sídliště zahrnuje zejména návštěvy restaurací a sportovních zařízení.

procentuálnímu zastoupení respondentů vykonávajících danou činnost a barva sloupce odpovídá druhu aktivity. Na ose X je pak vyznačena denní doba v hodinách.

Obrázek 11.8: Časový snímek všedního dne pracujících

Poznámka: Volný čas – sídliště označuje aktivity uskutečněné v rámci sídliště, avšak ne přímo venku mezi domy.

Zdroj: dotazníkové šetření, červenec a srpen 2007.

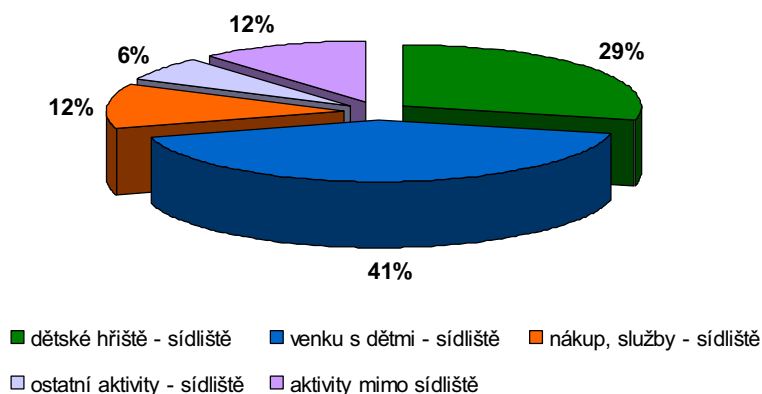
Matky s dětmi

Drtivou většinu denních aktivit soustřeďují matky s dětmi do prostoru sídliště. Okolo 88 % celkového času, který matky s dětmi stráví během dne mimo domov, věnují aktivitám v rámci sídliště Kročehlavy (obrázek 11.9). Matky s dětmi strávily venku na sídlišti v průměru tři a půl hodiny denně, což je 70 % veškerého času stráveného mimo domov. Představují tak skupinu obyvatel, která nejintenzivněji využívá venkovní prostředí sídliště.

Hlavními prvky jejich denního rytmu jsou dopolední nákup potravin spojený s procházkou po sídlišti a odpolední procházka po sídlišti spojená s návštěvou dětského hřiště (obrázek 11.10). Jak je z obrázku patrné, velmi důležitou součástí všedního dne je návštěva dětského hřiště. Ve většině případů se jedná o nově zbudovaná dětská hřiště, za kterými se maminky s dětmi neváhají vydat i do poměrně vzdálenějších částí sídliště. Mezi nejvíce navštěvovaná místa tak patří dětská hřiště v blízkosti Polské (Na Pražačce), Vitry a Švédské ulice a u prodejny Kaufland (obrázek 11.10). Důležitou součástí dne je i dopolední nákup v jednom z místních supermarketů.

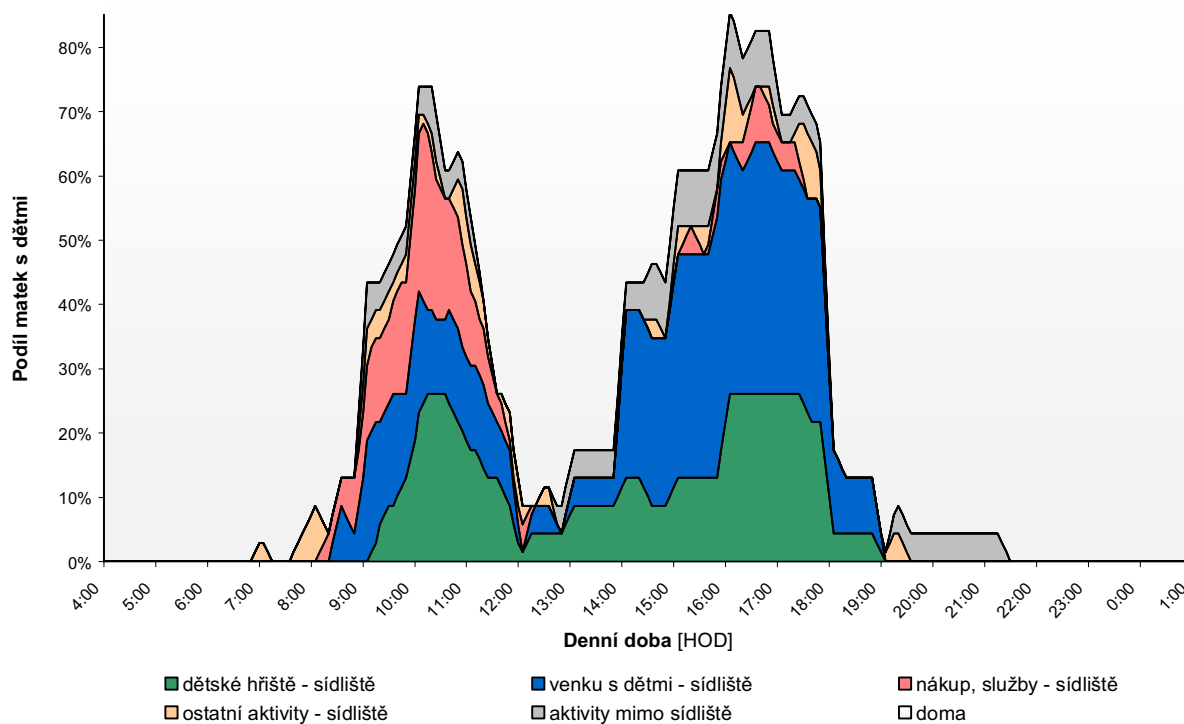
S podobou denního režimu a rozsahem území, na kterém se pohybují, je spojen i převládající způsob dopravy, kdy více jak 63 % všech cest uskuteční pěšky.

Obrázek 11.9: Využití času stráveného mimo domov – všední den matek s dětmi

Zdroj: dotazníkové šetření, červenec a srpen 2007.

Obrázek 11.10: Časový snímek všedního dne matek s dětmi

Zdroj: dotazníkové šetření, červenec a srpen 2007.

Obrázek 11.12: Dětské hřiště u Polské ulice a nedaleko Kauflandu

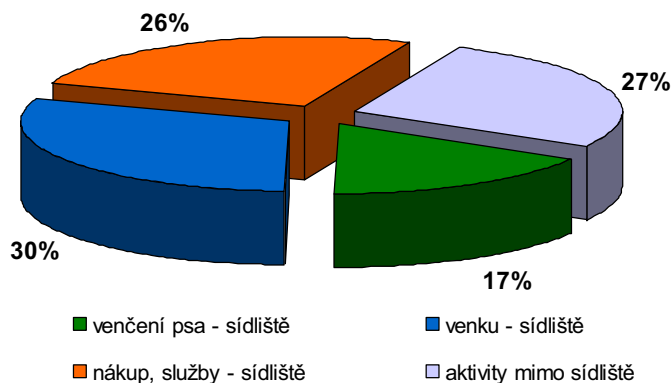

Foto Jakub Novák, Jana Temelová

Důchodci

Podobně jako v případě předchozí skupiny obyvatel jsou denní aktivity důchodců úzce vázány na prostředí a vybavenost sídliště. Podstatnou součástí každodenního života tvoří procházky po sídlišti a venčení psa (obrázek 11.13). Těmto aktivitám věnují dohromady 47 % času stráveného mimo domov, což je v průměru téměř 100 minut denně (obrázek 11.14). Oproti matkám s dětmi mají důchodci poněkud širší prostor denních aktivit, jak napovídá podíl aktivit realizovaných mimo sídliště.

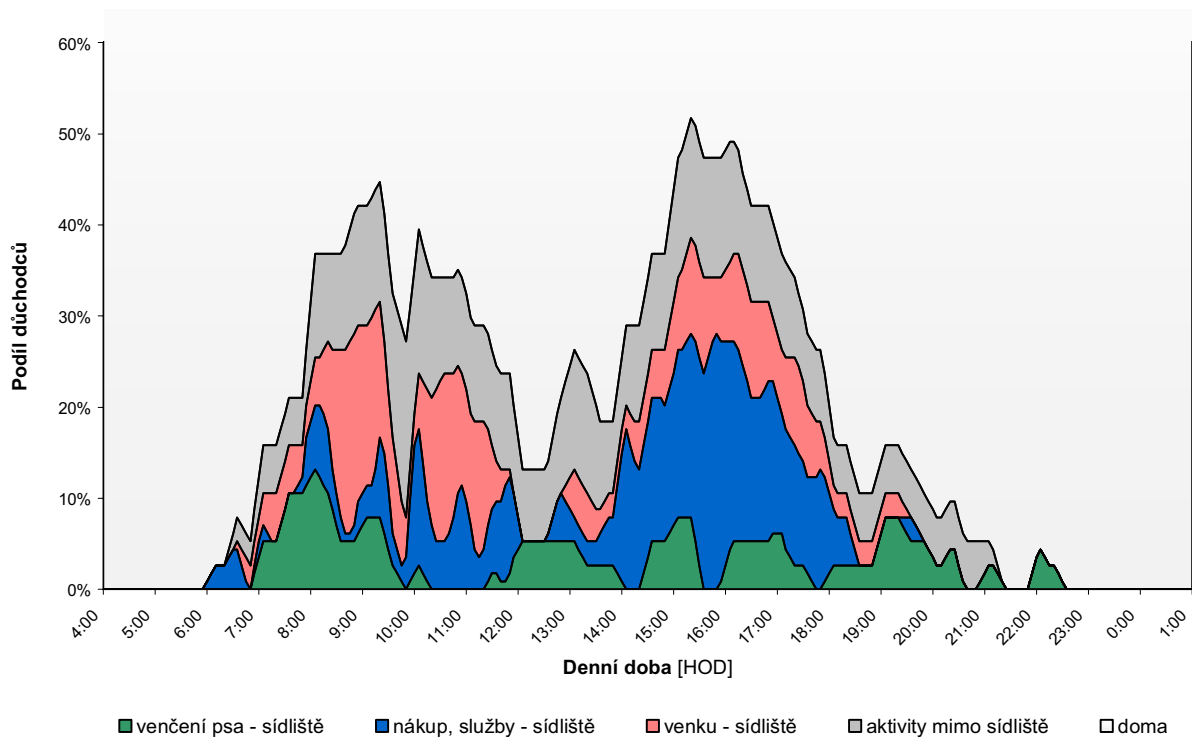
Obrázek 11.13: Využití času stráveného mimo domov – všední den důchodců

Zdroj: dotazníkové šetření, červenec a srpen 2007.

Obrázek 11.14: Časový snímek všedního dne důchodců

Zdroj: dotazníkové šetření, červenec a srpen 2007.

Obrázek 11.15: Posezení a procházky se psy po sídlišti

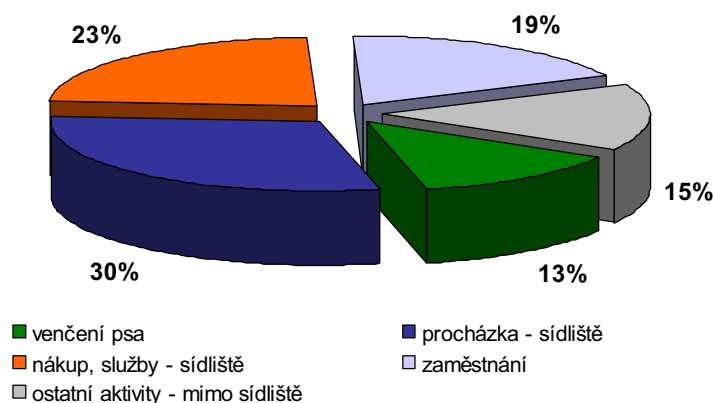
Foto Jakub Novák, Petra Puldová

Tělesně postižení

Skupina tělesně postižených má širší prostor denních aktivit než matky s dětmi a důchodci. Přesto jsou, podobně jak obě výše zmíněné skupiny, také úzce vázáni na prostředí a služby na sídlišti, o čemž svědčí 66% podíl aktivit uskutečněných v rámci sídliště ze všech aktivit mimo domov (obrázek 11.16). Z hlediska času se jedná

v průměru o 3 hodiny a 48 minut strávených mimo domov na sídlišti. Z toho téměř dvě a půl hodiny připadá na dobu strávenou přímo venku. Dominantní aktivitou, podobně jako u důchodců, je venčení psa a procházky po sídlišti. Doba strávená venku na sídlišti ukazuje na opodstatněnost a nutnost úprav veřejných prostor a komunikací usnadňujících jejich bezbariérové využití.

Obrázek 11.16: Využití času stráveného mimo domov – všední den tělesně postižených

Zdroj: dotazníkové šetření, červenec a srpen 2007.

Nákup zboží a využití služeb

Studium každodenního života obyvatel potvrzuje, že síť obchodů se zbožím základní potřeby je na sídlišti Kročehlavy dostatečná. Ve většině případů respondenti nakupovali základní potraviny v obchodu vzdáleném maximálně 10 minut chůze od místa jejich bydliště. Což je také důvod, proč ani není příliš využívána nabídka obchodů v centru města či poblíž pracoviště. Maminky a důchodci nakupují převážně v dopoledních hodinách. Pracující nakupují také přímo na sídlišti, ale až po návratu ze zaměstnání. Všechny sledované skupiny obyvatel zahrnují do svého pravidelného denního režimu nákup základních potravin přímo na sídlišti, což je například v případě pracujících poměrně překvapivé.

V obecné rovině převaha sídliště v nákupech a využívání zde umístěných služeb spolu s velkým podílem dalších aktivit realizovaných přímo na sídlišti ukazují na jeho komplexní vybavenost a relativní funkční samostatnost, což není v případě sídlišť v České republice obvyklé.

Tabulka 11.7: Místo nákupů a služeb v procentech

	Pracující (27)*	Matky s dětmi (22)*	Důchodci (30)*	Tělesně postižení (16)*	Ostatní (12)*	Celkem (107)*
Na sídlišti	89	91	90	81	75	87
Mimo sídliště	11	9	10	19	25	13
Celkem	100	100	100	100	100	100

Zdroj: dotazníkové šetření, červenec a srpen 2007.

Poznámka: * Číslo v závorce vždy udává absolutní počet zaznamenaných nákupů.

Doprava

Informace získané z deníkových záznamů o způsobu dopravy a cestách, které respondenti podnikli během dne, ukazují na velmi dobrou dopravní obslužnost území a ochotu obyvatel pohybovat se veřejnou hromadnou dopravou (tabulka 11.8). Osobní automobil nejvíce využívají pracující a matky s dětmi. Čtvrtinový podíl cest uskutečněných automobilem je však ve srovnání s jinými lokalitami (např. lokalitami nové výstavby v zázemí měst) velmi nízký (Novák, 2004). S velkým podílem aktivit a času stráveného v rámci sídliště souvisí také velký podíl pěších přesunů v celkovém počtu uskutečněných cest, a to ve všech sledovaných skupinách. Většina pěších přesunů se uskutečňuje na sídlišti, proto je důležité věnovat pozornost kvalitě, údržbě a logickému umístění cest v rámci sídliště.

Tabulka 11.8: Využití dopravních prostředků (v procentech)

	Pracující (158)*	Matky s dětmi (29)*	Důchodci (76)*	Tělesně postižení (29)*	Ostatní (51)*	Celkem (343)*
Pěšky, kolo	49	66	71	76	75	62
Hromadná doprava	26	7	18	24	22	22
Automobil	25	27	9	0	3	16
Celkem	100	100	100	100	100	100

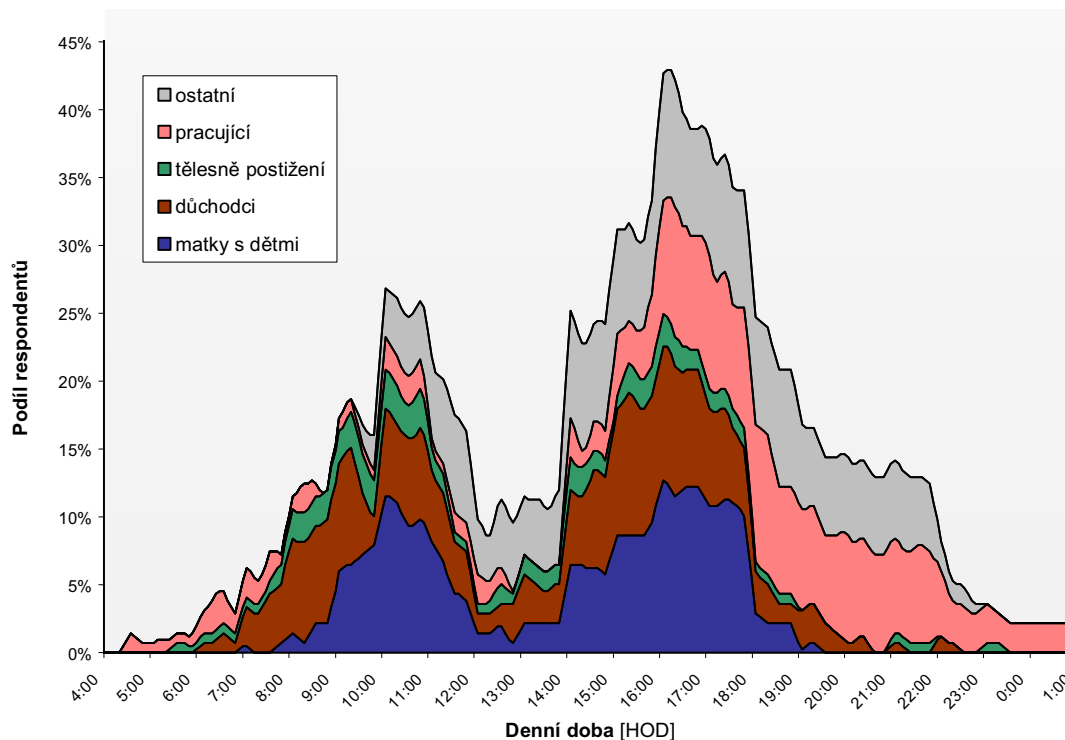
Zdroj: dotazníkové šetření, červenec a srpen 2007.

Poznámka: * Číslo v závorce vždy udává absolutní počet zaznamenaných cest.

Denní rytmus sídliště

Denní rytmus sídliště je tvořen různorodou směsicí pohybů a aktivit obyvatel, kterou není možné plně zachytit a do detailu popsat. Propojením každodenního rytmu dílčích sociálních skupin můžeme dospět k alespoň přibližnému obrazu denního rytmu sídliště tak, jak se během dne proměňuje. Pro účely grafického zobrazení denního rytmu sídliště byl časový snímek upraven tak, aby zahrnoval všechny aktivity všech respondentů realizované v rámci sídliště (obrázek 11.17). Z důvodu úplnosti jsou v následující analýze zahrnuti i respondenti z kategorie ostatních.

Obrázek 11.17: Časový snímek sídliště – přítomnost na sídlišti mimo domov

Zdroj: dotazníkové šetření, červenec a srpen 2007.

SHRNUTÍ

Mobilita a stabilita obyvatelstva je výrazně ovlivněna věkem obyvatelstva. Za nejvíce fluktuantní a zároveň mobilní část populace můžeme označit věkové kategorie teenagerů a mladých dospělých. Výrazná je migrační výměna obyvatelstva v počátečních fázích zakládání vlastní domácnosti a rodiny. Mezi významné zdroje migrace patří zejména nedaleká Praha, naopak cíle stěhování ze sídliště jsou často obce v zázemí Kladna. Prostorová mobilita se podstatně liší u jednotlivých skupin obyvatelstva popsanych v druhé části této kapitoly. Většina základních potřeb je realizována v prostředí sídliště. Mezi významnější pohyby směrem ze sídliště patří především práce a vyšší vybavenost.

12 ZÁVĚR

Sídliště Kročehlavy je vzhledem k výhodné poloze a dobré dostupnosti Prahy relativně atraktivní rezidenční lokalitou. Nově přichodzí obyvatelé jsou často mladí a vzdělaní lidé, které přitahuje možnost levnějšího bydlení v dobré dostupnosti hlavního města. Tito noví obyvatelé omlazují stárnoucí demografickou strukturu a posilují sociální status původně dělnického sídliště. Zpestření nabídky bydlení, například výstavbou nových bytů, představuje jednu z možností zatraktivnit sídliště pro mladé a příjmově silnější sociální skupiny, jejichž příchod přispívá k větší sociální pestrosti sídliště.

Vedle nabídky bydlení je však pro atraktivitu sídliště velmi důležitá také kvalita rezidenčního prostředí. Ačkoli venkovní prostředí sídliště nabízí velký potenciál pro trávení volného času, v současné době je nedostatečně využito. Ke zvýšení kvality rezidenčního prostředí sídliště a zajištění jeho plnohodnotného využití je nezbytná důsledná péče o veřejné prostory a zeleň, oprava poničených chodníků a vytvoření míst pro trávení volného času různých věkových skupin – dětská hřiště pro matky s malými dětmi, sportoviště a místa pro volnočasové aktivity mládeže, odpočinkové prostory s lavičkami pro důchodce.

Odrzem současného sociálního složení sídliště je velké množství heren, barů a hospod, v jejichž blízkosti se soustřeďují nepřizpůsobiví občané, kteří svým chováním obtěžují ostatní obyvatele. „Zneužívání“ řady veřejných prostor těmito občany navíc odrazuje ostatní obyvatele od plnohodnotného využívání parků a zeleně. Vedle kvalitních venkovních prostor pro setkávání a volný čas (parky, hřiště) chybí na sídlišti také vnitřní prostory pro setkávání různých zájmových a věkových skupin (klubovny, kavárny). Na úrovni celého sídliště pak schází centrální prostor, náměstí, které by lidé vnímali jako střed čtvrti a hlavní místo setkávání. Vybudování fungujícího centra čtvrti, které nabídne nejen kvalitní prostředí, ale také služby a kulturu, může posílit vztah obyvatel k místu bydliště, rozšířit příležitosti pro navazování sociálních kontaktů a přitáhnout do lokality nové uživatele z celého města.

Situaci na sídlišti nezlepší dílčí zásahy, ale komplexní přístup vedoucí ke zvýšení kvality rezidenčního prostředí na sídlišti. Ten spočívá v systematické péči o veřejné prostory, zeleň, chodníky a v postupné rekonstrukci neopravených domů a zdevastovaných ploch. Dílčí investice do nových prostor a objektů budou mít smysl jen tehdy, pokud bude současně důsledně pečováno o stávající prostředí. V opačném případě povedou nové projekty pouze k vytvoření izolovaných oáz a v dlouhodobějším horizontu nepřinesou žádoucí zlepšení. Snahou města by mělo být různými způsoby motivovat obyvatele, aby

se sami podíleli na zvyšování kvality venkovního prostředí, počínaje postihy za znečišťování a devastaci okolí a konče podporou nejrůznějších občanských iniciativ (např. péče o zahrádky v bezprostředním okolí domů). K vytvoření příjemného sociálního prostředí na sídlišti může přispět podpora propojování aktivit různých skupin obyvatel, zejména těch, kteří na sídlišti tráví nejvíce svého času, tedy starých lidí, dětí a handicapovaných občanů (např. pořádání dětských vystoupení, výtvarných a sportovních dnů, výstav apod.). Důležitější roli v životě sídliště by měly hrát též školy, které mohou plnit funkci společenských, kulturních a sportovních center a míst integrace různých věkových a sociálních skupin.

13 LITERATURA A ZDROJE DAT

Literatura

- Brabec, J. (2005): Česká města: Není kam jít. Euro. 4. 7. 2005.
- Gabal Analysis & Consulting (2006): Analýza sociálně vyloučených romských lokalit a komunit v České republice a absorpční kapacity subjektů působících v této oblasti. Projekt pro MPSV ČR, říjen 2005 - červenec 2006.
- IOM (2004): Závěrečná zpráva k projektu č.j. OAM-175- 47/2004 „o zajištění monitoringu romských lokalit v České republice vzhledem k probíhajícím nebo potencionálním migračním trendům ze Slovenska v období po vstupu do Evropské unie a podání souhrnné zprávy o stavu těchto lokalit zohledňující dosavadní integrační praxe“. Mezinárodní organizace pro migraci Praha.
- Jurková, M. (2006): Masokombinát: nejhorší ghetto? Mladá Fronta Dnes (pro Střední Čechy), 28. 2. 2006.
- Kontra, M. (2006): Čardáš za všechny prachy. Lidové noviny. 2. prosince 2006.
- Magistrát města Kladna (2007): Nelegální odběr elektřiny se nájemníkům v městských bytech nevyplatí. Kladno. Měsíčník informací, rad a zajímavostí. Duben 2007, str. 2.
- Novák, J. (2004): Časoprostorová mobilita obyvatel a strukturované prostředí metropolitní oblasti. Diplomová práce, katedra sociální geografie a regionálního rozvojePřF UK, Praha.
- Radostný, L. (2005): Závěrečná zpráva z terénního výzkumu: Kladno a okolí. In: závěrečné zprávy z výzkumů: Analýza situace romských sociálně vyloučených enkláv ve Středočeském kraji. Člověk v tísní, společnost při České televizi, o.p.s.
- Radostný, L. a Růžička, M. (2006): Masokombinát Kladno: výzkumná zpráva. In: Hirt, T., Jakoubek, M. (eds.): Romové v osidlech sociálního vyloučení. Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, s.r.o., Plzeň, str. 242-287.
- Šimáček, M. (2007) (Člověk v tísní, společnost při ČT, o.p.s.). Jedna z největších sociálně vyloučených romských lokalit je v Kladně. Rozhovor pro Český rozhlas 1-Radiožurnál, Romské vysílání "O Roma vakeren" - "Romové hovoří", 12. 1. 2007.
- Šnejdová, I. (2006): Vývoj lidských zdrojů ve Středočeském kraji v letech 2000 až 2005. Český statistický úřad. Praha.

Zdroje

- Komunitní plán sociálních služeb ve městě Kladně, 2008 – 2010. Magistrát města Kladna. Kladno 2007.
- Retrospektivní lexikon obcí, Český statistický úřad
- Sčítání lidu, domů a bytů 1991,2001, Český statistický úřad
- SUR (2007). Strategie udržitelného rozvoje statutárního města Kladna (návrh). Kladno, srpen 2007.
- Úřad práce Kladno
- Územní plán sídelního útvaru Kladno (2000). Změny II. Kladno. Magistrát města Kladna.

Internetové zdroje

Kladenský deník	http://kladensky.denik.cz/
Magistrát města Kladna	http://www.mestokladno.cz
Český statistický úřad	http://www.czso.cz
Aero Data	http://www.aerodata.cz
Seznam.cz	http://www.mapy.cz
Atlas.cz	http://amapy.atlas.cz
Cenia	http://geoportal.cenia.cz
AAA Byty.cz	http://www.aaabyty.cz/article.aspx?id=146
iDNES.cz	http://www.cenybytu.idnes.cz

Rozhovory

- KUCHAŘ, Karel (2007). Předseda sdružení Speciální pečovatelská služba Kladno. Rozhovor 18. 7. 2007.
- MUNZAR, Vojtěch (2007). Ředitel společnosti Správa bytového fondu Kladno, s.r.o. E-mailový rozhovor 17. 8. 2007.
- ŠIMÁČEK, Martin (2007). Člověk v tísní, společnost při ČT, o.p.s. Programy sociální integrace. Ředitel pobočky Středočeský kraj. E-mailový rozhovor 29. 8. 2007

Příloha 1: Formulář dotazníku k průzkumu názorů obyvatel na sídlišti Kročehlavy v Kladně

 Univerzita Karlova
v Praze

**Socioekonomická analýza katastrálního území
Kladno – Kročehlavy**

Město Kladno

PRŮZKUM NÁZORŮ OBYVATEL
A – PROSTŘEDÍ BYDLIŠTĚ

1 - Jak hodnotíte prostředí Vašeho bydliště z hlediska:

	dobré	spíš dobré	spíš špatné	špatné	nevím
Vzhledu domů					
Stavebně technického stavu domů					
Množství veřejných prostor					
Kvality veřejných prostor					
Množství zeleně					
Kvality zeleně					
Udržování cest a chodníků					
Čistoty a pořádku					
Množství kontejnerů					
Počtu dětských hřišť					
Počtu parkovacích míst					
Bezbariérovosti (překážky při pohybu po sídlišti)					

2 - Co byste v prostředí Vašeho bydliště nejraději zlepšil/a?

.....

3 – Kde je podle Vás přirozené místo shromažďování (např. dětské akce, setkání občanů) ?

.....

B – DOSTUPNOST OBCHODŮ A SLUŽEB

4 - Jste spokojen/a s dostupností následujících služeb a zařízení:

	ano	spíš ano	spíš ne	ne	nevím
Obchod s potravinami					
Obchod s drogistickým zbožím					
Restaurace / hospoda					
Pošta					
Zdravotní zařízení					
Sportovní zařízení					
Kulturní zařízení					
Základní škola					
Mateřská škola					
Zastávka MHD					

5 - Co Vám v okolí Vašeho bydliště nejvíce chybí?

.....

C - BEZPEČNOST

6 - Cítíte se v místě svého bydliště bezpečně?

ano   spíš ano   spíš ne   ne   nevím

7 - Která místa v okolí Vašeho bydliště vnímáte jako nebezpečná? Kterým místům se vyhýbáte?

.....

D - STABILITA OBYVATEL

8 - Jak dlouho zde bydlíte? .....

9 - Odkud jste sem přišli? .....

10 - Máte v úmyslu se v blízké budoucnosti odstěhovat?

ano   spíš ano   spíš ne   ne   nevím

11 - Kdyby se Vám naskytla příležitost, odstěhoval/a byste se?

ano   spíš ano   spíš ne   ne   nevím

E - Co je pro Vás největším problémem v místě Vašeho bydliště?

.....

.....

F - IDENTIFIKAČNÍ ÚDAJE

Pohlaví

muž   žena

Věk

15 – 24   25 – 39   40 – 54   55 – 69   70 a více

Vzdělání

základní   střední bez maturity   střední s maturitou   vysokoškolské

Ekonomická aktivita

zaměstnanec   podnikatel   nezaměstnaný   na mateřské dovolené
 důchodce   student   v domácnosti   Jiné.....

Měsíční příjem domácnosti

méně než 15   15 – 19   20 – 29   30 – 39   40 – 49   50 a více

Typ domácnosti

Kolik členů má Vaše domácnost?

Žijete v rodině se závislymi dětmi?   ano   ne

Adresa respondenta (ulice a číslo popisné): .....

DĚKUJEME VÁM ZA SPOLUPRÁCI

Jméno tazatele:..... Datum: .....

G – MOBILITA

Vysvětlivky pro deníkový záznam

Do přiloženého formuláře prosím vyplňte, jak vypadal Váš **včerejší den**.

1. Zajímají nás všechny činnosti, které se odehrály **mimo Váš byt**. Důležité tedy je: práce, nákup, služby, doprava; zábava, kultura a sport, venčení psa, procházky atp...
2. Do přiloženého formuláře postupně vyplňte **všechny události včerejšího dne**. Pro každou událost je důležité zaznamenat: kdy a jak dlouho trvala, o jakou činnost se jednalo a kde se odehrála.
3. Některé události můžete klidně ještě doplnit **upřesňujícím slovním komentářem**.
4. V případě potřeby pro popis události můžete využít **více řádků formuláře**.
5. Není pro nás důležité jak dlouho a kdy si čistíte zuby, zda si večer čtete noviny, nebo koukáte na televizi! Ale zajímá nás:
  - a. **Kdy odcházíte do práce, kde pracujete a jak dlouho Vám trvá cesta do zaměstnání?**
  - b. **Kde a kdy nakupujete?**
  - c. **Kde a kdy využíváte další služby a jaké?**
  - d. **Jak trávíte volný čas mimo domov? Kam chodíte za zábavou?**
  - e. **Jak využíváte venkovní prostředí sídliště, kolik času zde trávíte a kde přesně?**
6. Pro inspiraci jak formulář vyplnit můžete nahlédnout do přiložené **ukázky vyplněného deníkového záznamu**:
7. Za každý vyplněný formulář **DĚKUJEME!**

DATUM: 26.7.2007

Čas	Co děláte?	Kde?
od kdy - do kdy	stručný popis události - např. nákup oblečení, cesta do zaměstnání, návštěva kina...	stručný popis (park, supermarket, doma) a místo (část města, čtvrť, ulice)
6:40 - 7:00	venčení psa	okolí domu, les "U Zabitého"
7:00 - 8:00	cesta do zaměstnání -- autobus, tramvaj	
8:00 - 12:00	práce	Praha - Holešovice, ul. Veletžní
12:00 - 13:00	oběd + nákup	Holešovická třžnice
13:00 - 16:15	práce	
16:15 - 17:45	cesta domů tramvaj, bus	-- trvala déle, protože byla zácpa
17:45 - 18:15	venčení psa	okolí domu
18:15 - 20:30	nákup pečiva + pivo s kamarády	sídliště, Václavák

Středočeský kraj

Příloha 2: Informační leták k dotazníkovému šetření

Univerzita Karlova
v Praze

**Socioekonomická analýza katastrálního území
Kladno – Kročehlavy**

PRŮZKUM NÁZORŮ OBYVATEL

Město Kladno

Vážení obyvatelé městské části Kročehlavy,

Katedra sociální geografie a regionálního rozvoje Přírodovědecké fakulty Univerzity Karlovy v současné době zpracovává pro Statutární město Kladno socioekonomickou analýzu katastrálního území Kročehlavy. Jedním z cílů analýzy je získat informace, jakým způsobem obyvatelé Kročehlav hodnotí úroveň bydlení, kvalitu služeb a veřejných prostor v okolí jejich bydliště. Výsledky analýzy budou využity jako podklad pro návrh projektů **regenerace sídliště Kročehlavy** spolufinancovaných z prostředků Evropské unie. Proto bychom si Vás dovolili požádat o **vyplnění krátkého dotazníku** a jeho zaslání na e-mailovou adresu: janatem@natur.cuni.cz do **17. 8. 2007**.

Dotazník v elektronické podobě naleznete v aktualitách **na internetových stránkách Statutárního města Kladna** (www.mestokladno.cz).

Každý vyplněný dotazník je pro nás velmi cenný zdroj informací, proto Vám za vyplněné dotazníky **velmi děkujeme!**

RNDr. Jana Temelová, Ph.D.

Univerzita Karlova v Praze